

ARGIA

JAVIER MADRAZO

«Independentziaren
ideak ez du guretzat
etorkizunik»

NAZIOARTEA

«MI eta Mundu Bankua
mendebaldeko diruen
zaindari»

KOLDO ZUAZO

«Araban euskararen
etorkizuna baikor
ikusteko arrazoirik
badago»

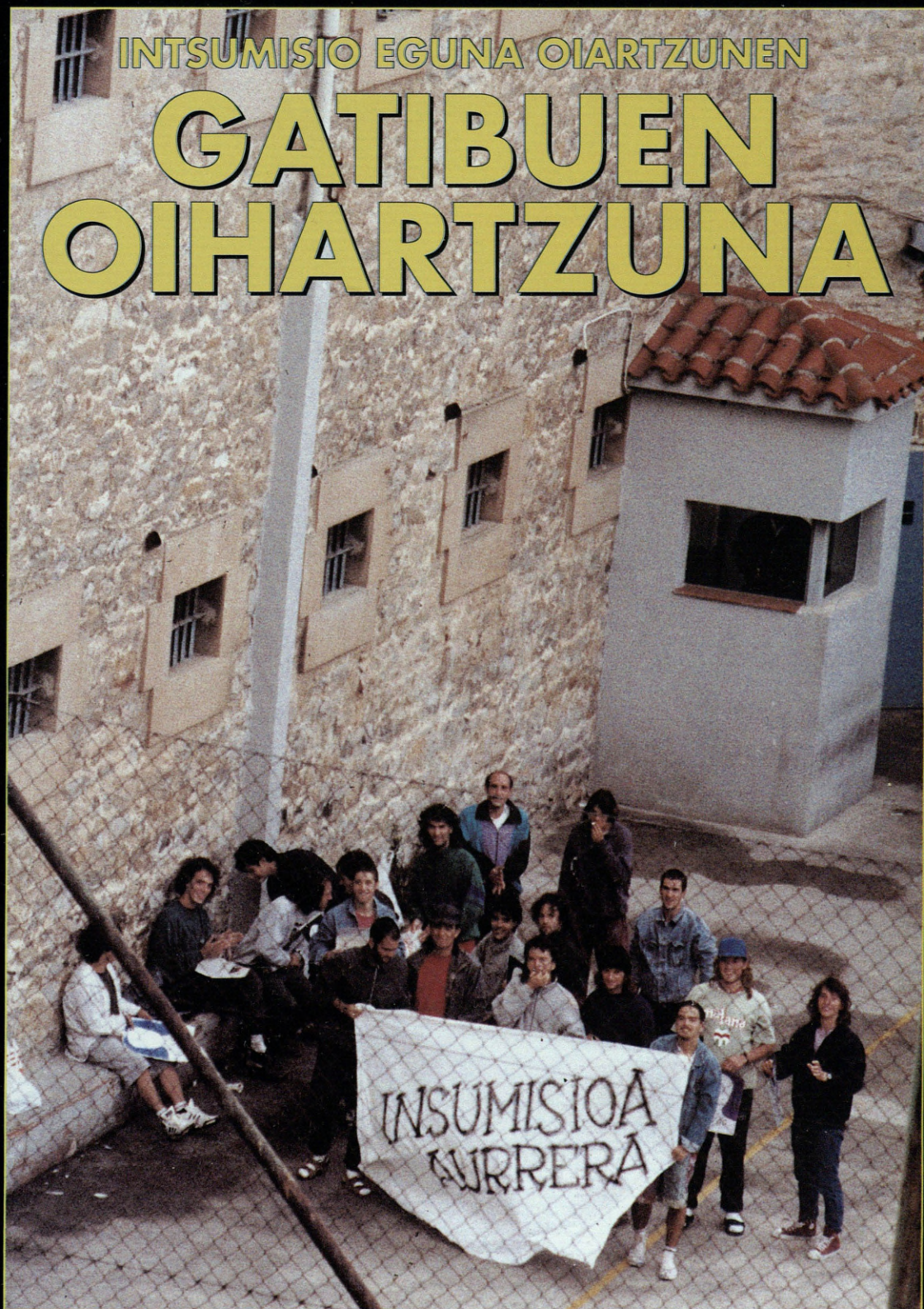
WONDERBRA

Diseinuzko bularrak
agintean

INTSUMISIO EGUNA OIARTZUNEN

GATIBUEN OIHARTZUNA

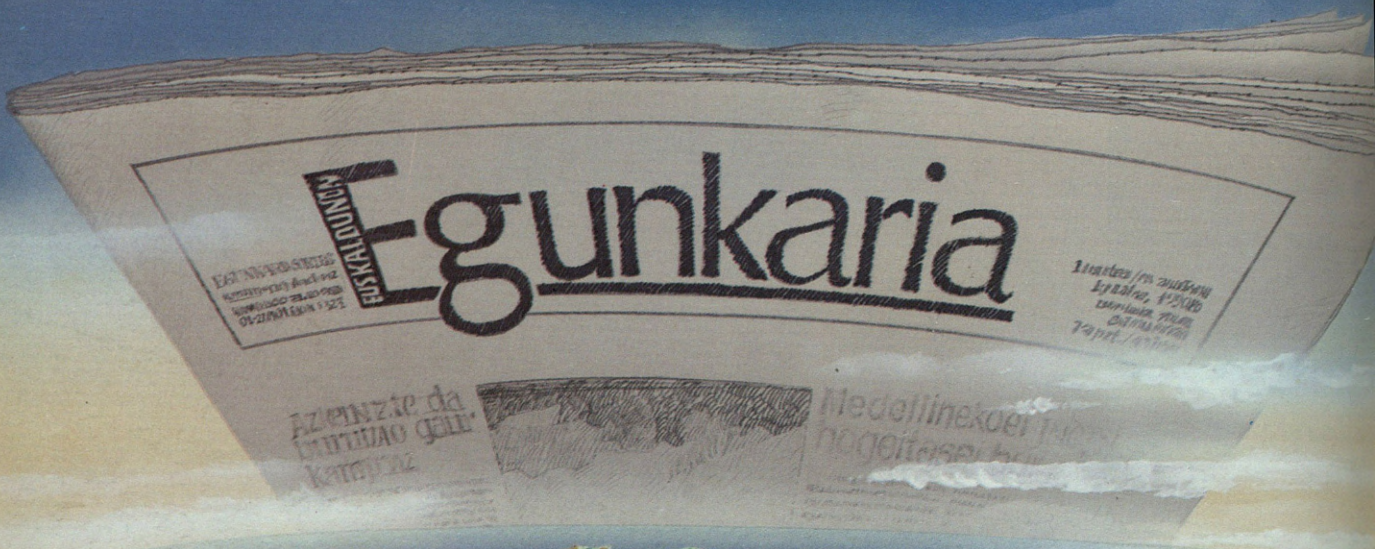

IMANOL URIBEREKIN «DIAS CONTADOS» FILMEAZ

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Egunkaria

Azaleko argazkia: Oskar Montero

6. Politika kronika. ANE ETXENIKE.

8. Javier Madrazo, IU-EBko lehendakariagaia: «Independen-
tziaren bideak ez du guretzat
inolako etorkizunik»
AITZIBER YARZA.

12. Nazioarteko kronika.
XABIER LETONA

14. Kapitalismoaren zaindaria.
XABIER LETONA.

16. Merkatal ganbarak eta enpresak
Konstituzionalaren zain. Ganbaren
aurkako enpresen matxinada.
XABIER LETONA.

20. Urriaren 9an jende ugarik bat
egingo du desobedientzia
zibilarekin Oiartzunen. Intsumisioa
aho batez. JOXI GOIKOETXEA.

24. Oraingo neskatilek titi biribilak...
AMAGOIA IBAN

28. Koldo Zuazo: «Araban euskararen
etorkizuna baikor ikusteko
arrazoirik badago».
ALBERTO IRAZU.

34. Kultura kronika.
J.J. PETRIKORENA.

37. Disko zakua lepoan ibili beharko
neguan. PATXI GAZTELUMENDI.

40. Imanol Uribek Urrezko Maskorra
irabazi du Donostiako Zinemaldian:
«Donostiako munduko zinemaldirik
onena da espainierazko
filmeentzat». J.J. PETRIKORENA.

42. Nola egin 500.000 lagunentzako
prentsa? Listoia oso goi dago.
JOXE ARANZABAL.

44. Harkaitz Cano eta Xabier
Ganzarain Condado do Minhoko
poesia jaialdian. Galiziako olerki
intsumisoak. HARKAITZ CANO

46. Kultura agenda.

48. Argitalpenak.

50. Aukeran.

56. Denborapasa.

58. Herritarren telebista al da ETB?
RAMON ZALLO.

JAVIER MADRAZO: Zenbait mugimendu bakezaleren bozeramaile gisa eginiko lana utzita, Iuren lehendakari gaitzat bete beharreko lanari ekin dio buru belarri. Iuk hauteskunde hauetan igoera nabaria jasango duela ziur da, eta horrek Legebiltzarrari alaitasuna ekarriko diola dio. Eusko Jaurlaritzan egoteko esperantza gutxi du, ordea./ **8**

INTSUMISIOA: Urriaren 9an intsumisioak duen oihartzunaren ispilu izango da Oiartzun. Egun horretan, lehenengo Intsumisio Eguna egingo baita «Intsumisioaz Euskal Herriaren desmilitarizazioruntz» lelopean. Duela bost urte aurkeztu zuen bere burua Euskal Herriko lehenengo intsumisoak, eta honezkero 3.400 baino gehiago dira mugimenduekin bat egin dutenak. Hauetako hainbatekin eta beste zenbait protagonistarekin aztertu dugu mugimenduaren osasuna eta etorkizuna./ **20**

GIZARTEA: Maiatzean hasitako kanpainari heldu zaio emaitzak emateko ordua. Gure artean da jada Wonderbra, baina ez askok uste zuten bezain dotore. Azpiko-arropa ekoizleek kopiez josi dute hilabeteotan merkatua; ez da, leku askotan esan bezain merkea eta, batez ere, 'titi-poltsa' hau ez da aurkeztu nahi izan diguten mirarigilea./ **24**

ARGIA

ASTERO ETXEAN

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

ARGIA etxean hartzeak abantaila guztiak ditu.
Zenbaki guztiak jasoko dituzu, kalean baino %20 merkeago.
Euskal Kulturaren Urtekaria etxera iritsiko zaizu.
ARGIAzaleen elkarteko partaide izango zara.
ARGIAren eskaintza berezietan parte hartu ahal izango duzu.

ETA ARGIAREN 75. URTEURRENA OSPATZEKO
KONPAKTO EDO LIBURU BAT DOHAINIK ZURETZAKO
AUKERA EZAZU 6 OPARIOTAKO BAT

BITTOR AIAPE
Bittor Aiape

LAJA eta
LANDAKANDA
Gure Oroitgarri

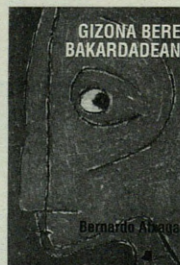
TXIRRI; MIRRI
TXIRIBITON
Jolasean, ze
arraio!

ESPAINOLAK
ETA
EUSKALDUNAK

Joxe Azurmendi

JOXE
AZURMENDI
Espainolak eta
euskaldunak

BERNARDO
ATXAGA
Gizona bere
bakardadean

ITXARO BORDA
Bakean ützi arte

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT
marka ipini diodan oparia eskuratuz

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____ 1. DEITURA _____

2. DEITURA _____ HELBIDEA _____

TFNOA _____ HERRIA _____

POSTA KODEA _____ HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____ SUKURTSAL ZKIA _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____

Entitatea Sukurtsala K.D. Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2

LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK

(BEZ barne)

Hego Euskal Herria

10.900 pza

Ipar Euskal Herria

685 libera

Espainia 10.900 pza

Beste Atzerriak

14.250 pza

Airez 22.500 pza

Komunikabide desberdinetako langile jaun andreoi

NIRE helburua eskutitz hau idaztean, zuen memoria argitzea da eta zuen lagun bat, «Egin»-eko kazetari den Pepe Rei espetxean dagoela gogoraraztea; eta guztia gure autoritate politiko-polizialen txanxulloak salatzeagatik.

Baina ez dira ausartu egin dituen salaketengatik kartzelaratzera, ETari pasatako dokumentazio baten historia asmatu behar izan dute, nahiz eta dokumento horiek ehundaka eskutatik pasatakoak izan, horrela aldi batean bederen ezingo duelakoan salaketekin jarraitu.

Gertaera hauek honaino nahiko arruntak dirudite, ohituak baikaude Euskal Herrian horrelakoetara. Benetan harrituta naukana komunikabideetako langileen jarrera da, zuen jarrera koldar eta pasiboa, adierazpen askatasunaren aurkako ekin-tza oso larri honen aurrean.

Azken aldi honetan beste kasu batzu gertatu dira eta mugitu zarete, salaketak egin dituzue, sinadurak jaso dituzue eta abar. (Gogora Calleja, adibidez). Zer esan nahi du honek? Zuen artean badirela lehen eta bigarren: mailako lagunak? Kazetari bat autoritateak salatzen ausartzen baldin bada ez duela taldearen laguntza merezi? Edo hainbesteko beldurra diozue podereari? Agian zenbait pribilegio galtzeko beldur zarete?

Besterik gabe, har ezazue komunikabideetako langileon aldetik erantzun tinko bat espero zuen baten agurra.

JUAN MIGUEL GALATAS
DONOSTIA

Integrazioaren izenean

KOMUNITATE autonomoko ikastetxe ezberdinetan Heziketa Premia Bereziak dituzten haurren integrazioa dela eta gatazkari buruzko azterketa sakona eginda, zera adierazi nahi dugu:

Bere garaian, Administrazioak, ikastetxe ezberdinetan integrazio guztien beharrei aurre egiteko, Heziketa Bereziako Laguntzaile gorputza sortu zen. Ikasturte honetan ordea, alde zuretik abisatu gabe gai honi buruzko politika aldatu du, aurrerantzean Hezkuntza Bereziako Laguntzaile hauek, ikastetxe publikoetako integratuentzat bakarrik izango direla erabakiz.

Erabaki honek noski, publiko ez diren ikastetxeetan eragin zuzena izan du. Oñatiko Txantxiku ikastolan adibidez, orain arte laguntzaileak izan dituzten bi ikasle ditugu. Aurreko ikasturtearen bukaeran, Administrazioak Hezkuntza Bereziako arduradunek bi kasuak aztertu ondoren, laguntza ezinbestekoa zela ziurtatu zuten arren, aurtun laguntzarik gabe geldituko garela ikusi dugu, laguntzaileek ikastetxe publikoetan eskeinitako plazak soilik aukeratu ahal izan baitituzte. Neurri diskriminatzaile honek, besteak beste, orain arte eginiko heziketa lan garrantzitsuen apurketa suposatzen du.

Ikasturte hau martxan jarri genuelarik, Administrazioak laguntza motak erabakitzeko publiko ez diren ikastetxeetako kasu guztiak berrikusi eta berraztertzeke asmoa

duela jakin ahal izan dugu. Guzti honen aurrean gure galdera, salaketa eta eskaerak, hauek lirateke:

Hezkuntza Premia Bereziak dituzten ikasle guztiak gela arruntetan integratzea bere helburu izanik Hezkuntza Sailak Hezkuntza Bereziako Laguntzaile taldea sortu bazuen... Zein da ikastetxe batzuetako ikasleak diskriminatzen dituen bapateko neurri honen arrazoiak? Erabaki diskriminatzaile hauek ez al dute integrazio prozesua nabarmen atzeratzen? Administrazioa benetan prest al dago integrazioa bultzatzeko?

Administrazioa bera izanik kasu guztiak aztertu eta laguntzailearen beharra erabakitzen duena, ze garrantzi du ikaslea mota batetan zein bestean eskolaratua egoteak?

Nola gerta daiteke, kurso haseran ikastetxe publikoetako ikasle integratuek laguntzaileak izatea eta besteek ez? Bi mailatako herritarrek daudela pentsatu behar dugu?

Arazo honen aurrean garbi ikus daiteke helburu honetarako zuzenduriko errekurtso publikoen banaketa orekatu eta egokiena, Administrazioak zuzenean beharra duen ikasle integratu bakoitzari laguntzailea eskaintzea litzatekeela.

TXANTXIKU IKASTOLAKO KLAUSTRO ETA BATZORDEA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Joxe Mari Irazusta.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.

BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

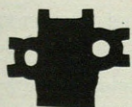
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X

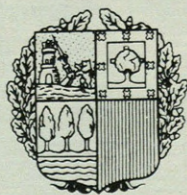
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kuxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

Fitxatuak? Ez, noski

FUTBOLA futbola da. Igande arratsaldetako futbol saioen ostean hau burutik kendu ezinik, kinielan 14kotik urrun, Athleticetik eta Osasunak irabazi, Errealak, berriz, galdu. Udako fitxaketekin bueltaka. «*Athleticetik Bittor Alkiza fitxatu behar duela*» entzun zenean, isiltasuna nagusi, baieztapenik ez, baina Alkiza Athleticera. «*Errealak Karpin izeneko errusiar baten atzetik omen dabil*», Errealak ezetz, kazetarien asmakizun hutsa zela, baina azkenean Karpin Errealera.

Baina, futbol biharamoneko go-goetak utzita politika kontuak tartekatzen dira ezinbestean. «*Nola joango gara orain EAJrekin hainbeste urte hauekin mokoka eta gurea hauek defendatzen duten proiektuaren aurkakoa izanik?*», horrelakoak entzun genituen EUEko buruen ahotik, era finean publikoki eta zorrotz pribatuan.

Hemen ere, ez zegoen fitxaketarako inolako aukerarik, guztia kazetarietako asmatua. Orain, EAJtik gero eta hurbilago. EAJrentzat botoa eskatuko dutenik ez dago oso argi, botoa emango diotela behintzat bai. Botoa emango dioten hauek dira hain zuzen lehen EAJra sartuko ez zirela ziotenak. Bil-tzar Ttipiak, eta batez ere EUEren botoemaileek zer dioten ikusi behar, buruen arrazoiak bilatzen hasita aurki badaitezke ere, militanteek bila ditzazkeenak zailagoak baitira.

Abertzaletasun demokratikoa berri-tzea da helburu, elkartze honek zein berrikuntza mota ekarriko duen zehaztu ez badute ere. EUEkoen ezkerreko ikuspegia, berriz, non geratu den ikusi behar. EUEkoek ere, askotan aipatu izan dute EAJren politika eskuindarra izan dela, eta azken astean, adibidez, lan merkatuaren inguruan

esan dituenak ikusita, ez dirudi ezkerreko politika egiten hasiko denik.

EAJk ongi erabili du ikusi duen aukera, Gipuzkoan EAri aurre hartzeko balio dezakeelakoan. Fitxaketa ona izan daiteke, beraz. Baina fitxatua izan denak guzti honetatik zer ateratzen duen aztertu behar. Onaindiak PSE-EErekin egin nahi zuen bezala, hauek

Duela hilabete batzuk EAJk EUE fitxatzeko inolako aukerarik ez zegoen, guztia asmakizun hutsa zen; orain, ordea, errealitateak bestelakorik adierazten digu.

Jose Antonio Ardanza EAEko lehendakaria Senatuan autonomien inguruan burututako eztabaidan izan ez bazen ere, Nafarroako lehendakaria bertan izan zen. Allik Lege Forala defendatu eta Konstituzioren 8. artikularen irakurketa federalistaren alde azaldu zen. Bere hitzaldiaren azken hitzak euskaraz egin zituen, eskertzekoa den keinua. Baina keinuak utzi eta euskara ikasi eta euskaren aldeko jarrerara tinkoa hartzea hobe litzateke.

ere EAJ aldatzeko asmoa badute, oso zail dirudi, ezinezkoa ez esateagatik. Baina, futboleko legea, egokitze epe bat eman behar jokalaria bere fruituak ematen has dadin, fruitu bakoitzak lur eta giro jakina behar duela ezagututa ere.

ASPALDITIK fruituak ematen ari diren fitzaketak badira, ohiartzun gutxi duten fitzaketak ordea. Euskal preso politikoa, herritar ugari eta HBko hautetsiak gose greban presoen eskubideak errespetatuak izan daitezten. Milaka pertsona Bilbon oihu bera kaleetan zehar zabalduz. Azken urteetan Euskal Herrian burutu den protestaldirik zabalenetako bat. Komunikabideetan, ordea, salbuespenak salbuespen, ohiartzun urria. Lerro batzuk baino ez prentsan, segundu eskasak irati eta telebistan. Ezer aipagarririk ez Bilbon. Futboleko behintzat, arerioaren futbol ona gorapatzen ikasi dute, eta honen fitzaketak kritikatuaren gol ikusgarriak asteko golik onenen artean ikusi ahal izaten ditugu.

Elkarriketa eta elkarlana etengabe aipatzen diren honetan, batek Euskal Herriari autodeterminazio eskubidea onartu behar zaiola dio, besteak, herri honen eskubide historikoetatik mintzatu beharra. Ideiak politikak izanik, hauek martxan jarri eta mintzatzeko hasterik ez da geratzen. Elkarrekin hitz egin beharra aipatzen igarotzen den denbora elkarrekin mintzatzeko jorratuko balitz arazo ugari konponduak leudeke jada. Agian, gauzak horrela eginez gero, azken asteetakoak bezalako mobilizazioak ez genituzke gehiago behar.

Gero eta zailagoa bihurtzen ari da, ordea, horrelako asmoetan sinestea, hauteskunde garaia amaitu eta gauzak finkatzen direnean ahaztu egiten baitira elkarlana, elkarriketa eta elkarrekin egin beharreko guztiak. Hala ere, besterik ezean esperantza mantendu beharrean gaude eta fitzaketa berrien zain egon gabe gure arazoak konpontzeko lain bagarela pentsatu behar.

ANE ETXENIKE

GORDETZEKOAK

SANZ EZ DUTE HAUTESKUNDE ZERRENDETAN IKUSI NAHI

Miguel Sanz, Nafarroako Gobernuko lehendakariordea, zenbait alderdikidek ez omen dute datorren urteko hauteskundeetako zerrendetan ikusi nahi. Sanzek Alliren aurkako korrante bat bultzatzen duela erabili izan dute sektore honek arrazoi gisa. Miguel Sanzek, ordea, erabat ukatu du bera Alliren aurka ari denik, eta ziur ageri zen Allik ere beregan konfidantza baduela azaltzeko orduan. Konfidantza horren adierazle gisa, bera gobernuko lehendakariorde izaten jarraitzea aipatu zuen.

EZPALAK

«OPERACION OGRO» BERRARGITARATUA

Eva Forestek idatzitako «Operacion Ogro» liburua berriro argitaratua izan da. Carrero Blancoren heriotza eragin zuen atentatuaren berri ematen den liburu honetan, hitzaurrea Eugenio Etxebeste «Antxon»ek idatzi du. «Hogei urte geroago» izenburupean negoziatioaren aldeko deia egiten du eta Euskal Herriari bere eskubideak onartu behar zaizkiola dio. Antxonek «egun dagoen dramatismo eta nabasketa giroa, elkarriketa eta gardentasunagatik aldatu beharra» aipatzen du.

ROLDANEK NAFARROAN LORTURIKO DIRUA

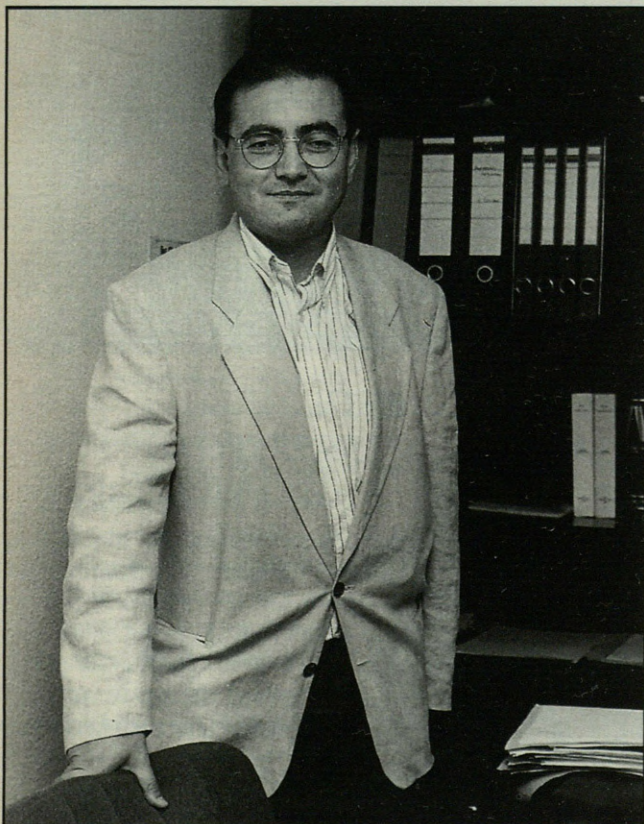
Aspalditik ezagunak dira Luis Roldan Goardia Zibilaren zuzendari ohiak Nafarroan zituen harremanak, baina gero eta ari gehiago ateratzen doazela dirudi. «Diario 16» egunkariak plaza-ratutako informazioaren arabera 37 milioi pezeta (1,6 milioi libera inguru) jaso zituen Huarte eta Lain enpresatik komisio gisa. Lainek eraikitako ospitale bategatik 11,3 milioi jaso zituen eta Huartek eraikitako urtegiagatik 25, 4.

Javier Madrazo, IU-EBko lehendakari gaia

«Independentziaren bideak ez du guretzat inolako etorkizunik»

Mugimendu bakezaleetan eginiko lanagatik ezagunagoa den Madrazok politikagintzara zuzendu ditu erabat pausoak. 1986tik PCEko afiliatua, autodeterminazioa eskubide gisa defenditzen duen arren, ez du independentziaren bidean sinesten eta Europa federal baten barruko estatu federalaren alde egiten du apustu.

«Polizi bidea heriotza garelazteko da, ez arazoa konpontzeko»

Ezagunago izan zara Bakea Orain taldeko bozeramaile bezala, baina aspaldidanik zabilta PCE eta gerora IU inguruan. Bi arloak batera garriak al dira?

Bi planoak ezberdindu nahi izan ditut. Mugimendu sozialek pluralak behar dute izan, eta publikoki mugimendu sozial batekin lotua ageri den pertsona bat alderdi batekin identifikatzea txarra da mugimenduaren tzat. Horregatik hauteskundeetara aurkeztean giza mugimenduan nituen ardurak utzi nituen.

Giza mugimendua eta alderdiaren arteko lotura ez al da onuragarria izango IUrentzat? Ez al du IUK mugimendu bakezaleetako bainbat jende erakartzea helburu?

Beharbada onuragarria izan daiteke hauteskundeen

ikuspegitik botoak ekar ditzaakeelako, baina nik argi utzi dut ez dudala kanpainan nire irudia mugimendu bakezaleekin lotzea nahi.

Bergizarteratzearen alde agertu zarete. Zuen tzat bergizarteratzea zer da, baldintza batzuk betetzen dituzten presoek duten eskubidea edo, horretaz gain, ETaren barnean zatiketa sortzeko ere bada?

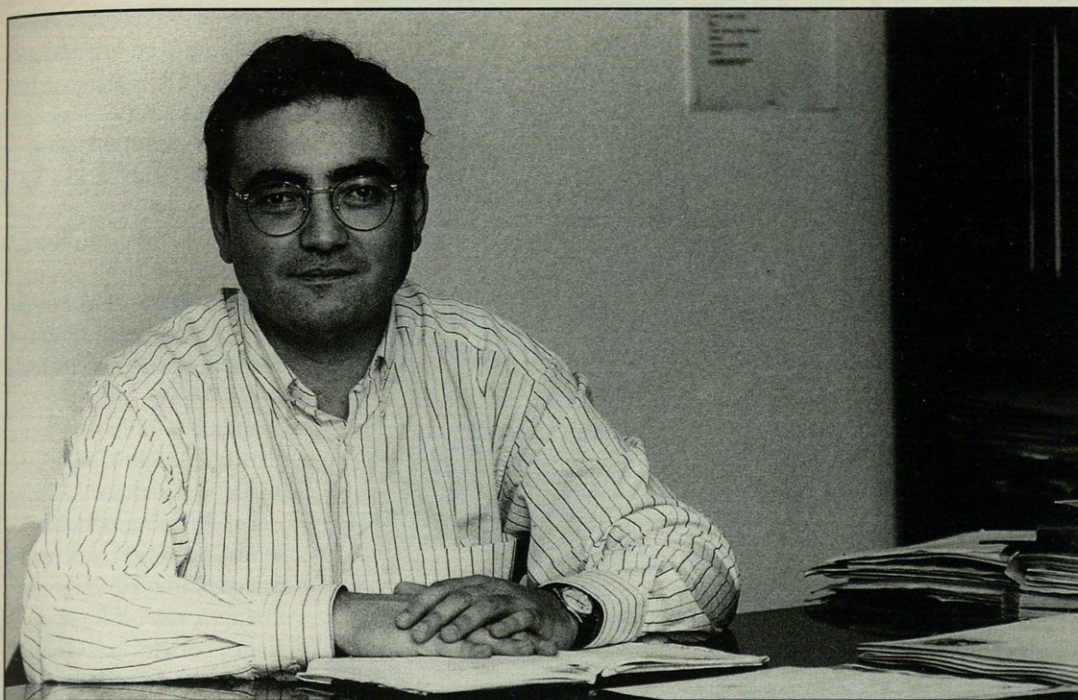
Konstituzioak 25. artikuluan dio zigor ororen helburua bergizateratzea dela. Hau aurrerakoia da, horregatik eskuinekoei ez zaiei atsegin. Hau lehen arrazoa da.

Terrorismoaren aurkako borrokaren barruan ere elementu garrantzitsua da. ETari ez-atsegin izateak bultzatzen jarraitu behar dugula adierazten digu. Eragin positiboa baina mugatua du. Biolentzia utzi nahi dutenei bideak jarri behar zaizkie. Horrek ondorio gisa ETA ahultzea badakar, ongi etorria izan dadila.

Zer diozu uda bonetan gai bonen inguruan eman den polemikari buruz?

PPren jarrera asko kritikatu

«PCE sorreran,
agian bizi zen
egoera dela
medio, indepen-
dentiaren alde
azaldu bazen ere,
une hori ez da
garrantzitsua;
ibilbide
historikoa
internazionalista
izan da».

da, baina PSOEek ere ardura handia du honetan. Gobernuak presoek kaleratze ia masiboak zirela zabaldu nahi izan du, oso gutxi egin badira ere. Guztia Amedo eta Dominguezen irteera justifikatzeko. Baina beldur gara bergizarteratzearen bideak oso mantso edo geldirik geratuko dela.

Hainbat sektorek bergizarteratzea lortzeko sakabanaketa ematen dela salatu dute. Estrategia bezala justifikaturik al dago sakabanaketa?

Sakabanatzea egokia den edo ez esateko ez dugu daturik. Gu aurretiaz behintzat presoak bere etxetik ahalik eta hurbilen egotearen alde gaude. Baina espetxe barruan presioa izango balitz, eta niri iruditzen zait bada goela -zenbait abokatu, zenbait giza mugimendu eta baita erakundearen aldetik- preso bakoitzak bere erabakiak askatasun osoz har ditzan baldintza onenak zeintzuk diren ikusi beharko da. Presioak ekiditeko neu-

rriak hartu beharko lirateke, ahal dela presoak beraien etxetik ehundaka kilometrorra egotea galeraziz. Erdibidea bila daiteke.

Autodeterminazioari buruzko balizko erreferendum batean zein litzateke IUren jarrera.

Noizbait herri honen gehiengoak independentziaren alde badago, ez gara ados egongo baina onartuko dugu, autodeterminazioaren aldekoak baikara.

Guretzat bide horrek ez du etorkizunik, estatu federaletan. Ditugun arazoak konpontzeko egituraturik behar dugu Espainiako eta Europako ezkerreko indarrek. Autogobernu handia behar dugu, baina marko zabalagoetan loturak izanik.

PCE garai batean, 36ko gerran, Astigarribia pertsonaia aipagarri gisa, Euskal Herriaren independentziaren alde agertu zen.

Hori une zehatz batean izan zen, aspaldi. Une hori ez da esanguratsua PCEn ibilbidean, inoiz ez baita sezioaren alde egon. PCEn sorreran agian bizi zen egoera dela medio hori planteatu zen, baina ibilbide historikoa, betikoa, internazionalista izan da.

Zein iritzi du IUk Nafarroari buruz?

Erabakia nafarren esku dago. Bitartean, guk uste dugu gauza askok batzen gaituztela Nafarroarekin eta loturak indartu egin behar direla maila guztietan. Hau epe motzean. Gero gustatuko li-

tzaiguke bi elkarleen arteko batzea gertatzea, erabakia nafarren esku dagoen arren. **Duela urte t'erdi edo, ez zenuten ia harremanik Nafarroako IUekin. Zein da egoera egun?**

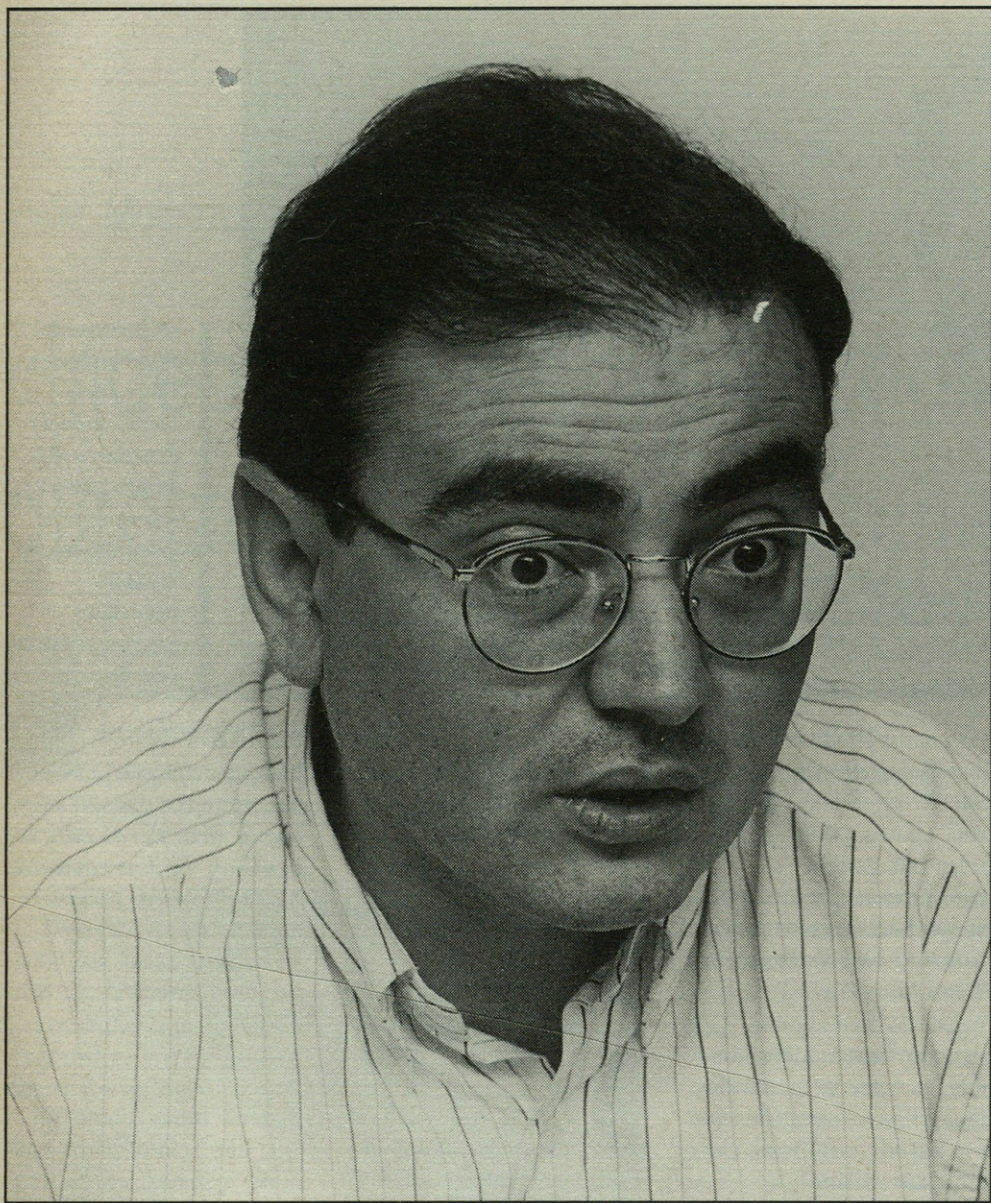
Nafarroan Euskadin baino garapen instituzional handiagoa dute, Legebiltzarrean baitaude. Ezberdintasun horrek dakar elkarlana garatu ez izana, baina orain jada hitz egin dugu hau garatzeaz, batez ere instituzioetan sartzen garelarik.

Zerk bultzatu zaituzte Berdeak taldearekin batzera?

Guk ez dugu inoiz ekonomia ekologia gabe ulertu. IUk urte hauetan boto berdeak jaso ditu, baina Espainian eta Euskadin mugimendu berdeak ez du indarrik hartu era independente batean. Andaluzian IU-Berdeak batzea gertatu zen eta orain Euskadin; eta uste dut epe laburrean mugimendu berdea IUn sartuko dela. Mugimendu gorri-berdeen alde gaude.

“**Etorkizunean gustatuko litzauguke EAE eta Nafarroako Foru Komunitatearen arteko batzea gertatzea; erabakia, noski, Nafarren esku dagoen arren**»

«Ez gaituzte bi kontseilaritzaren truke erosiko, programen gainean arituko gara. Horregatik iruditzen zait alderdiek ez dutela gurekin hitz egiteko intentziorik».

Euskal Herrian mugimendu ekologista zatituta dago, eta indar handiena duten hainbat talde ez datoz bat Berdeak alderdiarekin.

Gu ez gaa mugimendu berde osoarekin batu, hau askoz ere zabalagoa baita. Hala ere, kontuan izan behar da Berdeak dela Estatu eta Europa mailan homologatua dagoen alderdi bakarra.

IU giltza izan daiteke Eusko Jaurlaritza berria osatzeko orduan. Gobernuan izatekotan, norekin

aritzeko prest egongo litzateke?

Guk ez diegu siglei begiratzten, programei baizik. Zentzu horretan ez gaude gobernuan egotearekin itsututa, programak erabakiko du. Gu ez gaituzte bi

«Botoak lortzeko onuragarria daiteke ni mugimendu bakezaleekin lotzea, baina baldintza bezala argi jarri nuen ez dudala kanpainan nire irudia talde hauekin loturik agertzea nahi»

sailen truke erosiko. Horregatik iruditzen zait ez dutela gurekin hitz egiteko intentzio handirik. Oso zail ikusten dut akordioa lortzea, ez hasieratik uko egiten diogulako, baizik eta daramaten politikaren aurkakoak garelako.

Nafarroako hainbat lekutan HBrekin aritzen zarete; EAEn posible al da lankidetzatza?

Gure ezberdintasunak argi daude, proiektu politikoa, baita biolentzia ez salatzean eta abar, baina honek ez du esan nahi gai jakinetan adostasuna ez dagoenik. Gainera, uste dut gauza askotan bat etor gaitezkeela.

Zein uste duzu izango dela burrungo gobernuaren osaketa?

EAJ- PSE-EEren botoak batzeak gobernu osatzeko adina ematen badu, hori izango dela uste dut. EAJri interesatzen zaio, EAJko jendeak PP frankismoarekin identifikatzen baitu, hala ez bada ere, eta gainera, pragmatikoki Madrilan agintean dagoenarekin egotea komeni zaio.

Zer ekarriko du IUK Eusko Legebiltzarrera?

Alaitasuna, berritzea, egun ahotsik ez duten hainbat talderen ahotsa izango da: intsumiso, gay, lesbiana, langileen eskaerenak...

Zer iruditzen zaizu bide irlandarra?

Bide bakoitzak bere tokirako balio du; irakurketa era orokorrean egin behar da,

H I R U M U N D U

■ HAITI SOMALIAKO
ZURRUNBILORANTZ

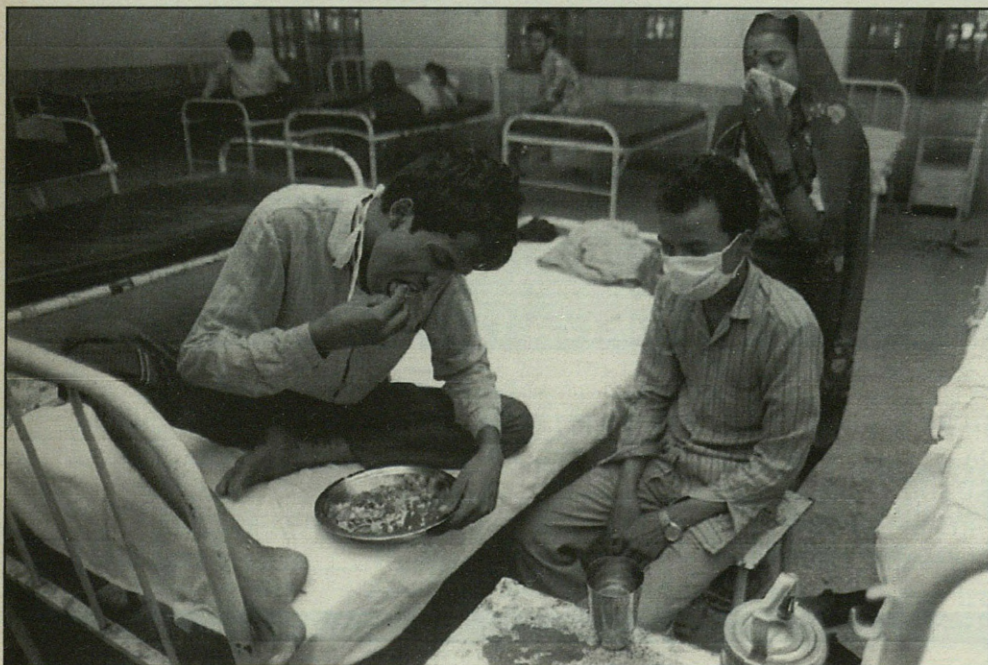
BAKETSUA izan zen inbasioa gero eta korapilotsuagoa bihurtzen ari zite Estatu Batuei. Ez baitago -pax romana oinarritua egon ezik- inbasio baketsurik. kolpe militarretik hiru urtetara Haitin ez da konponbiderik ikusten. Aitzitik, EEBBetako soldaduak sartu zirenetik gerra zibilaren lehenbiziko arrastoak agerian geratu dira. Aristidezaleen aldetik, kolpisten aldeko amnistia legea onartzeko erresistentzia handia izan bada ere, garbi dago legeak aurrera atera behar duela. Hego eta Ertamerika osoan berdin gertatu da eta Haiti ez da salbuespena izango. Jean Bertrand Aristideren itzulera ere gaineran dago eta, hiltzen ez badute, orduan hasiko dira normalizazioaren lehenbiziko urratsak.

■ QUEBEC-EK AUERRERA
JARRAITZEN DU

OTTAWAN pozik daude. Parti Quebecoisak gehiengoa lortu arren, botoen %45ekin pentsatutakoa baino gutxiago jaso zuen. Eta Jacques Parizeau PQko buruzagi eta lehen ministro berria denak, ez daki ondo autodeterminazioaren zurrumbilotik nola atera. Iragarria zuen autodeterminazio erreferenduma eta orain ezin du atzera egin, baina jakin badaki mirari txiki bat egin ezean erreferendumean independentzia galtzaile aterako dela. Hala ere, frantses hiztunek aurrera egin dute Quebecoko gizartean, hizkuntza zein populazioaren sentimenduan. Sentimendu hori kudeaketa garbi eta eraginkor batez lagundu behar da orain, nazionalismoa ezin baita sentimenduetatik bakarrik bizi.

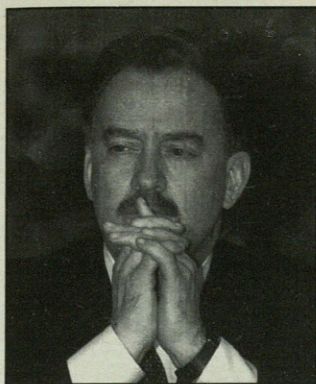
■ ESLOVAKIA BERE
BIDEAN

Sozialismo errearen beste herrialde ohi batzuetan legez, pribatizazio eta kapitalismoaren sarrera basatiaren kontra dagoen indar batek samur irabazi du Eslovakian, Vladimir Meciarren HZDSk (Eslovakia Demokratikoko Mugimendua). Gehiengo nagusia lortu ez badu ere, botuen %35arekin bigarren indarrari, sozialdemokratei, 25 puntu ateratu dizkio. Independentziarako urratsak zuzendu zituen, baina horrez gain eslovakiarren gehiengoak Meciarrek eskaini dezakeen babesean oinarritu du bere botoa. Pribatizazioaren abiada bizia geldotuko du, herri-tarrek oro har eskertuko dutena, baina horrez gain itenbide duina eman beharko dio hungariar komunitate zabalari.

FMI eta Mundu Bankuaren urteurrena ospatu den honetan, munduak hauen kontrapuntu gisa miseria ugari erakuts dezake. Une berean gertatu dela eta, Indiako izurrite neumonikoa aipagarria da. XXI. menderantza baino Erdi Arora goazela pentsa liteke, karramarroen gisa. Orduan bezala, India dagoeneko 'koarentenan' jarri da. Bretton Woodsekoen diru izurritea ere 'koarentenan' noiz jarri pentsatu beharko luke norbaitek.

ALDAKETA HAIZEAK PRI-REN MEXIKON

DUELA sei hilabete Luis Donaldo Colosio PRIren lehen-dakaritzarako hautagaia hil zuten. Ernesto Zedillok hartu zuen bere lekua. Orain, aurreko bikotearekin PRIren al-daketetan murgildua zegoen gizon garrantzitsua hil dute: Francisco Ruiz Massieu.

Mundua aldatzen ari da azken hamarkada honetan. Nora goazen? Batek daki, baina aldaketaren sukarra han hemenka hedatu da, baita Mexikon ere. 63 urte PRI bo-terean egon ondoren, abuz-tuan irabazi berri ditu hautes-kundeak eta beste bost urte-tan behintzat, hiltzen ez badu-te, Ernesto Zedillo lehenda-karitzan izango da.

Narkotrafikoa jarri dute hil-ketaren atzean, eta akaso ez da hipotesi okerra baina, da-goeneke mexikar gehienek susmatzen dituzte droga eta PRIko 'dinosauruen' arteko lotura estuak. Mexikon ere itxurak aldatzea ez da gaitza izango, sakoneko aldaketetan izango dira erresistentzia ge-hiago. Dinosauru edo botere ezkutuenentzat, oster, alda-ketak berak, edozelakoa izanda ere gaitza du bere baitan. Hilketok, zenbaitzuk aintzakotzat hartzeko eginak daude, eta PRIren barne zau-riek aurreragorako ere bo-rroka iragartzen dute.

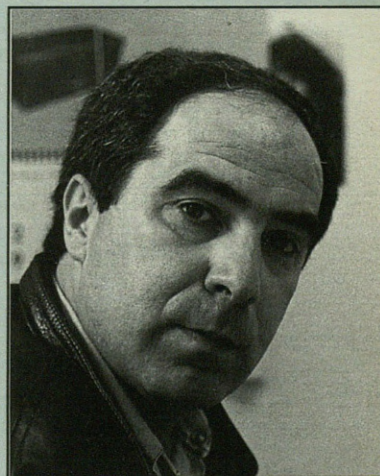
MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Kuba: beste urrats bat zuzenketaren alde

CUBAKO gobernuak nekazari-merkatu libreak legalizatu ditu. Kubako Alderdi Komunistaren IV Kongresuak, arrazoi ideologi-koengatik ukatu zuena 1991ean, arrazoi pragmatikoak direla medio onartu egin da oraingoan. Ustelkeria eta espekulazioa, aurreko atetik sar ez zedin ekidin nahi zuten, baina azkenik atzeko leihotik sartu zaie jada uharte guztian hedatua dagoen 'merkatu beltzaren' izurritea. Neurri berri hau onuragarria izango da: nekazal ekoizpena handitu egingo da eta premia handiko merkatuaren oinarritzko beharrak asetuko dira. Horrez gainera, errepresioaren bidez kontrola ezin zituzten ezkutuko zirkuitoak murriztu egingo direla uste da.

EGIA da, ekonomi zentralizatu ba-tentzat merkatu libreak arriskutsuak direla. Baina, produktibitatea area-gotzeko joerak eta aldi berean eskae-ra sozialak bere beharrak deszenta-lizazioa eta ekimen pribatuaren alde-ra bultzatzen ditu. Kontuan izan ero-soak kontsumo bajearen trukez edo konpentsazio moduan ematen zirela. Gaur egunean, ezin da horrela jarrai.

Ez dirudi neurri hauek direla medio gobernuak aldatu egin duenik sozia-lismoarekiko duen ikuspegi estatalis-ta. PCCko zuzendaritzan txertatuegia dago jabegoarekiko monopolioaren ideia eta joera. Horregatik, jarrera ho-ri aldatzen ez den bitartean, merkatu lebreak administrazioen baldintza-pean lotuegiak egongo dira. Eta hori ez da hona, alderantziz baizik.

I O S U P E R A L E S

ZENBAIT lanbide edo profesio autonomoen legeztapenaren atzetik dator merkatu librearena. Ez da aski. Norabide horretan pausu gehiago behar dira zuzenketa ekonomikoak onera joan nahi ba du. Cubak dituen azpiegiturak, zientzi ahalmena eta lanbide kualifikazioak ekimen ekonomiko libreagoa eskatzen dute, dagoen egoeratik irten nahi badu bederen. Bertako kapita-lismoari hainbeste traba jartzea eta aldi berean kanpotik datozen inbertsioak medio, kapital irteerari mugak ez jartzea ez du zentzurik.

Dena den, nekazal merkatuen liberalizazioa azierito handi bat da. Behar dena da, orain arte azukre esportazioari begira egon den ekonomia dibe-rtsifikatzea nekazari produktuen aniztasuna bultzatuz.

Kapitalismoaren zaindariak

Orekatu, bultzatu, konpondu eta antzerako ekimen ugari eraman behar zituzten aurrera duela 50 urte FMI eta Mundu Bankuak Bretton Woodsen sortu zirenean. Aberastasuna, ez oreka, alde batean bakarrik ikusten da, baina; bestean aldiz, nagusienean, desoreka eta pobrezia nagusi dira. Batzuen pobrezia eta besteen aberastasunaren zaindari bihurtu dira FMI eta Mundu Bankua.

URTEURRENA han urteurrena hemen, XXI. mendearen atarian, une garrantzitsuenetakoak bihurtzen ari dira Bigarren Mundu Gerraren ondorengo gertakizunak. 50 urte iragan dira jada Bretton Woods Estatu Batuetako herrian FMI (Na-

zioarteko Diru Fondoa) eta Mundu Bankua sortu zirenetik. Behin baino gehiagotan aipatzen da Nazarteko Jesus edo Carlos Marx hilobitik altxatu eta beren jarraitzaileek egin dituztenak ikusi izan balituzte, ezustekoarekin atzera hila-

bira hankaz gora jausiko ziratekeela. Bada, John Maynard Keynes garai hartako ekonomilari ospetsuena eta liberalismoak izan duen onenetakoari ere antzera gertatuko litzaioke.

Bigarren Mundu Gerraren ostean munduko 44 estatu-

ko ordezkariak Bretton Woodsen bildu zirenean, bi ikuspegi zeuden FMI eta Mundu Bankuaren zeregina zehazteko orduan. Keynesen ustez, erakunde hauek mundu mailan zeuden diru eta merkataritza desorekak guztion artean konpontzeko modua topatu behar zuten; horretarako diru eta ekonomien egokitze zuzenak topatu beharko lirатеke, bai defizita zuten ekonomietan eragina izango luketen neurriak, baina baita indartsu ziren eta merkatal-balantza positiboa zuten estatuetan ere.

FMI

Funtzioak. Esta-tuetako diru elkar laguntza eta diru aldateten egonkortasuna ziurtatzea. Zabalkundea ekonomikoa samurtzea. Naziorteko merkataritza eragitea.

Finantziarioa. Kide diren 179 estatuek bere ekonomiaren arabera ordaintzen dute dagokien ehunekoa. Bost urtero kopuruak berraztertzen dira, estatu batek eska dezakeen laguntzak zehazten dira, eta erakundean izango dituen botoak. Ordainketa eta botoen laurdena EEBBen esku daude eta gehien ordaintzen duen % 20k erankundeko botoen % 75 dauka.

Laguntzak. Kanpo zorra ordaindu ez duten estatuei eta egiturazko egokitzapenak egiten ari direnei maileguak eskaintzen dizkie. Dena den, laguntzak jasotzeko FMIk gobernuen politika ekonomikoak onartu behar ditu. Urtero bere kide guztiekin biltzen da, bakoitzaren txosten bat egiten du eta urtean bitan txosten orokorra kaleratzen dute.

Mundu Bankua

Funtzioak. Bigarren Mundu Gerraren ondoren Marshall plana Europaren eraikuntzarako erabili zen moduan, Mundu Bankuak garapenean dauden herrialdeei maileguak ematen dizkie garapenerako planetan erabil ditzaten. Iazkoan, Mundu Bankuak 3,2 bilioi pezetako (134.000 miliio libera inguru) maileguak eman zituen.

Finantziarioa. Bonoak ateraz bere iturriak segurtatzen ditu baina, FMIn bezala estatu bakoitzak bere ekonomiaren arabera ekarpena egiten du eta botoak ere horren arabera banatzen dira. Estatu Batuek finantziarioaren eta botoen % 18 dauzkate bere gain; bere ondoren Japonia, % 8rekin.

Laguntzak. Plan eta neurri ekonomikoak berarekin bat badatoz, herri txiroak diruz laguntzen ditu eta, teoriarik, kapital pribatua horietarantz bideratzeko saioak egiten ditu. Urtero biltzen da.

Baina Harri Dexter Whiteren —orduko Diru idazkari estatubatuarraren laguntzailea— plana nagusitu zen: osatu beharreko ekonomien sendatzea defizita erakusten zuten ekonomietan oinarritu behar zen.

Whitek bazekien Europako potentziek Estatu Batuen beharra izango zutela zuloatik ateratzeko, eta une hori Estatu Batuak ekonomiaren —eta honek esan gura duen guztia— gidaritzan jartzeko baliatu behar zela.

Hara bada, Keynesek bere proposamenak atzera nola bota ziren ikusi behar izan zuen. Whitek bere planak aurrera zihoazela ikusi zuen, baina ez zuen ikusterik izan 70eko hamarkadaren hasieran, Estatu Batuen gainberrak ekonomikoarekin, bere asmo guztiak bertan behar geratu zirela. Keynes 1946an bertan hil zen, White hiru urte geroago eta ez ezusteko barik: harriduraren harridurarako, Amerikaren Aurkako Jardueren Batzor-

Garapenean dauden herrialde gehienek jadanik ezin dituzte bere garaian eskatutako maileguak ordaindu; dena den, bitartean FMiren egiturazko egokitzapenak jasan beharko dituzte.

■ Demokrazia modu bitxia dago FMI eta Mundu Bankuan: bost estatuk botoen % 40 daukate eta 42 estatuk botoen % 3 bakarrik

**FMI eta Mundu Bankua
herri industrialduen
zaindari bihurtu dira.**

deak, hil baino lehenxeago komunizatzen jo zuen White.

Lehenbiziko 25 urteetan FMI eta Mundu Bankuak pentsatu bezala jardun zuten, eta beren helburuak betez gainera. Oro har ganbio

motak mantendu egin zituen eta nazioarteko merkataritzak mugikortasun eta eraginkortasun handiak ezaugu zituen. Erakundeok lagundu zuten akaso abiada honetan, baina aditu askoren ustez, garai oparo haie-

tan mundu ekonomiak ez zuen gauza gehiegirik behar ondo funtzionatzeko. Behi lodien ostean argalen sasoiadator. Ez zen mundu mailako behi argalen garaia, munduko estatuetak behiak garai lodiak ezagutzen ari ziren... Baina Estatu Batuetan ez.

Bizi izandako gerrek Estatu Batuen ekonomia gogor astindu zuten, Europa eta Japoniak beren aldetik kemen handiz ari ziren hazten eta beren ahalmen esportatzailea berreskuratzen, Estatu Batuetako salmentak eragotziz. Ondorengo urteetako kontuak ezagunagoak ditugu, denboraren gertutasunaz gain, garapenean dauden herriek (lehen Hirugarren Mundua edo herri azpigaratuak) oraindik erakunde hauen ondorioak jasaten ari dira, besteak beste kanpo zorra, estatu askok inoiz ordaindu ezin izango

Bretton Woodseko hizkuntza

Inflazioa. Krisi ekonomikoaren amaiera iragarri bada ere, interes tipoen tasak goian mantentzen dira, agintariek mesfidakor ageri baitira aurrikuspen horien aurrean. Beherakadak ere izan dira, baina inflazioari zaion beldurra medio, Estatu Batuetan adibidez aurten jada lau bider igo dira tipoak. European Bundesbankek agintzen du eta honek aspalditik dihardu interes tipoen jaitziera geldoarekin. Hala ere, oraindik zuhertasuna nagusi, epe luzerako interes tasek goian jarraitzen dute.

Kanpo zorra. Garapena bultzatuz guran herri industrialduen diru kopuru izugarriak eskaini dizkiete mailegu gisa azken hamarkadatan. Garapenerako baino, ordea, gehiago txirotzeko balio izan die garapenean dau-

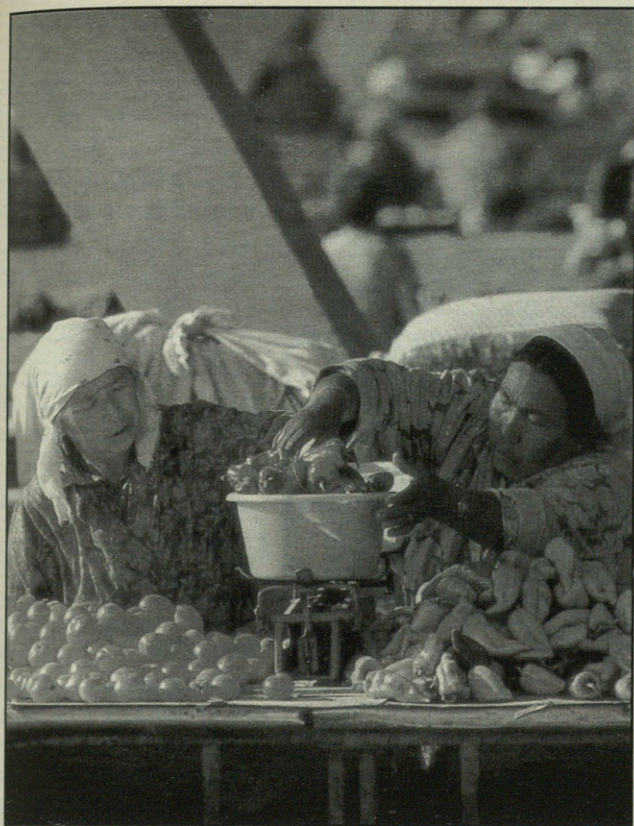
den herriei. Urteetan pilatutako zorraren ondoren, jadanik irentsi egin ditu herri horietako ekonomiak eta ordain ezinean ari dira. Erabateko ordainketaren zailaz oharturik, herrialde aberatsek zatiren bat segurtatuz guran eta, Estatu Batuek bultzaturik, Pariseko Kluba sortu zuten. Betiko zurrumbiloan murgildurik, FMI eta Mundu Bankuak mailegu bigunagoak eskaintzen dituzte, aurrekoak ordaindu ahal izan daitezten.

Ingurugiroa. Garapenaren izenean, FMI eta Mundu Bankuak bultzatutako zenbait proiektu (industria, urtegiak...) dira erakunde hauekiko kritika gogorrenak eragin dituztenak. Gobernuz kanpoko erakundeek egundoko ingurugirodesorekak sortzeaz salatzen dituzte.

Defizit publikoa. Krisiaren aurrean, estatu askok zor publikora jo dute estatuaren kutxa hutsen gosea asetzeko, herri industrialduetan batez ere. Beste estatu asko aspaldidanik daude esku-loturik urtea hasi aurretik zorraren eraginez euren arrekontua janda dutelako.

Txirotasuna. FMiko txosten batek erakusten duenez, munduan bizi diren 5.700 milioi pertsonatik 1.000 milioi txirotasun sakonean bizi dira; hots, 1985ean baino % 8 gehiago, eta pentsatzekoa da kopuru hori txiki geratzen dela. FMI eta Mundu Bankuaren politikek ez dute lortu herri txiro eta aberatsen arteko desberdintasunen zanga txikitzea, aitzitik, handitu egin da eta handitzen jarraitzen du.

GATTen akordioetan dago hirugarren 'kidea', mundu merkataritzaren zaindaria.

dutena eta herri industrial-
duen finantziaziorako erabi-
litakoa.

Dolar jaunak bere burua
makurtu eta munduko gi-
daritza ekonomikotik erreti-
ratu zen, 1971ean Richard
Nixonek hala erabakita.
Honek ganbio moten zora-
tzea ekarri zuen eta FMik
kontrola ezina izan zuen
mundu mailan batetik bes-
tera ari zen kapital kopuru
izugarria. Harrezkero mun-
duko diru sistema bere kasa-
ritu da eta FMI zer zaindu
barik geratu da. Kanpo zo-
rraren arazoa hasi zenetik
bere lana zordunen ekono-
mien zaindaritza izan da.
Hasieran mundu mailako
desoreka ekonomikoak
konpondu eta bultzatzeko
sortu ziren erakundeak
aberatsenen zaindari bihur-
tu dira.

Herrialde aberatsen bote-
rea nagusitu da mundu
osoan. Egiturazko egoki-
tzapenaren ostean FMI eta
Mundu Bankuaren diktadu-
ra ekonomikoak daude. El-
kar laguntzaren ostean
aginte tresnak besterik ez
daude. Bitxia bada ere,
mundu ekonomia zuzen-
tzeko dauden erakundee-
tan, gutxi batzuk agintzen
dute: bost estatuk boto guz-
tien % 40 daukate, 42 esta-
tuk oster botoen % 3 baka-
rrik. 50 urte iragan dira baina
herrialde txiroen egoera ez
da konpondu eta kasu as-
kotan —gehiegitan— txa-
rrera jo du. Etorkizuna ez da
samurra iragartzen, berbe-
tan bai baina jardueretan ez
da jarreraz aldatzeko asmo-
rik ikusten eta.

XABIER LETONA

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
DONOSTIA

Merkatal ganbarak eta enpresak Konstituzionalaren zain

Ganbaren aurkako enpresen matxinada

Dirua dantzan ari da merkatal ganbaren gainean. Lehenago ere bai, baina oraingo dantzak merkatal ganbaren etorkizuna errotik baldintza dezake. Espainiako Auzitegi Konstituzionalak dioenez, enpresek ez dute ganbarako bazkide izateko derrigorrik.

EKAINEAN Espainiako Auzitegi Konstituzionalak merkatal ganbarak eta enpresen harremanei buruzko epaia kaleratu zuenetik, ganbaren etorkizuna kolokan jarri da. Ez beren iraupenaren alde, baina bai bere izaera eta funtzioei dagokienez.

Ekainean Espainiako Auzitegi Konstituzionalak, zenbait urte lehenago Ford eta beste zenbait enpresak jarritako errekursoari erantzun zion. Fordek Valentziako Merkatal Ganbarak eskatzen zion diru kopuruaren aurkako errekursoa jarri zuen eta berau Auzitegi Konstituzionaleraino iritsi da apurka, beste epaitegietan ganbararen aldeko sententziak ateratzen diren. Alegia, Fordek —eta ganbarekin zorretan zeuden

gainerako enpresek— zordun zuen dirua ordaindu behar zion Valentziako Merkatal Ganbarari.

Berriro errekursoa Fordek, eta Auzitegi Konstituzionala bere alde atera da.

Epaiaren arabera, Konstituzioak bermatzen duen elkartze askatasunaren izean, enpresek ez dute merkatal ganbaran derrigorrez egon beharrik —gaur egungo legeen arabera bai— eta, beraz, ez dute inongo dirurik ordaindu behar.

Beraz, pentsa liteke jadanik enpresak libre direla eurek gura dutena egiteko. Ez bada. Sententziak, errekursoa ezarri zen garaiko legea bota du atzera, 1911n egindako legea eta 1993an

ateratako legera arte indarrean izan dena. Auzitegi Konstituzionalak ez du 1993ko legea ukitu, ez alde ez kontra. Beraz, merkatal ganbarek indarrez azpimarratzen duten moduan, enpresek oraindik ordaintzen jarraitu beharko dute.

Dena den, alde batetik zein bestetik aldaketak aurriztatu dira. 1911 eta 1993ko legeek oinarri juridiko oso antzerakoa dute nahiz eta edukian zenbait gauza aldatzen diren. Beraz, ez da zuzenbidean aditua izan behar Auzitegi Konstituzionalak 1911koa atzera bota bazuen, logikaren izean 1993koarekin berdintzat jotzeko duela pentsatzeko. Horretan daude, gainera, ganbara zein enpresak.

Bitxia da 1911ko lege batek egungo merkatal ganbaren jardura arautzea, bitxia den moduan 1993an Espainiako Legebiltzarrak legea adostasunez ateratzea; areago legebiltzarrak legea aztertzen ari zenean eta Auzitegi Konstituzionalak bere iritzia jakinarazi ziola.

Administrazioa merkatal ganbarak diruz hornitzeko prestatzen ari da.

Dena den, enpresa ugari 1993ko legearen aurkako errekursoak prestatzen hasi dira jada, eta dirudienez aurki aurkeztuko dituzte. Europan bi ganbara eredu daude: Erresuma Batua, Estatu Batuak eta Kanadan funtzionatzen duen anglosaxoniarra (bazkidetza ez da derrigorrezkoa) eta kontinental (derrigorrezkoa da), eredu libreganbista lehena eta protekzionista bigarrena. Hori da sakonean dagoen eztabaida.

Etorkizuna zerbitzuetan

ELISA Gonzalez, EAEko Merkataritza, Kontsumo eta Turismo Saileko kontseilariordeak dioskunez, «*bi jarraera nagusi daude, baitetik 1993ko legea indarrean ikusi eta Auzitegi Konstituzionalak zer diogen zain dagoena; eta 1993ko legeak zailltasunak izango dituela aurrikusiz berau berregokitzea ikusten duena. Enpresak matxinatzen hasi dira, eta hauek beren bazkide kuota ordaintzen ez badute, ganbarek asko igerriko diote. Zorionez, euskal ganbaren sarrearen erdia baino gehixeago eskaintzen dituzten zerbitzuetatik datoz, eta ez dira horren kalteuak gertatuko*».

Diru sarrearen erdia zerbitzuetatik etorri arren, ganbarak pentsatu beharrean dauden gainerakoak nondik etorriko zaien, ez baita txantxetakoak. Honakoak dira sarrearak guztira: Arabakoak 341 milioi pezeta (14,2 milioi

Enpresak gero eta erresistentzia handiagoa jartzen ari dira ganbaretako kide izateko, eta Auzitegi Konstituzionalak 1911ko legea atzera ondoren, segurenik errekurtsu berriak jarriko dituzte.

libera), Bizkaikoak 1.093 milioi pezeta eta Gipuzkoakoak 699 milioi.

Gipuzkoa eta Araban enpresa zordunak gutxi dira, % 5etik behera, baina Biz-

kaian asko, 500 milioi pezetako zorra osatu arte.

Ganbarek era guztietako zerbitzuak eskaintzen dituzte: jardunaldiak, ikerketak, ikastaroak, bidaiak, aholkularitza... Laburtuz, formakuntza eta kanpo merkataritzarekiko jarduera dira garrantzitsuenak, enpresa guztiei zuzendua baina, Imanol Elorriaga Gipuzkoakoaren lehendakariak

dioenez, «*batez ere enpresa txikiak eta erdi mailakoei zuzenduta, bestela zenbait zerbitzutara heltzea ezinezkoa baitzaie; eta eurak dira industri sarearen eremurik garrantzitsuena*». Dena airean, beraz, merkatal ganbaren gainean eta denak Auzitegi Konstituzionalaren zain.

XABIER LETONA

Araba eta Gipuzkoan ez dago ia zorrik ganbararekin baina Bizkaian enpresek 500 milioi pezeta zor dituzte

Urriaren 9an jende ugari bat egingo du desobedientzia zibilarekin Oiartzunen

INTSUMISIOA AHO BATEZ

Kakitzat talde antimilitaristak antolatu du «Intsumisioaz Euskal Herriaren desmilitarizazioruntz» lelopean, urriaren 9an Oiartzunen izango den Intsumisio Eguna. Bi helbururekin: gizarteko arlo ezberdinek agertu duten elkartasuna partehartze bihurtzea, eta mugimendu antimilitaristaren xedea berkokatzea.

DUELA bost urte intsumisioa martxan jarri zenetik, 3.400 pertsona baino gehiago intsumitu dira guztira Euskal Herrian, eta gizarteko arlo ezberdinek bat egin dute beraiekin. Testuinguru honetan, urriaren 9rako lehenengo Intsumisio Eguna antolatu du Oiartzunen Kakitzat talde antimilitaristak

«Intsumisioaz Euskal Herriaren desmilitarizazioruntz» lelopean.

Bi ardatz izan ditu jai antolatzeke garaian: gizarteko arlo ezberdinen elkartasuna partehartze bihurtzea eta mugimendu antimilitaristaren xedea berkokatzea. Hauez gain, zerga eragozpena bultzatu, Euskal Herriko arma enpresak ezagutzera eman, eta Armadak erabiltzen dituen lurraldeak berreskuratzea.

Zigor bidegabeak

IRAILAREN hasieran, hirugarren graduko zigorra uzteagatik -espetxera lo egitea soilik joan behar izanabigarren graduan -espetxean egun osoa- zeuden Iruñeko 8 intsumiso Espainiako espetxe ezberdinetan sakabanatu zituzten. Rosario Gurmindorentzat, Jose Andres Iribarren bere semea Soriako espetxean izatea «denbora, dirua eta deserosotasuna da. Orain bost ordu behar ditugu espetxera joan eta etorri egiteko». 1993ko abenduan atxilotu eta epaiketari bi urte, lau hilabete eta egun bateko zigorra ezarri zioten Iribarre-

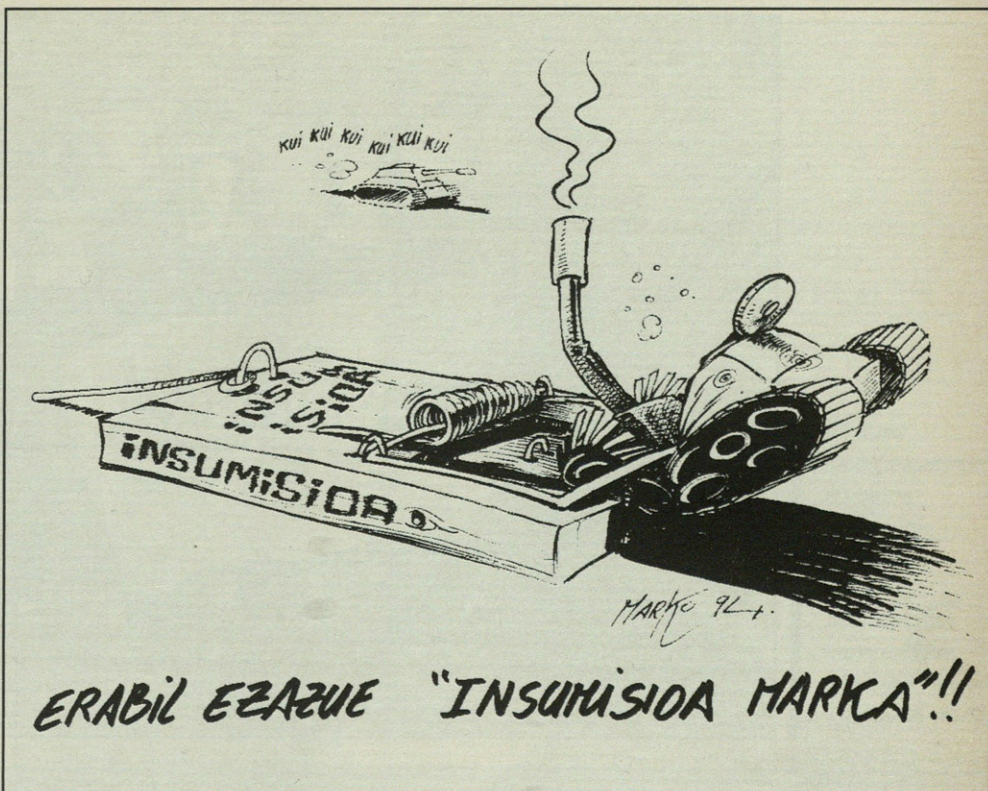
Intsumisioa gero eta oihartzun handiagoa izaten ari da gizartean. Duela bost urte aurkeztu zuen bere burua Euskal Herriko lehenengo intsumisoak, eta gaur egun, guztira 3.400 intsumiso daude. Bost urteotan gizarteko arlo ezberdinetako talde ugari elkartasuna agertu dute desobedientzia zibilaren bideari ekin diotenekiko. (Argazkia: Xouse Simal).

ni. «Erabat bidegabea da. Nire semea ez da inolaz ere gaizkilea. Ez dio inori kalterik egin».

Gaizka Aranguren ETBko aurkezleak zigor bera jaso du soldadutzari uko egiteagatik, eta asteazkenean sartu zuten Iruñeko espetxera. Soldadutzara joateari uko egiten dioten aldetik edozein arrazoi baliozkoa da eta errespetagarria. Soldadutzaren aferarekin Espainiako Gobernuak galduta du bere apustua Hego Euskal Herriari dagokionez, jendeak nabiago baitu espetxera joatea soldadutzara baino. Erronka handiena da Hego Euskal Herrian intsumisioak bartu duen dinamika bera Iparraldean gerta dadila.

Ipar Euskal Herrian 11 intsumiso eta desertore-zerbitzu zibila egiten hasi eta bukatu aurretik uztea daukete guztira. Ordezko zerbi-

ERABIL EZAZUE "INTSUMISIOA MARKA"!!

Marko Armospach marrazkilaria irailaren 19an epaitu zuten Paben; zerbitzu zibila egiten ari zela intsumitutakoa, 1992ko ekainaren 12an utzi zuen espetxea zigorraren erdia bete ondoren. Irudian azaldu digu intsumisioa eta armadari buruz duen ikuspegia.

Jose Ramon Urzelai: «Apaiz izanik, soldadutza ez egiteko modu errazagorik topa nezakeen; sakonagoa den zerbaitetan sinesten dudalako naiz intsumiso»

Soldadutzaren aurrean zure burua intsumisioztat hartzeagatik epaitu zaituzte. Urtebeteko zigorra ezarri zaizu baina aurrekaririk ez zenuenez baldintzapeko askatasuna onarrenezakeen. Nolanabiere, presondegira joateko asmoa azaldu duzu.

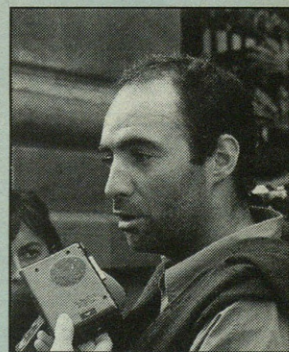
Soldadutza, eta soldadutza ordezkatu eta zigortu nahi duen ordezko zerbitzu soziala arautzen dituzten legeak ez dira bidezkoak. Nire kasuan, epaileak legea bere horretan aplikatu

eta niri zigorra ezarri dit. Ondo gelditu da nirekin, urtebete eman dit, eta teorian kanpoan nago. Hemen ez da inor bustitzen. Arazoari ez zaio behar bezala aurre egiten.

Soldadutza baino, azken batean, sortzen ari garen gizarte mota zalantzan jartzen dugu intsumisioaren bitartez. Zein interesen aldeko armada daukagu? Apaiz izanik, soldadutza ez egiteko modu errazagorik topa nezakeen; baina areago doan zerbaitetan sinesten dudalako naiz intsumiso.

Nola ikusten duzu etorkizuna?

Badirudi armada profesionaltzen ari dela pixkanaka. Ez dakit boterean daudenek zer egin nahiko duten, baina etorkizuna iritsi aurretik, iruditzen zait ez dakitela zer egin. Iruñeko presoan sakabanaketa beldurtzeko modu bat da, ezarri behar omen dituzten zigor administratiiboak jendea izuarazteko beste bat. Gazteen % 90ek ez du soldadutza egin nahi, ez dago Armadara joateko prest eta afera honi ez zaio aurre egiten. Lau urtetik

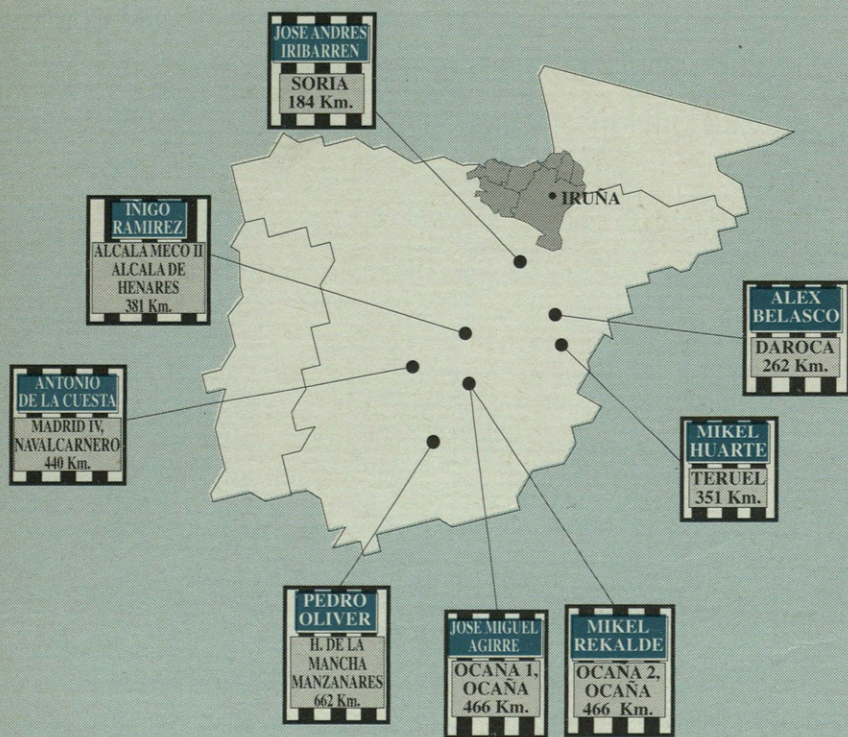
behin bozkutzen dugun herri demokratikoan bizi gara, eta goian daudenak botoa eman diegulako daude agintean, baina herriak esandako gauza asko ez dituzte entzuten.

Iruñeko
espetxean preso
zeuden 8
intsumiso
Espainiako
espetxe
ezberdinetan
sakabanatuta
daude. (Argazkia:
Oscar Montero).

SAKABANATUTAKO INTSUMITUAK

tzua egiten ari zela, 1992ko ekainaren 12an utzi zuen Marko Armspach marrazki-lariak zerbitzua. Irailaren 19an Paben epaitu, eta hiru hilabetetako espetxe-zigorra ezarri zioten. «Soldadutzak urtebeteko iraupena du, orduan guk zergatik egin behar dugu bi urteko zerbitzua?». Iparraldean mugimendu antimilitarista pixkanaka sortzen ari dela dio Armspachek: «Jendeak ez daki nola egin edo no-rekin. Ez du mugimendua ezagutzen».

Frederic Coumet MAIAko (Militarismoaren Aurka, Intsumisioaren Alde) kide da. Marko Armspachek bezala, desertoretzat du bere burua. Coumeten aburuz intsumisioaren aldeko mugimendua oraindik gehiago zabalduko da: «Europar herri askok kendu dute soldadutza. Hemendik aitzinera espainiar eta frantziar estatuak bakarrik geldituko dira. Egun batez kentzera behar-tuak izango dira».

Gaur egun, Euskal Herriko 102 intsumiso preso dau-
de: 83 nafarrak dira, 7 gi-
puzkoarrak eta gainerako 12
bizkaitarrak.

Azken arnasa

JOXEAN Izquierdo Kakitza-
teko kideak komentatu di-
gunez: «*Gobernuaren azken
arnasa da. Intsumisioa eta
kontzientzia eragozpena
geldiarazi nabi ditu zapal-
kuntza eta soldadutzako
arauak aldatuz, eta bideak
agortzen ari zaizkio.*

Espainiako Gobernuaren
hurrengo urratsa Kode Pe-
nal berrian islatzen dela ai-
patu digu Izquierdok: «*Zenbait intsumisio delituri
dagozkion espetxe-zigorak
mantentzea, eta beste mota
bateko zigorrak martxan
jartzea: lan eskaintza pu-
blikoetara aurkezteko eta
bekak lortzeko eskubideak
ukatzea, esate baterako.
Ondorioz, oso jende gutxi
egongo da preso eta zapal-
kuntzaren alde zitala sa-
murtuko dute.*

Etorkizunak armada pro-
fesionala ekar dezake, baina
Kakitzat-ekoek ez daukate
hain argi: «*Legegintzaldi
guztietan aipatu dute pro-
fesionala eta soldadutzako
gazte osaturiko armada-
ren sorrera. Baina urtero*

URRIAREN 9an Oiartzun
intsumisioaren aldeko
mugimenduaren indar-
tzearen lekuko argia bi-
hurtuko da. Ez nuke ko-
lumnadun kritiko analista
horietako bat izan nahi,
ehunekoen gorabehere-
tan mozortuz, baina in-
tsumisioaren presentzia
soziala areagotu egin dela
susmatzeko ez dago
Deustutik pasatu beharrik.
Intsumisioen gartzelera-
tzeak, 3. graduen haus-
teek eta beste hainbat
ekintzek intsumisioaren
arazoa kalean inoiz baino
argiago ikustarazi dute,
gizarte mailan intsumi-
sioaren aldeko mugimen-
duarekiko elkartasun
handiagoa piztuz.

Baina batzuetan gerta-
tzen da, komunera larri-
larri iritsi... eta paperik ez

*egiten dituzten aurrikuspe-
nak gainditu egiten dituzte
intsumiso eta eragozle ko-
puru handiek.* Ildo beretik
agertu zaigu Enrique Laz-
kano abokatua eta KEMeko
kidea: «*Ez dugu intsumisioa*

Intsumisioaren aldeko eguna 94/10/9

UNAI ITURRIAGA

dagoela! Hemen ere an-
tzekorik gertatzen da. Zai-
la da gaur egun intsumi-
sioaren aurka hitz egingo
duenik aurkitzea Iruñeko
artzapezpikua edo PSOE
edo PPko iluminaturen bat
izan ezik. Alli bera ere alde
antzean omen dabil az-
kenotan (oraingoan tx-
-

*edukiz busten duen zapal-
kuntzaren aurkako kanpai-
na bilakatu behar. Sortu-
tako egoera baliatu behar
dugu desmilitarizazioa
eremu guztietan bultzatze-
ko.*

pelik gabe). EAE maita-
garri honetan ere, bada
aho bete txikle hitz egin
eta gero bere polizia bi-
daltzen duenik intsumi-
soen bila. Brabo! Brabo!
Nor da hemen txanogorri-
txu eta nor da otsoa? Amo-
na armairuan sartu eta
biak ote daude bada ohe
berean? PNVk (beste be-
hin ere) hamar puztarri!

Gobernutik bururatu
zaien azkena dispertsioa
izan da. Hori sutara egurra
botzatzea bezala da, eta
hain handi egin den garra
ez dute ez dekretu errea-
lez ezta sasi homilia san-
tuekin ere itzaliko.

Oiartzunen ikusiko du-
gu elkar! Ah! Eta etortzeko
baimenik izango ez duten
horiek ikusiko ez ditugun
arren, ziur bertan egongo
direla!

Igandean bat egingo dute
Oiartzunen intsumisioaren
aldeko oihuek, Euskal He-
rria pixkanaka desmilitari-
zatuko den itxaropenaz.

JOXI GOIKOETXEA

BARAKALDO LIBURU BERRIAK

HERRIKO PLAZA

URRIAREN
ORDUTEGIA

7tik -16ra
Goizez 11,30 - 14,30
Arratsalde 17,30 - 21,30

HATOR BELDUR GABE!

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

ORAINGO NESKATILEK TITI BIRIBILAK...

O hituak ginen gitarra, txotxak eta beste objektu ez bizidunekin konparatuak izatera, baina oraingoan harea ale bat gehitu dute aldare absurdo horretara estetikagileek; orain, emakumeak, 'wondrebrak' gara, edo ez gara

Wonderbra bat dirudien arren, azpiko erropa guztiak berehala kaleratu dituzten kopietako bat duzu argazkikoa. Publizitarioki aurre hartu duen Playtex etxeari aurre hartu diote gainontzekoek dendetara heltzen.

ERRESUMA Batuan astero 26.000 ale saltzen omen dira. Ale bakoitzak 46 pieza omen ditu, ingenieritza aurreratuenaren bitartez diseinatuak. Bularrari bi neurri handiagokoa izatearen itxura ematen omen, 10 zentimetro igotzen titiak... Letretakoak garenok beti izan ditugu arazoak zenbakien esanahiaz bete betean jabetzeko, neuk bai behintzat, eta hain-

beste zenbakik normalean mesfidantza dakarkidate-nez, hain goraipatua eta *erakutsia* dugun Wonderbra neure kasa ezagutzeari ekitea erabaki nuen. Lehen datu susmagarria hain *iraultzaileak* diren titi-zorroak duela 40 urte jada erabiltzen ziren modeloaren kopia direla jakitea izan zen.

Lehen aldiz Wondrebra bat salgai ikusi nuenekoa

Iruñean izan zen, azpiko-arropa denda baten erakusleihoan. Bularrak estutu, tentetu eta zentratu egiten dituen titi-poltsa bertan.

Lehen kontaktoa

NEURE aukera zen. Baina barrura sartu ondoren, hara non jakin dudana ez daudela Wondrebra famatuak: «Azpiko arropa ekoizle guztiak euren kopia atera diote mo-

delo boni. Berez emaitza berdinak lortu eta pixka bat merkeagoa da. Baina jendeak oso informazio gutxi du. Publizitatearen eraginez, mundu guztiak uste du edonorentzako modukoa dela, baina titi-poltsa hauek bular gutxiko emakumeentzat dira. Lebedik baduzuna nabarmendu besterik ez du egiten modelo honek. Miraria beharrean, erakus-

gailu bat da». Guzti hau esateaz gain, dendako sal-tzailea den Isabel Salbatier-rak Wonderbra eta antze-koak ezin direla egunero erabili aipatu zidan. Asko estutzen dutela bularra, ezeroso bilakatuz egunero-ko martxan.

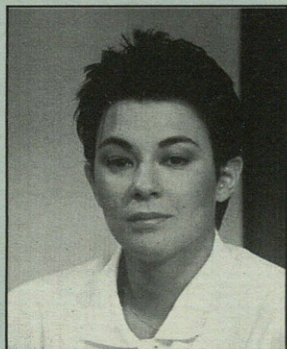
Kopiak ezean benetako Wonderbra topatzeko au-kerak izan nuen berandu-xeago, Donostiako denda batean. Lehen gauza harri-garia, iragarkietan aipatzen den 5.000 pezetako (208 li-bera inguru) salneurriari milako bat gehitua ziotela: *«Moda kontua besterik ez da. Inoiz ez dut entzun hainbeste kontu titi-zo-rruez. Jendea erotuta dator erostera. Amerikarrek beti borrela bultzatzen dituzte euren salmentak»*, aipatu zi-dan bertako Maria Jesus Usandizagak.

Modak moda, produktu hau bezain polemikoak gu-txi izan ditugu azken aldian. «El Mundo del Pais Vasco»-ko kazetaria den Carmen Gu-rutxagak esan berri dida-nez: *«Gaztetxoa nintzenean aurrerakoia ginela adie-razteko titi-zorrorrik gabe ibiltzen ginela pentsatzen dudanean! Eta orain, Wondrebraren bitartez lor-tutako itxurazko bularrekin lanpostu zoragarria, mai-tale zoragarria eta bizitza zoragarria lortuko ditugula sinestarazten digute... Ziur-naiz publizitate estalian di-nutza ikaragarriak inbertitu dituztela Wondrebraren*

«Egunero erabiltzeko ezerosoa da, asko estutzen duelako»

I. SALBATIERRA

ZER DAKAR WONDERBRA UHOLDEAK?

MAIALEN IRIARTE. Kazetaria: «Denigrantea iruditu zait leku guztietan emakumeen barrunbeak nola igo eta nola jaitsi esatea. Dena den, publizitatu behar baldin bada, erakutsi beharko da, baina kasualitatez, kasu honetan ere, emakumeen titiak igotzeko da, eta ez inoren tontorrek nabarmentzeko. Ongi iruditzen zait euren gorputzak hobe ditzakeen edozer emakumeek eskura izatea, baina ez zait gustatu batere nola merkaturatu duten. Jantziko al nukeen? Aproba egin eta gero ongi geratuko balitzait, zergatik ez? Sentsazio bikoitza dut titi-poltsa hauekiko. Probatzekoa batetik, eta, bestetik, alboratzekoa».

MAITE ZUÑIGA. Kirolaria: «Ez dut iragarkirik ikusi eta ez dakit zer den ere, baina heldu zaizkit haize boladaren batzuk Wonderbra hitzarekin. Uste dut norberaren gorpu-tzarekin gustura egoteko batzuek behar baldin badute, erabiltzeko eskubidea dutela, baina nik ez nuke jantziko. Mirarietan sinestea bezala dela uste dut, ordea, horrelako batzuekin hobe izan zaitezkeela pentsatzea. Silikonare-kin berdina gertatu zen. Nire bularraldea txapal txapala da, eta badirudi zoragarria izateko frontis handia izan behar duzula. Zentzugabekeria bat dela uste dut horrelako me-todoetara jotzea. Batez ere, tristea da».

ARANTXA URRETABIZKAIA. Idazlea: «Ni gauza batek harritu nau. Badakit publizitateak mirariak egiten dituela, baina hainbeste eraginek harritu egin nau. Badakizu zer egiten zaidan zaila? Horrek gizarte honetan bizi baino gehiago begiratu egiten dugula erakusten duela barnera-tzea. Wonderbra bat jantzi eta ondoren norbaitekin liga-tzen baldin baduzu, kentzean, bestea begiak plater dituela utziko duzu. Badirudi begiratzea ondorengoa baino ga-rrantzitsuagoa bilakatu dela. Boladak izaten dira. Ez nuke erosiko, baina ez litzaidake segun eta zein zirkunstantzia-tan jantztea inportako.

EDURNE ORMAZABAL. Kazetaria: «Aluzinantea irudi-tzen zaidana da gaur egun oraindik honelako tontakeriei hainbesteko garrantzia ematea, eta emakumeak benetan horrelako jokoetan eroritzea. Azken batean, daukazu aurrekoa atzekoa bezain garrantzitsua da, eta zer inporta du? Gauzak ez dira hainbeste aldatu, kontrakoa dirudien arren. Emakumeen fisikoaren garrantzia oraindik hor da-go. Hor ditugu hainbat telebista. Niri ez dit hainbeste deitu atentzioa guzti honek, eguneroko gauza baita emakumeen irudi erabilpen miserable hori. Nahikoa dugu! Eta bi neurri gutxiago edota eroriak baldin badituzu, zer?

Zuen bular politik, zerrion jostailu

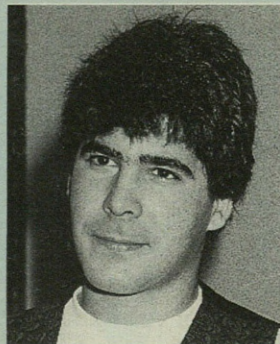
Maite ditut maite zure bularrak Wonderbrak edertzen dizkizunean. Handiak, tikiak, gora begirakoak, eroriak, trinkoak, samurrak... denak ditut maite eta irrikaz zain nago mezuz baino iragarri ez diguten 'ederresle' mirarizkoaren zain. *Titipoltsa wonderfulgarria.*

Eta mezua emakumeei bidali zaie, baina produktua gudan pentsatua da. Geu gara benetako hartzaileak. Bularra mito mailara igo dugunok.

Grina patologikoa ume-tan piztu zitzaidan: anaia zaharrei ostutako aldizkari

'klandestinoak', ikaskideek temati ukatutako soinak... Gorputza hazten (lazten?) zihoakidan heinean, nerabezaroan tabu izandakoa mito bihurtu nuen. Aurkitu beharreko altxor ezkutua. Itsutze fasean algebra, zipitzik ez ulertu arren, maitatzerainokoa.

Hondartzak, bideo ikustaldi kolektiboak... gaur arte. Naturaltasuna ezpainean, oraindik ere begiek amiltze desiratu iradokitzen duen atakara ihes egiten didate. Dene-tarik ikusia ahoz, begiek kirik egiten dute muino

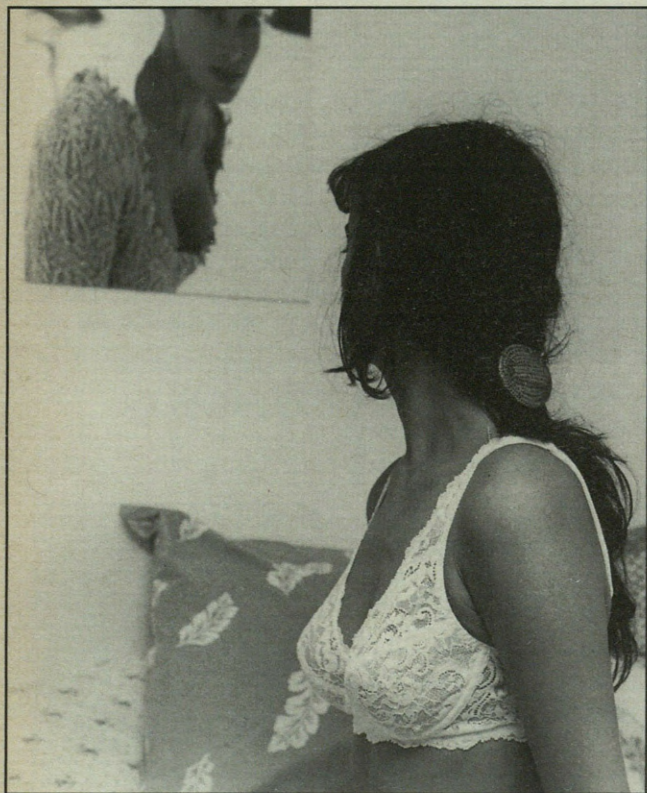
MIKEL ELORZA
ARGIAko kidea

antsiatuen agerpen ñimi-ñora.

Eta ferekatu aditz transi-tiboa dela ohartu bai baino

objetu zuzena soilik hara-gitan jartzen dugun bular-zale inozooi ezitia iragarri digute. Miretsi, erosi eta erostaraz dezagun, jada, artean merkaturatu ere ez dela egin.

Emakumeentzat apain-garri, gizonezkoek behar dute asmakizunare-atzean. Ideologo eta gu az-ken kontsumidoreen aginduetara, emakumeak berriro ere bularrak per-pendikularrean manten-tzera. Eta batzuei, aitor dut, lerdea okotzerantz. Hain-bat mila pezetaren truke; deserosotasuna -hala dio-te- ordainez.

Bularrak edertzea omen helburu, baina estuasun anitz pasatu behar ditu emakumeak ordainetan; azkenean, diti-poltsa arrunt bat askoz ere erosoago dela konturatzen amaitzeko.

ekoizleek, komunikabide gebienek publizitate estalia egin diete eta».

Hala ere, Gurrutxagak garrantzia kendu nahi dio produktuari. Kirurgia plasti-koa, korseak, *lifting*-ak eta gainerakoen pareko jartzen ditu, norberaren nahien arabera erabil daitekeen produktu legez.

Azalpen akademikoak

BADA beti, ordea, marke-ting legeek soilik azaldu de-zaketen fenomenoan azal-pen akademikoa aurkitzen saiatzen den buruargirik: «*Titi-handien moda hau Es-tatu Batuetatik dator, eta honelakoak beti hango jaiotze tasaren gorakada-ren ondorioz izaten dira. 50etan gertatu zen jada. Marilyn Monroe, Brigitte Bardot edo Jean Mansfield bezalako emakumeak jarri ziren modan. 70etan femi-*

nistak etorri ziren, titi-poltsa erorien grebarekin, eta orain itzuli egin da jantzi hau, titi handiekin batera. EEBBetan jaiotze gorakada berria dagoelako». Madrilgo Unibertsitate Complutense-ko Soziologia Fakultatean masa fenomenoan azterke-tan aditua den gizon batek esana izango da -Enrique Gil Calvo irakaslea, hain zuzen ere-, eta Wonderbra titi-zo-rrero famatuak EEBBetatik bi-deratutako kanpaina pro-dukto izango dira, baina *buruargi* honek zerbait ahan-tzi du. Amerika desku-britu aurretik ere bazirela emakumeen fisikoak nola-koa izan behar zuen esteti-koki erakargarria erabaki-tzen zutenak. Oso gutxitan zirela emakumeak eraba-kiok hartzearen arduradun, 'sekula ez' esatea zehatza-goia izanik.

AMAGOIA IBAN

J A I A L D I A

gaverek 9'30 etan

8

UGALDET XO
OI RTZUN

TAPIA
eta
LETURIA

B a n a

LIN
TON
TAVN

"VAINA
NORA
JOAN
SU?"

BAKIA
MAK!

INTSUMISIOAZ
EUSKAL HERRIAREN
DESMILITARIZAZIORUNTZ

kataluniako
DOCTOR
CALYPSO

SALMANTA • PUNTUAK

BILBO - Albora ostelua	BEASAIN - Basakoa
BILBO - Txomin Barrio	BERGARA - Aldona Maldona
Muga taberna	Bilbo
DONOSTIA - Xeriberi	EIBAR - Ha Behera
Bilbo	ERAWA - Jai Alai
GASTEIZ - Zuloa liburidena	IRUN - Beitso Hop
Sergina taberna	LEKEITIO - Zuloa
Jaspegi taberna	ONATI - Gurea taberna
LEKEITIO - Nobreterriko Meson	ORDIZI - Leizor
Kihar diska	ORERETA - cine Renu taberna
Bilbo - Katu	Aker taberna
DIARTZUN - Amagyar taberna	SAKANA - Lustin Makina
Gaztelua	-ALTSASU-
	SESTAO - La pila
	Eikintza

1000 pta/25 libro TAKILAN = 1300 pta/31'5 libro

galizati
OS
DIPLOMATICOS
DO MONTE
ALTO

KAKITZA

«Arabian euskararen etorkizuna baikor ikusteko arrazoirik badago»

Duela bi urte Euskal Herriko Unibertsitatean abian jarriko Hizkuntza Plangintzarako Diplomaren zuzendari berria dugu; proiektu hasi berria, denbora beharko du oraindik sendotu eta fruituak ematen hasteko. Besterik ere bada, baina, Koldo Zuazo, aspaldi honetan orduak ematen baititu Arabako euskara ikertzen. Nerbioi ibai aurreko bere etxean hartu gaitu eibartarrak, luze jo duen solasean.

Zein da EHUko Hizkuntza Plangintzarako Diplomaren egitekoa?

EKB eta Eusko Jaurilaritzako HABE eta HPIN izan dira bultzatzaile nagusiak. Bi proposamen heldu ziren, eta unibertsitateak bi horiek batu ditu. Bi bultzatzaile ho-

«Dialektologian askotan pentsatzen dugu dena eginda dagoela, eta kontrakoa gertatzen da. Behar bada gipuzkera eta bizkaiera pittin bat ezagutzen ditugu, baina Nafarroa, Nafarroa Beherea eta Araba ezezagunak zaizkigu»

rien helburua euskara teknikariak eta euskara munduan lanean ari direnei prestakuntza teoriko bat ematea zen.

Nola egituratu da ikastaroa?

Lau arlo dauzka, lehenean munduan zehar egin diren esperientziak —Kanadan batez ere— eta Euskal Herrian bertan Txepetxek egindako proposamena jorratuko ditugu. Bigarren, Siadecok egindako lanak oinarri hartuz gehienbat, teknikariei azalduko zaie zelan diseinatu herri edo eskualde batean euskara normalizatzeko estrategia.

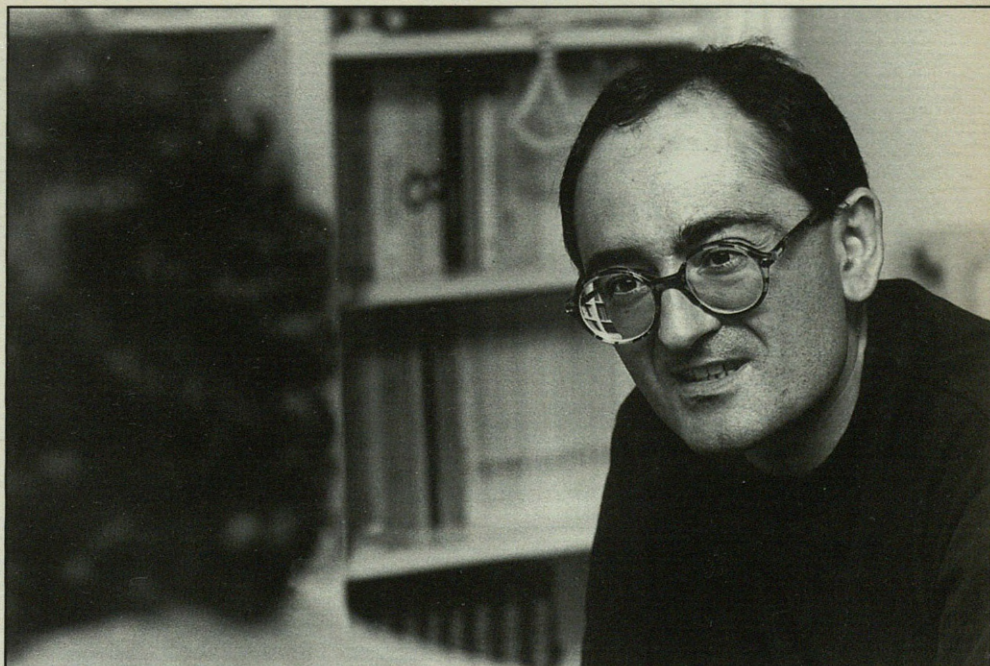
Hizkuntzaren arazoa ahal den ikuspegi orokorrean aztertu nahi dugu. Hasi haurtzaindegietatik eta hizkuntzaren transmisioaz, lan munduaz segi, UEMaren esperientzia, udaletxeetako euskara teknikariak...

Behar handia al dago euskara munduan lanean ari diren teknikari eta ez-teknikari horiek prestatzeko?

Duda barik. Hor dabilen jendea eta hor ibiliko dena prestatu egin behar da. Luzera begira, baina, hizkuntzaren egoera eta hori hobetzeko azterketa unibertsitateko ikasketa ezberdinetan txertatu nahi genituzke. Filologian, Soziologian, Pedagogian edo Psikologian, esaterako, orain arte hizkuntzari ez zaio behar adinako garrantzirik eman.

Luzera begira, uste dut diploma hau izan daitekeela bidea beharrian hori jendeak ikusteko, irakasleak trebatzeko, unibertsitateak horretarako pertsona eta lanabesak eduki ditzan.

Ikastaroan erakunde eta herri mugimenduen arteko elkarlana eman da.

Elkartzea ezinbestekoa da. Interesgarria izan da horrelako ekimen batean erakundeetako eta hortik kanpoko jendea elkartzea. Iazko alderdi positiboetako bat hori izan zen, eta aurrerantzean ere hori landu behar dugu.

Uste dut erakundeak bere aldetik ibili direla, eta herri mugimenduak ere beste bi-

detik, batasun barik. Ikastaro honek aukera eman du bi mundu horietan dabilen jendea batu eta elkarren berri izateko, norberaren esperientzien berri izan eta horiek trukatzeko. Bateratze hori derrigorrezkoa da. Helburuak eta taktikak ere antzekoak izan behar ditugu. Garrantzitsua da, bestalde,

«Arazoa da Gasteizko euskaldunak ekintza bateratuak egiteko nola bildu; irakaskuntza den bezala, aisialdia ere funtsezkoa da»

NORTASUN AGIRIA

- Eibarren jaioa 1956ko urriak 20an ● Lau urte eman zituen irakasle Bordeleko Unibertsitatean ● 1988an hasi zen EHUn, Euskal Filologiako irakaslea dugu ● Tesia euskararen batasunari buruz egin zuen ● «Arabako euskara» lanarekin Koldo

Mitxelena saria irabazi zuen ● Mendi aldera bakarrik joatea atsegin du, *«hain bizkor eta hainbesteko buruhaustez ibiltzen garen ingurutik ibesi»* ● Zintzotasuna eta gauzak argi esatea dira pertsona batean gehien estimatzen dituen ezaugarriak, faltsukeria eta itxurakeria gorroto ditu ● Ez da soldadutza egina, kanpo geratu zen ● 17 urte zituenetik bizi da Bilbon: *«Bilbo txikitik handira, alde txikia»* ● Txantxetan, bi hizkuntza ondo menperatzen dituela diosku, *«euskara eta bizkaiera»*

«Maiz lagunarteko hizkera gaztelania da, gai serioez euskaraz idazteko gai izan arren, hainbat esapide erderetatik hartzen ditugu.

Horrek hizkuntzak transmisio arazoak dituela esan nahi du»

Hego Euskal Herri osotik etorri dela jendea ikastaro honetara.

«Arabako euskara» lana argitaratua duzu. Bertan, Araban garai batean euskalki propioa mintza zitekeenaren hipotesia planteatzen duzu. Ba al dago, gaur egun, baren arrastorik?

Arabakoa euskalki ezberdina izan zitekeela Mitxele-nak esan zuen, 1958an. Ditugun datuekin ezin da esan euskalki ezberdina zenik, gerta baitaiteke egun Bizkaian egiten denaren jarrai-

pena izatea. Esan daiteke, ordea, Araban 2-3 hizkuntza eremu ezberdin daudela.

Egun Nafarroako Burunda eskualdeko euskara aztertzen ari naiz, Arabarekin mugan dagoena. Herrialde honekin muga egiten duten eskualdeetako euskara aztertuz, garai bateko arabar euskararen ikerketan aurrera egin daitekeela uste dut.

Burundako hizkera ustekabeko handia izan da niretzat. Hangoa oso euskalki berezia da. Nafarroan egiten den euskararekin antza handia du, baina, era berean,

«Ezin da ahaztu UA Gasteizko fenomeno del; Gasteiz eta Araba ezin dira berdindu»

badu antzik gipuzkera eta bizkaierarekin ere.

Arabako ipar ekialdean euskara zelakoa zen jakiteko era bakarra toponimia da. Toponimiak eta Burundako hizkerak erakusten dituguna antz handia dute. Pentsa daiteke Aguraindik ekialdera behiala egiten zen euskararen jarraipena izan daitekeela hangoa.

Aurki al daiteke arrasto berririk beste inon?

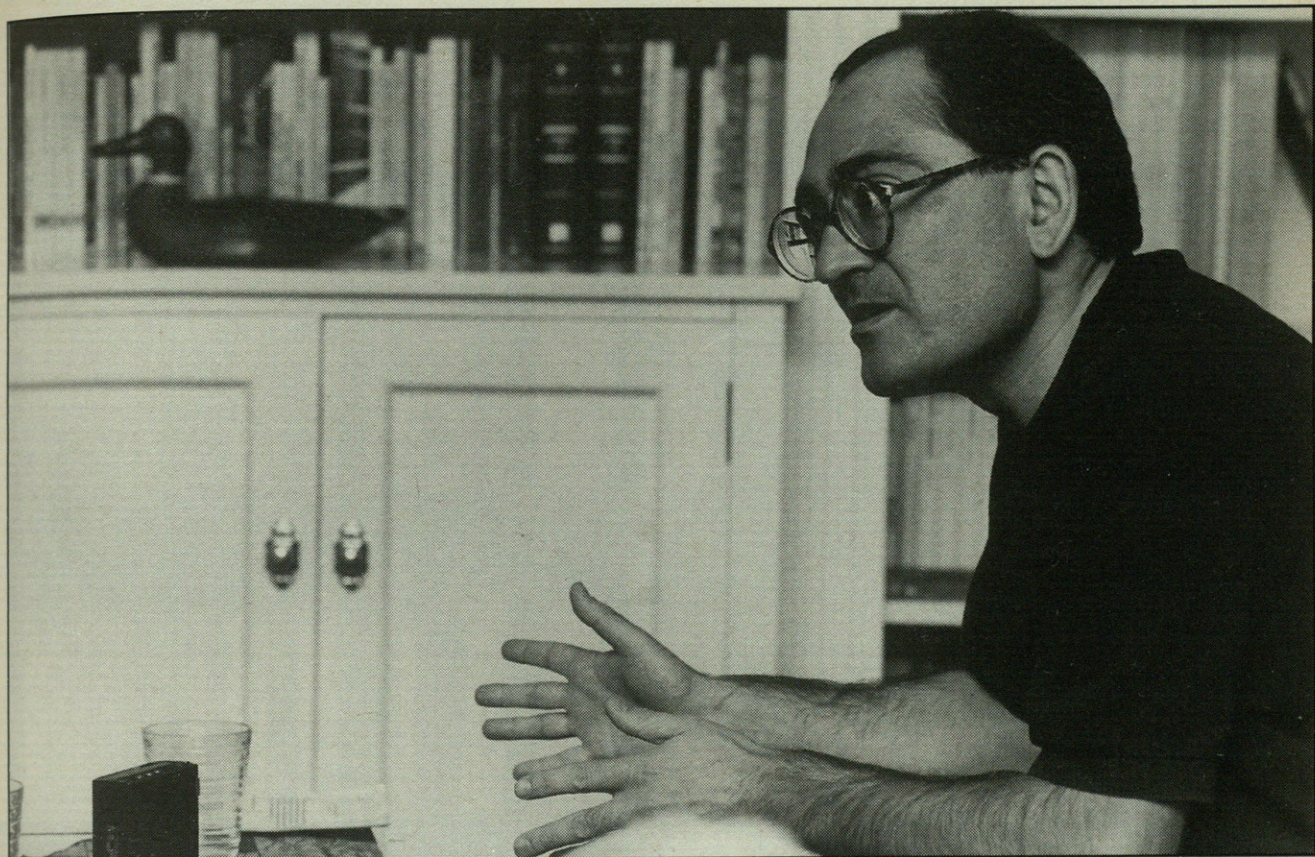
Artxibategi zibilak eta elizarenak arakatu beharko lirateke, ia gauza gehiago aurkitzen diren. Dialektologian askotan pentsatzen dugu dena eginda dagoela, eta kontrakoa gertatzen da. Behar bada gipuzkera eta bizkaiera pittin bat ezagutzen ditugu, baina Nafarroa, Nafarroa Beherea, eta Araba ezezagunak zaizkigu.

XVIII. mende bukaeran Arabako zati handia euskalduna zen artean.

Zeintzuk izan dira atzerakada horren arrazoiak? Nafarroako gibelatzearekin parekotasunik ba al dago?

Bai, eta baita Euskal Herriko beste tokietan eta munduan hizkuntza txikiekin gertatu den prozesuarekin ere. Hegoaldean euskara sustatzeko lehen mugimendua XVIII. mende erdialdekoa da, Donostia inguruan abiatu zena, handik Gipuzkoa eta Bizkaia hedatuz. Ordurako Araban euskara dexente galdua zegoen hiriburuan, baita Iruñean ere.

XVIII. mende erdian eta zeresanik ez XX. mendean izan den euskararen aldeko mugimendu hiritar hori, industria guneeetatik etorri izan denak, Araban eta Nafarroan ez du indarrik izan.

XVIII. mende bukaera aldera oraindik Arabako eremu zabal bat euskalduna zen, nekazari mundukoa. Nafarroan bezala, jende horrentzat euskara inertziaz erabili izan den hizkuntza izan da, hiztunak lotsatu egin dira euskaldunak izateaz. Nekazari munduarekin lotu dute hizkuntza, mesede baino kaltea bailitzan.

Nolako etorkizuna du bizkuntzak Araban?

Baikor izateko arrazoirik badago. Beti esaten da demografia behera doala, baina Araba eta Lapurdi dira gora doazen bi euskal herrialdeak. Gora joate horrek hor gazte jendea badagoela esan

nahi du, eta hizkuntza baten etorkizuna gazteen eskuetan dago. Bestalde, hiriburu eta unibertsitatea dela, Gasteiza gazte jende euskaldun asko joan da.

Arazoa beste leku batzuetako berbera da, Gasteizko euskaldun horiek nola bildu, ekintza antolatu eta bateratuak egiteko. Irakaskuntza bultzatu behar den legez, aisialdia ere funtsezkoa da.

UA inguruko sektoreen erasoa hor dago.

Ezin dugu ahaztu UA Gasteizko fenomeno dela, eta Gasteiz eta Araba ezin dira berdindu. Ez dut uste Ara-

ban jarrera anti-euskalduna dagoenik. Jarrera normala dago, edo aldekoa. Araba Euskaraz iaz Labarkan egin izana jarrera horren adierazgarri da.

Zeintzuk dira, beraz, alderdi ezkorrak?

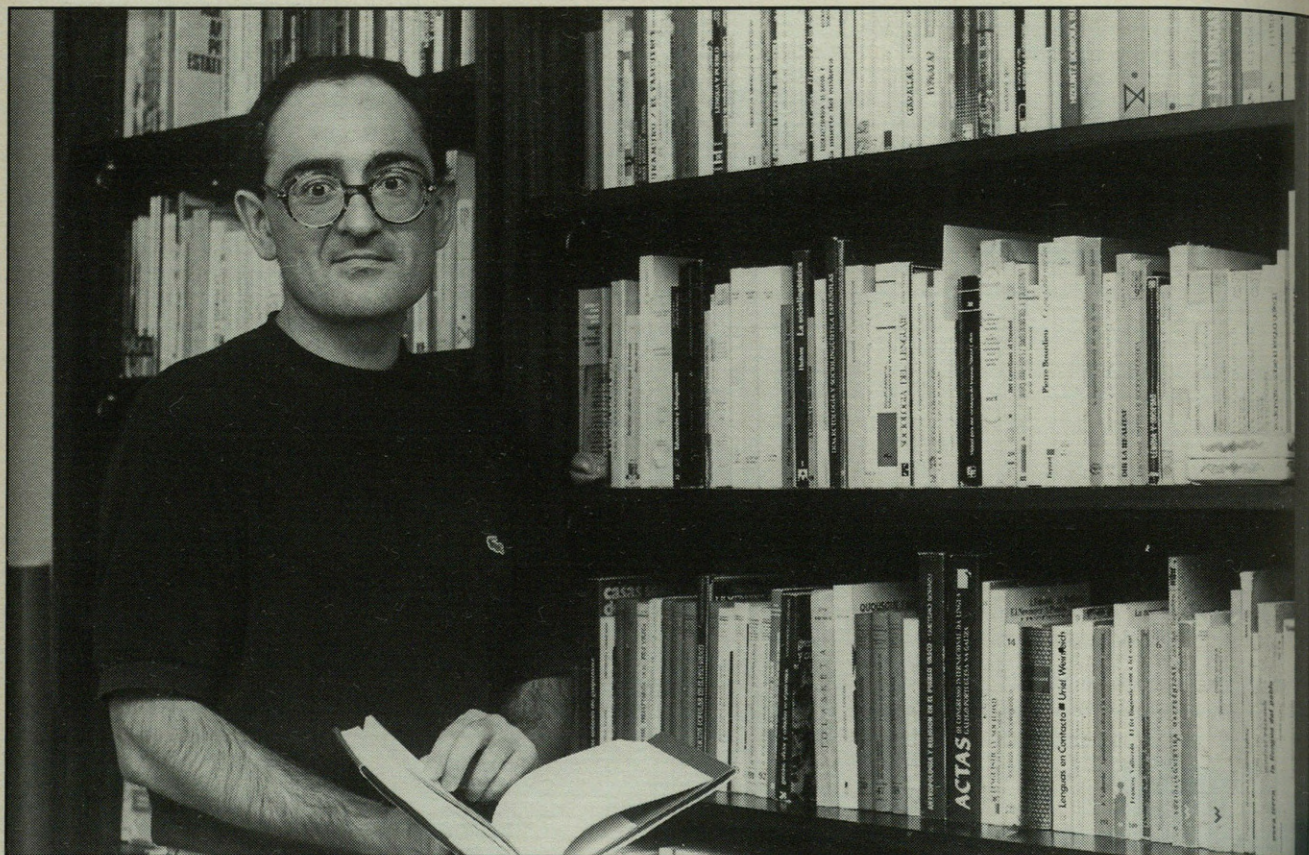
Askok. Estatu espainiarrean hizkuntzei buruz sekulako ardura eza dago, irakaskuntzan esaterako, batere garrantzirik ez zaie ematen hizkuntzei. Eta ez bakarrik estatu barrukoei; zenbat jendek daki hemen, ondoan edukita, frantsesa? Ez dago kultura hori.

Bestalde, hizkuntz aniztasunari ez zaio begirunerik. Esaten da demokrazia bada goela, eta demokrazia bota ematea baldin bada, egon badago. Baina demokrazia kultur aniztasun hori errespetatzea bezala ulertzen badugu, oso urrun gaudela oraindik.

«Epe luzera, hizkuntzaren egoera eta hori hobetzeko azterketa unibertsitateko ikasketa ezberdinetan txertatu nahi genituzke. Filologian, Soziologian, Pedagogian edo Psikologian esaterako, ez zaio behar adinako garrantzirik eman hizkuntzari.»

«Irakasle kanporatuen auzian jarreraitsuak baztertu egin behar dira»

«Azken 30 urteotan urrats handiak eman ditugu, badago nahiko jende euskaldun izateaz lotsatzen ez dena, euskara kultur hizkuntza bezala darabilena. Baina asko dira oraindik hortik urrun bizi diren euskaldunak. Gure baitan egin behar dugu aurrerapausoa»

Hirugarrena euskaldunok euskararengako dugun ardura falta da. Sarritan identifikatzen da hizkuntza nekazari munduarekin, base-ritarrarekin, artaburuarekin... Besteen adinakoak bagarela ez dugu ikusten.

Gure baitan egin behar dugu aurrerapausoa. Azken 30 urteotan izugarrizko urratsak eman ditugu, badago nahiko jende euskaldun izateaz lotsatzen ez dena, eta gainera euskara kultur hizkuntza bezala darabilena. Baina asko dira dinamika horretatik urrun dauden euskaldunak.

Kultur alorrean egin da, beraz, aurrerakada.

Kontzientziatuta dagoen jendearen artean ere konturatzeko gara zenbaitetan huts egin dugula. Irakaskuntzarekin dena konponduta zegoela uste genuen, eta ez da egia. Hizkuntza haserrera-

«Diploma honek erakunde eta herri mugimenduetako jendea batzeko aukera eman du»

ko, maitasunerako, denerako da... Sarritan argota erabili behar dugunean frantse- edo gaztelaniara jo behar dugu. Hori orain 50-60 urte gertatu den kontua da, orain dela 50 urteko euskaldun batek arazoak izango zituen kultur alorrean euskara erabiltzeko. Orain, oster, gai gara kultura alorrean, baina beste alde batetik dugu koska. Lagunarteko hizkera sarritan gaztelania da, nahiz eta gai izan gauza serioez euskaraz idazteko, hainbat esapide erderetatik hartu ohi ditugu. Horrek hizkuntzak transmisio arazo

serioak dituela esan nahi du. **EHUko irakasle bezala, nola dakusazu irakasle kanporatuen auzia?**

Konpontzea nahi nuke. Honetan, gauza guztietan bezala, gizarte honetan aniztasuna ez da aintzakotzat hartzen. Oso gizarte intransigente batean bizi gara, alderdi guztietatik. Orain arte izan ditugun zenbait jarrerakitsu baztertu eta jarrera zabalagoa hartu behar dugu.

Horko lagun batzuk aitzindariak izan dira euskara unibertsitatean sartzean.

Unibertsitatearen normalizazioazioa ez da arazorik ez izatea bakarrik, baizik eta ongi funtzionatu eta giro ona egotea. Giro on hori egoteko, jarrera intransigenteak alde batera utzi behar dira. Irakasle hauek badituzte beren arrazoiak.

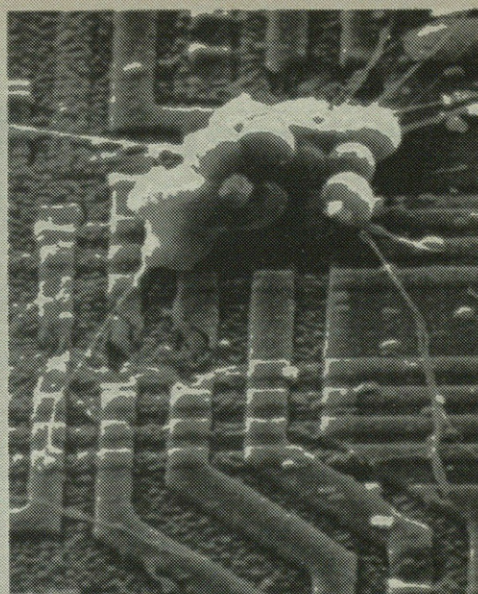
ALBERTO IRAZU

JUDU HERRIAREN IBILBIDE LUZEA

**Jurgi Kintana
Xabier Kintana**

OINARRIZKO EHUN GALDERA ZIENTZIARI BURUZ

Isaac Asimov

ISAAC ASIMOV, zientziaren dibulgatzailerik ospetsuen izan zenak, bere liburu famatue-
nen bitartez (40 hizkuntzetara itzulia), zientziaren oinarriak azaltzen dizkigu, lehenengo
aldiz, euskaraz (290 orrialde).

XABIER KINTANA EUSKALTZAINAK eta bere semea Jurgi euskaltzaleak, urte askotan
zehar juduez bildutako lehenengo eskuko informazioa eskeintzen dizute, mendebaleko
pentsamenduan hain eragin handia izan duen herri minorizatu honen historia egoki uler-
tzeko (222 orrialde).

EUSKAL UDAZKEN KULTURALA HASTEKO BI OPARI EZIN HOBEAK

IRAKUR, EROS, EUSKAL KULTURA !!!

***JADANIK
LIBURUDENDETAN !!!***

GAIK ARGITALDARIA

Erne ibiltzeko arrazoirik badago?

ERNE diskotekara Bad Religion talde amerikarraren kontzertura hurbildu eta, bapatean, eskenatoki aurreko zuloan jausi ziren ehundaka gazteren gertaerak *ai!* batean utzi gaitu guztiok. Ai Erne! Ai Erne! Egundokoa pasa zi-tekeela eta ez dela gertatu, alegia. 700entzat baimena izaki, 3.000 pertsona inguru biltzearen ondorioz etorri zela istripua adierazi zaigu, gainezka zegoela eta horregatik egin zuela zar-ta. Baina... ai ene! Erne diskotekakoak erne jarri ditu, jarri gaitu, batzuek eta besteok. Nori leporatu behar zaio errua? Zer dela eta gertatzen dira istripuok? Zer arazo dago musika aretoekin? Erne diskotekan ireki den zuloa ez al da zulo handiago baten adierazpena funtsean?

Ura joan eta gero, presa egin da oraingoan ere. Ura joan eta gero, hainbat musika aretoren egoera duda-mu-

dazkoa plazaratu da. Jende kopuruari buruzko baldintzak ez direla ez Oiar-tzunen ez Somorrostron betetzen esan da. Dantzaleku edo diskotekak ez di-rela leku egokienak antzeko emanal-diak egiteko. Hautsak harrotzen hasi eta zuloa zuloaren azpian. Hala ere, Ernerekin gertatu den legez, oinak zutik dirauen artean erortzeko arris-kurik ez dago. Baina erori, beti eror-tzen da oinarri sendorik gabeko egi-tura, eta musika aretoena, finean, ha-lamoduzkoa da.

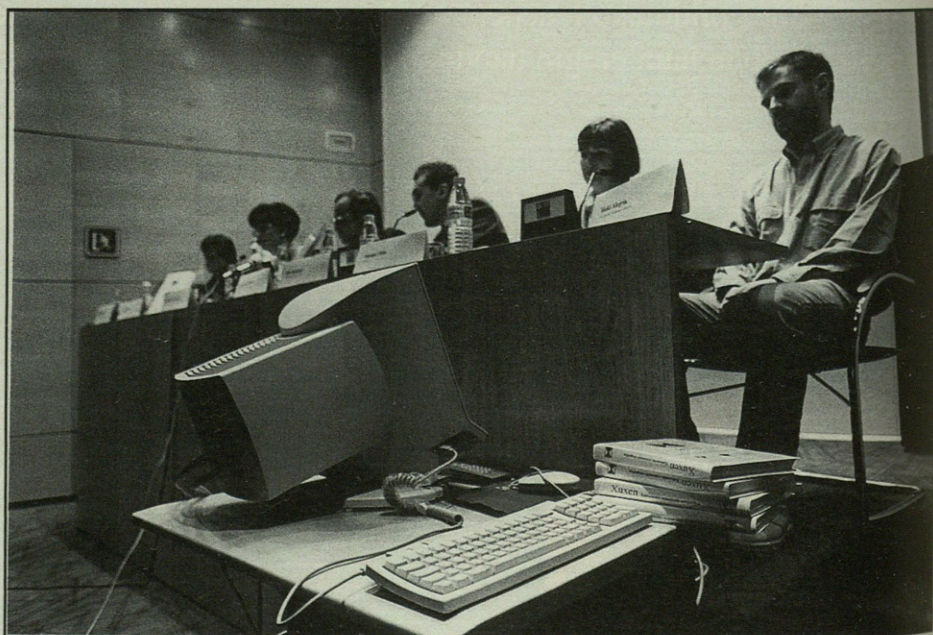
ZERGATIK diodan guzti hau? Has-teko, kontzertuak egiteko gune egoki eta aproposen falta nozitzen dugula-ko. Frontoi, polikiroldegi, antzoki edo dantzalekuak berdin baliatzen dira ki-rola, dantza, mitin eta musikarako. Ez dago, eta hariaren matazari bere zaba-lean helduz, kultur adierazpen ezber-

dinak behar diren lekuan antolatzeko moduko egiturarik. Eta horrela, Ernen eroritako zutoina beste ezein lekutan eta aretotan eror daitekeen zutoinaren antzeko karga edo zama jasan beha-rean izan da, kasu honetako ardurak eta erruak alde batera utzi gabe, noski.

Musika kontzertuetarako azpiegi-turen beharra ez da bart arratseko

■ Oinak zutik dirauen artean erortzeko arriskurik ez dago; baina, erori beti erortzen da oinarri sendorik gabeko egitura, eta musika aretoena, finean, halamoduzkoa da

XUXEN deituriko euskarazko lehen zuzentzaile ortografikoa kaleratu da. **UZEL, HIZKIA** eta **EHUko Informatika Fakultateak** burutu dute egitasmoa eta **Gipuzkoako Foru Aldundia, Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea** eta **Akitaniaren babestu ekonomikoki.** Aurkezpenean adierazi zenez, «euskara hizkuntzen industriara hurbiltzeaz gain, ikuspuntu praktiko batetik hizkuntza aurreratuenek testuak prozesatzeko darabiltzaten tresnak lortzen hasi da».

ahuntzaren eztula. Euskadiko Orkestra sinfonikoak adibidez, baldintza egokietan jotzeko lekurik ez duen moduan, Bad Religion moduko talde batek ere ez du aukerarik gurean, soinuari begira hain desagokiak diren frontoiak eta kontzertu tzarretarako baliatzen den belodromoaren aukerak bazterrean utziz gero. Baina, ur handiegietan ari garela dirudi, behingoz presa txukunik egiteko asmo handirik ez baita ikusten. Ez Erneko zuloaren aurretik ezta ondotik ere. Gai honek ere behar luke eztabaidarako plaza bihurtu eta izan.

AMEBA Elkartuen Koordinakundea. AEK. Gezi pozoindua jaurtiki dio Madrillgo komunikabide batek, eta bik, noiz eta matrikulazio kanpainaren azken txanpan eta Eusko Jaurlaritzarekin akordioa sinatu ondorengo segimendurako lehen bilera gauzatzear dagoe. Pozoin askotxo bildu du bere muturrean geziak, marrazki, argazki eta testuaren bitartez, Alfabetatze eta Euskalduntze Koordinakundea euskararen irakaskuntzara baino heziketa politiko *gogorrera* jarrita dagoela adierazteko, beti ere.

Ez da lehenengo aldia, ezta azkenekoa ere, antzeko zikinkeriez, nola adierazi bestela, lerdetu nahi dutela AEK. Eta AEK ez diren hainbat eta hainbat herri egitasmo. Zera, euskararena bestelako helburu beltzen ezkutatze aitzakia baino ez dela esanez. Halaxe gizendu dituzte burmuinak, eta pozoindu geziak, gaur hau bota, bihar hori esan, errealitatea desitxuratu asmoz. Ziurrenik, AEKren eta Eusko Jaurlaritzaren arteko bilera horretan amebaren arrastorik utziko zuten. Nahiz eta amebari elkarrekin konbinatzen ez diren oin faltsuak irtetzen zaizkion moduan, notiziari ere hala-moduzkoak irten zaizkion.

Ulerkaitza egiten da ere, nondik eta nola sortu den «Txanpa 8» liburuaren inguruko auzia eta zalaparta. Hauteskunde aurreko txanpa erabat nahastuta datorrela antzeman daiteke...

J.J. PETRIKORENA

ITURGORRIKO URA

Betiko euskaldunak =euskaldunak betiko

ORAIN arte herri txikietan koto modura gordetzen ziren euskararen guneak irati, telebista eta eskola bitarteko, ez dira kutsaduraren aurkako babes neurrien menpe gelditzen. Euskara standarrak ari zaizkigu ahoz aho zabaltzen eta betiko gure manieri jarraituz, hau da: kanpokoia etxekoa baino hobea, geure hizketa preskoari modan dauden eraskin parregarriak lotzen ari gatzazkio.

Iritzi berekoa baldin bazara, zer egin dezakegun pentsatzen hasi beharko dugu eta ez baduzu berdin pentsatzen, jakingo nuke gustora zergatik? Bai, badakit herri txikietan ia esateko erdaldunik ez dagoela eta daudenak agian euskaltzaleak direla. «Beharrago genikek Euskalerrri osoan egoera berdina bagendu». Konforme, baina hauetan ere hobetu ordez atzeraka bagoaz, pentsa hirietan zer izango den.

EUSKARAZ alfabetatu gabea zaren horrek askotan esaldi berriak edo hitz ezezagunak entzuten dituzu, eta pentsatzen duzu zuk dakizkizunak baino hobeto egongo direla. Arrazoi izango duzu batzutan baina, aurrekoengandik jaso dituzun euskal egiturak guztiz aldaturik eta erdal hitzez josirik, ulergaitz entzuten dituzunean, zergatik isiltzen zara? Zergatik ez duzu jakiera edo ohituren aldaketan aurrean hartzen duzun jarrera hartzen?

Euskararen erabiltzean jakintsuenak, zu bezalakoak dira eta ez duzu inolako konplejurik izan behar ustezko jakintsuen aurrean.

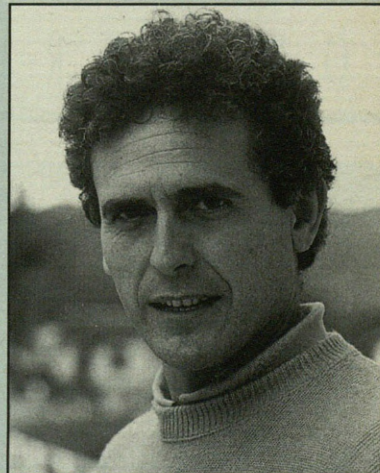
Nere usteak hala diren arren, harriturik nago gure umeez, askotan ere, esaten dituzten hitz eta esamoldeekin; begira bestela: «juten gea jolastea?»; «jolasten deua\gea?»; «Ni aurren, ni bigar, ni hirugar»; «si atzo berdine bazkaldu gendun eta».

Batetik honelakoak eta bestetik betiko «Eñauti plazan ikusi diot jolasen».

Ipuinen hasierak ere «bazen behin edo ba omen zihoan behin» izatetik «juten zan behin otsoa basotik eta...» izatera iritsi zaizkigu.

GARBI dago, hau zuzendu behar diegula gazteagoei, inongo lotsa eta hanka sartzeko beldurrik gabe, ongi egiten ari garenen eta beraz onartu edo eskertu behar diguten uste osoz. Eta horretarako ez dago filologo izan beharrik ez alfabetatzera joan beharrik (ez dut esan nahi joan behar ez denik, joaten bazara hobe) geurea zaintzen arreta jartzea nahikoa dugu. Lehenengo aldiz lanean hasten den bati erakusten diogun bezalaxe, hizketan ere zuzenketak eginez ikasiko dute.

Kontuz! Zuzenketak egiteko ere moduak daude, sarritan parre egin diogu hanka sartu duen euskaldun berriari eta gehiago euskaraz egiteko gogo gabe utzi, lotsa gutxiarekin hainbeste urtetan hemen bizi arren euskaraz ikasi ez duenarentzat erderaz ari garen bitartean.

IÑAKI MURUA

TXUTXU - MUTXUKA

EUSKALGINTZAREN BILGUNEA IPARRALDEAN

DEIADAR kolektiboak (AEK, EHE, Pizkundera eta Seaska) deiturik bilera egingo da urriaren 8an, Baionan, alde zurretik taldeka landu duten Euskararen Agiria lotu eta etorkizunari begira definituko den egitura iraunkorra zehaztu asmoz. Euskararen Agiriak, kultura, administrazioan, irakaskuntzan eta komunikabideetan hizkuntzaren zaintzea du helburutzat, eta xede honekin, alorrez alor proposamenak landuko dituzte. Guzti hau bermatzeko berriz, egitura iraunkorra abiatuko da, elkarte eta euskaltzale guztiei irekia, eta euskal kultura zaintzeari eta indartzeari begiratu diona.

NOR - NORI - NOR K

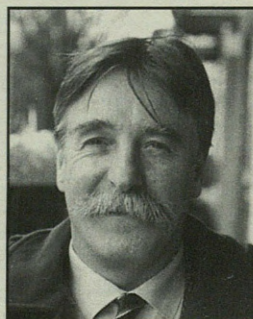
ARANTXA LAZKANO

zinegile euskalduna kontuan izan dute Madrilan dirulaguntzak banatzeko orduan, eta «Como ala de cuervo» filmearen proiektua subentzionatu diote: 505 milioi pezeta (21 milioi libera inguru) banatu ditu Carmen Alborch Kultura ministroak hamabi egile berriren artean. Hainbat zuzendari ospetsuren lanak dirulaguntzarik gabe utzi ditu bestalde. Arantxari aldeko haizea egokitu zaio beraz, bere bigarren lanerak ●

JOSE LUIS AVILARI

Fernando Buesaren bizkarra zaintzeak nekerik sortu dio nonbait, eta kargua uztea deliberatu du. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza alorreko sailburuordeak esan duenez Deustuko Unibertsitatera itzuliko da jarraian, zuzenbide administratiboko klaseak ematera. Ez da legealdi lasaia izan berea. Eskola Legearen inguruan piztutako aferak eta ikastolekin izandako auziak atzean izan ditu beti Avilak ●

J.A. URBELTZEK

dantzaren inguruko kezkak eta lanak han eta hemen zabaltzen ditu aukera duen bakoitzean. Berak zuzentzen duen Ikerfolk taldeak, Pas de Basque izeneko aldizkariaren bigarren alea kaleratu du, ondo kostata esan behar, hainbat denbora isilean egon baita egitasmoa. Hiru hizkuntzetan, euskaraz, erdaraz eta ingelesez, euskal taldeen pausuen eta ekitaldien berri emanez osatu dute alea ●

TEILAK

■ MUGEN GAINEKO PROIEKTUA

AEK, Akitania eta Eusko Jaurlaritzak «Helduei euskararen irakaskuntzaren sustapena» deitu proiektua landuko dute elkarrekin. Lau alorretan gauzatuko da egitasmoa: irakasleen eta material didaktikoaren prestakuntza, ikastaro trinkoen antolaketa eta azpiegituren egokitzea. Mugaz bi aldeetan helduen euskalduntzean dauden esperientziak jorratu dira bere baitan. Hamar milioi pezetako (400.000 libera inguru) aurrekontua izango du; erdia AEK-k jarriko du eta beste erdia Akitania eta Eusko Jaurlaritzaren artean.

■ PABLO SARASATE ORKESTRA

NAFARROAKO Pablo Sarasate orkestrak izen bereko bibolin jole handiaren obra guztiaren grabaketarekin eman dio hasiera 1994-95eko denboraldiari. Orkestrak 40 kontzertu eskainiko ditu urtean zehar, guztiak Nafarroan. Miquel Ortega Pujol izango da orkestrako zuzendaria, bigarren urtez. Gonbidatutako zuzendaririk ere izango du orkestrak: Fernando Sesma, Jesus Maria Etxeberria, Aurelio Sagasetta, Vicente Navarro eta Maximo Oloriz nafarrak, hain zuzen ere. Espainiako konpositore garaiakideen obrei erreparatuko die bereziki Pablo Sarasatek; eta horiez gain, konpositore nafarren obrei. Denboraldiko zenbait kontzertu elkarlanean joko dituzte, Iruñeko katedraleko musika kaperarekin, Julian Gaiarre Operaren Lagunen Elkarteko abesbatzarekin eta Iruñeko Orfeoiaekin.

Disko zakua lepoan ibili beharko neguan

Negua oparo datorkigu musikagintzari dagokionez. Musika taldeak estudioetan ari dira, batzuk epe laburrean, eta besteak Durangoko Azokan, doinu berriak aurkezteko asmoz. Hemezortzi lanen berri jaso dugu orriotan.

Juan Carlos Perezek lan berria aurkeztuko digu aurtengo udazkenean; rock taldeek beteko dute, hala ere, aurtengo disko ekoizpenaren olatua.

MUSIKAZ girotutako negua izan dezagun, jo eta su ari dira Euskal Herriko musikari anitz. Talde gehienak estudio ezberdinetan harrapatu ditugu: batzuek lanak bukatzeaz dituzte, beste zenbait ozta-ozta ibiliko dira aurtengo Durangoko Azokara iristeko.

Elkar zesto bete diskorekin aurkeztuko zaigu urte amaiera aurretik. Sorotan Bele hondarribitarrak be-

raien bigarren lanari azken ukituak ematen ari dira. Jabi Muguruza eta Juan Carlos Perezek bakoitzak disko bana aurkeztuko dute.

Hor Konpon talde oñatarrak bere lehen lan luzea plazaratuko du, pop eta rockaren inguruko doinuekin. Benito Lertxundik, iazko arrakasta eta gero, hunkidura kuttun gisa beste 120

minutu grabatu berri ditu. Kantu zaharrak bildu ditu lan honetan, hainbat ukitu eta moldaketez.

Doinu gogoragoak plazaratuko ditu Esan Ozenki Recordsek. Durangon zigiluko talde ezberdinez osatutako bildumaz gain, Ama Say eta Lin Ton Taun taldeen bigarren diskoak, EH Sukarraren sorpresaz beteriko

hirugarrena eta BAP! taldearen hirugarren lana kaleratuko ditu.

EH Sukarrak abuztuan grabatu zituen bereak Berrizko Lorentzo Recordsen baserriko estudioetan, eta taldeak diskoa aurkeztu aurretik emanaldi zenbait eskainiko ditu Europa aldean. BAP! talde andoaindarra lehenbiziko aldiz ari-

Hamaika urte
egingo ditu
Andoingo BAP!
taldeak
kantagintzan.
Eneko abeslariak
adierazi bezala,
urte asko dira
gogor eta gogoz
lanean. Beraien
hirugarren lana
laster da kalean.

TALDEA	IZENBURUA	NOIZ	DISKETXEA
HOR KONPON	Gizaki Standard, 7534 zenbakiduna	Urriak 10	Elkar
JABI MUGURUZA	Boza Barruan	Urriak 15	Elkar
SOROTAN BELE	Mundu hegian	Azaroak 15	Elkar
JUAN CARLOS PEREZ	Izenbururik gabe	Azaroak 15	Elkar
BENITO LERTXUNDI	Hunkidura kuttunak	Durangoko Azokan	Elkar
AMA SAY	Say Ama	Durangoko Azokan	Esan Ozenki
BAP !	Lehertzeko garaia	Durangoko Azokan	Esan Ozenki
EH SUKARRA	Laberintoan galdua	Durangoko Azokan	Esan Ozenki
LINTON TAUN	Nola esan dek-	Durangoko Azokan	Esan Ozenki
13 TALDEREN BILDUMA	Izenbururik gabe	Durangoko Azokan	Esan Ozenki
BALERDI BALERDI	Izenbururik gabe	Durangoko Azokan	Gor
BIZKAR HEZURRA	Izenbururik gabe	Durangoko Azokan	IZ
TXIRRI MIRRI ETA TXIRIBITON	Alla kuidaos	Durangoko Azokan	IZ
JOSE INAZIO ANSORENA	Le Basque	Durangoko Azokan	IZ
ANDONI EGAÑA	Izenbururik gabe	Durangoko Azokan	IZ
TTURRUTAK	Tturruttak	Durangoko Azokan	IZ
THE WINDOW VENTANAS	Izenbururik gabe	Urtarrila	Lagin
PANTXOA BERGARA	Xabaltx eta H2O	Azaroak 15	Autoprodukzioa

tuko da Irungo Esan Ozenki konpainiarekin. Jende gehiagorengana iritsi asmoz zigiluz aldatu dute, Eneko Abrego taldeko kantariak adierazitakoaren arabera: *«Ilusio osoa dugu disko honetan»*. Urte asko dira bate-tik bestera ibilitakoak. *«Hamaika urte egingo ditugu talde bezala, urte asko, eta hala ere hor gabiltza gogoz lanean»*, aipatu digu Ene-kok.

Estudioetako giroan

KANTUAK nolakoak izan daitezkeen galdetzean, aurreko «Zuria beltzez» diskoaren gisakoak izango direla zehazten du, *«baina batzuk arraragoak izango dira, baten batek gainera lehenengo diskokoan antza izango du»*.

Negu Gorriak taldea Hegoamerikatik bira bat egin aritu izan den bitartean geldiune bat izan du IZ estu-

dioak, rock taldeei dago-kionez batipat. Kaki Arkarazo aritzen da teknikari lanetan, eta berari itxaroten ari dira BAP! eta Bizkar Hezurra ere. «Informazio pozoindua-lehen lanarekin sortu zen Gasteizko Bizkar Hezurra taldea, eta emanaldi eta kantaldi asko eman ondoren izan dute abesti berriak sortzeko aukerarik.

Hamahiru kantu dituzte prest jada, Durangon aurkezteko, lehendabizikoaren ildo berdinean: doinu aski gogorak, aspaldian Euskal Herrian entzunak diren Living Colour, Red Hot Chili Pipers eta azken hamar-kada honetako taldeen eraginarekin. Hori adierazi digu Triku Villabella kantariak: *«Talde hauek oso eragin handia izan dute gugan, baina azken aldi honetan Rage against The Machine, edota Urban Dance Squad bezalako taldeek asko mar-katu gaituzte»*. Diskoaren

Hurbil Artola: «Disko berria aurrekoaren jarraipen gisa moldatu dugu»

ARGIA. «Mundu begian» bigarren lan bonetin, zer aurkeztuko du Sorotan Belek?

HURBIL ARTOLA.

Disko berri honetan hamaika kantu plazaratuko ditugu; hauetariko bi instrumentalak izango dira. Lasaiak dira zenbait abesti, beste kantu batzuetan gitarrak indar gehiago izango du, distorsionaturik agian. Niri, orokorrean, pixka bat gogorragoa iruditu zait lan berri hau, nolabait esatearren, 'gitarroagoa'.

Hein batean lehengo diskoaren antza izango du. Jarraipena izan nahi du. Lehenengoarekin lortu genuen martxa mantentzea da gure asmoa, hura atera genuenetik urte eta erdi baino gehiago igaro da eta.

A. Zer dela eta «Mundu begian»?

H.A. Disko honi izenburua emateko, kantu baten hitzak hartu ditugu. Kantu hau Itxaro Bordak idatzitakoa da eta Mikel Errazkinek konposatutako abesti batera egokitu dugu. Bertan artzain bat eta itsasoko neska baten arteko ezinezko amodioaren istorioa azaltzen da. Izenburuan «Mundu hegian» aipatzen denean, ertza aipatu nahi da, munduaren ertzean algia.

A. Mikel Errazkinek taula gainetik jaitsi bebarra izan du momentuz; zer moduz konpontzen zara gitarra eta txilibituarekin?

H.A. Momentu honetan Mikelek txilibitua jo ezin badu ere, berak taldean asko aportatzen du. Disko honetan lan handia egin du: bera egon da mahaia- ren atzean, bereak dira kantuen musika eta letra

gehienak. Beraz, nik hartu behar izan dut txilibituaren ardura, gitarra utzi gabe noski. Gorkaren gitarrak indarra hartzen duen kantuetan batipat joko dut nik txilibitua; beste kantu batzuetan aldiz, nik gitarra

akustikoa jotzen dudana bitartean Ritxik alboko flauta joko du. Denon artean Mikelen lekua betetzen ahalginduko gara; hala ere, argi nabarituko da disko honetan aurrekoan baino txilibitu gutxiago dagoela.

«'Mundu hegian' kantuan artzain bat eta itsasoko neska baten arteko maitasun istorioa kantatzen dugu».

izenburua, irudiak, eta beste zenbait kontu argitzen dituzten bitartean, berriro estudioa sartzeko irrikitan dira.

IZ disketxeak, hala ere, badu beste zenbait lan plazaratzeko asmoa, norabide eta doinu oso ezberdinetan. Ohizkoak diren Txirri, Mirri eta Txiribitonon kantuak, Jose Inazio Ansorenaren txistutik ateratako lana, Andoni Egaña bertsolariak Mixel Ducaurekin burutuko

duen lehenbiziko diskoa edota Ipar Euskal Herriko Tturruttak plaza taldearen aurkezpen lana. Iparraldean jarraituz, Pantxoa Bergarak, H2O taldearekin, berak ekoiztutako aurkezpen diskoa iragarri du azaroaren erdi alderako.

Gor disketxe nafarrak, bere aldetik, euskaraz Balerdi Balerdi baino ez digu eskainiko. Hauek lehenbiziko lan luzea aurkeztuko digute, azkena, duela hiru ur-

te, hamar hazbetako diskoa izan baitzen. Dudarik ez da, Euskal Herrian pop musikak jarraitzaile gehiegi ez izan arren, asko zirela lan honen esperoan zeuden zaletuak.

Proposamen bitxiena, hala ere, sortu berria den Hiru Truku hirukotearena izan daiteke. Ruper Ordori-

ka, Bixente Martinez eta Joseba Tapiak bizkaieraz abestutako kantu zaharrak grabatuko dituzte. Londresen nahasketak egin eta Durangoko Azokan diskoa kaleratzea espero du hirukoteak.

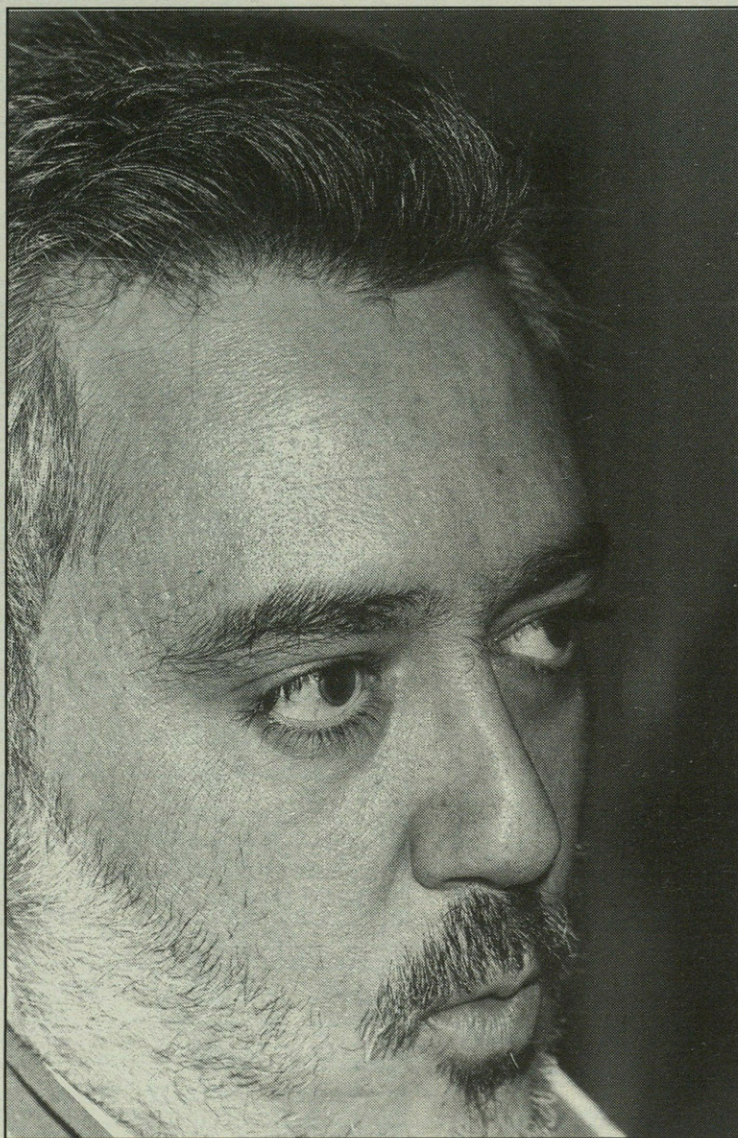
PATXI GAZTELUMENDI

Esan Ozenki izango da euskal rock talde gehien aurkeztuko dituenak. Disko batean, gainera, etxeko 13 talde bilduko ditu

Imanol Uribek Urrezko Maskorra jaso du Donostiako Zinemaldian

«Donostiakoa munduko zinemaldirik onena da espainierazko filmeentzat»

«ETAkidea eta drogazalea aukeratu nituenean banekien irakurketa politikoak beste guztia jan zezakeela. Baina, zailtasunen aurrean ez naiz inoiz kokildu, eta orain ere ez. Arrisku bat nuen eta aurre egitea erabaki dut».

Urrezko Maskorra oraindik esku artean duela harrapatu dugu, Madrilen. «Dias Contados» filmeak alde batera eta bestera sortu dituen iritziak izan ditugu hizpide.

«Dias contados» amodiozko istorioa dela esan duzu, ez dela politikoa. Baina, pertsonaiak eta egoerak kontuan harturik, zure aurreko euskal filmeetarara ez al zara itzuli?

ETAkidea eta drogazalearen arteko harremana aukeratu nuen unetik banekien lotura politikoa egingo zela. Baina, egia esan, alderdi politikoak ez nau batere erakarri.

Aurretik egindako filmeekiko loturarik ere ez dut ikusten. Filme haiek Euskal Herriko egoerari buruzkoak

«Badirudi Eusko Jaurlaritzakoek taktika aldatzea erabaki dutela fundazioarekin; horren aurrean, momentuz, dudazko jarrera da neurea. Agian, onerako izango izango baita».

ziren, eta hau ez. Madrilen kokatua dago.

Lotura, agian, egun gertatzen ari diren gauzez hitz egiten dela izan daiteke. Besterik ez. «Mikelen heriotza» filmean bazegoen ikuspuntu politikorik, intransigentziari kritika bat egiten zitzaion. Kasu honetan ez. Asmoa muturreko egoera batean dauden bi pertsonaien maitasun istorioa kontatzea baino ez da.

Baina, maitasun istorioa kontatzeko balako pertsonaiak aukeratu izanak irakurketa hori indartu du, ez?

Erabakia hartu nuenean banekien irakurketa politikoa beste guztia jan zezakeela, pelikularen asmoa desitxura zezakeela. Baina, zailtasunen aurrean ez naiz inoiz kokildu, eta oraingoan ere ez.

Ni pozik nago Donostian jaso dudana erantzunarekin. Badakit komunikabide bati zuetan besteetan baino ge-

hiago gustatu dela, baina ez dut uste arlo politikoa gehiegi azpimarratu denik. Beste gauza bat da horrelako maitasun istorio baterako halako pertsonaia bat aukeratu izana kritikatzeari. Horretan ez naiz sartzen, balorazio politikoa delako.

Zuk denetarik egin duzu.

Filme politikoak, zinema beltza, fantastikoa, komedia, eta orain, berriro, kutsu errealista duen lana egitera jo duzu. Zergatik?

Pelikula bakoitza mundu bat da. Alde batetik bestera aritzen naizela esan izan didate, eta egia aitortzera, ez ditut gauzak planifikatzen. Honen ondoren, komedia erromantiko bat egingo dut,

eta gero batek daki nora joko duen neure begiak.

«Dias contados» bedekinatua izan da Madrilen, eta aldez, kritikatu Donostian. Zer irakurketa egiten duzu boni buruz?

Nik ere itxura hori jaso dut, filmeak hobeto funtzionatu duela kanpoan Euskadin baino. Ez dakit zergatik. Agian, hain gertutik harapatzen gaituen kontua izanik, zauriren bat edo beste ireki duelako.

Donostiako Zinemaldian azken bost urteotako lehen sariak Espainiako filmeek jaso dituzte. Nabikoa kategoria lortu al da lehiaketotan goiko muturrean egoteko edo Espainiako zinema ba-

besteko estrategia dago atzean?

Donostiakoa munduko zinemaldirik onena da espainiarazko filmeentzat. Beraz, ez da harritzekoa espainiarazko onenak Donostiara etortzea, europar onenak Cannes eta Veneziara joaten diren moduan, eta saririk lortzea.

Oso modu kritikoan baloratu izan duzu Eusko Jaurlaritzak urteotan eraman duen zinemagintza politika. Nola ikusten duzu Ikusentzutekoen Fundazioaren sorrera?

Subentzioen politika antolatu zen hasiera batean, koprodukzioen sistema gero, eta hainbat frogak egin ondoren orain badirudi taktika aldatuko dutela. Momentuz, dudazko jarrera da neurea. Beharbada onerako izango da, ez dakit. Itxaron egin beharko da, zer gertatzen den ikusi.

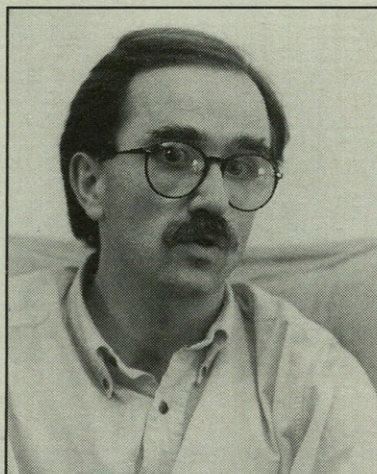
J.J. PETRIKORENA

«Filmeak hobeto funtzionatu du kanpoan Euskadin baino; agian, hain gertutik harapatzen gaituen kontua izanik, zauriren bat ireki duelako»

NOLA EGIN 500.000 LAGUNENTZAKO PRENTSA?

JOXE
ARANZABAL

Listoia oso goi dago

Azken sei urteotan euskal

prentsaren esparrua zabaldu egin da. Herri-aldizkariak batetik eta «Euskaldunon Egunkaria»-k bestetik ordura arte itxita zeuden eremuak ireki dituzte. Euskal prentsaren puzzlea osatzeko falta ziren zatiak beren lekuan daude azkenik. Esan zitekeen, beraz, alor horretan ez zaigula ezer falta eta hiritar homologarriak garela, egunari euskarazko prentsa irakurritz ekin baitiezaiokegu, nahi izanez gero behintzat. Baina hor dago gakoa: prentsa irakurtzea gustuko duen herri honek muzin egiten dio neurri handi batean euskaraz idatzitakoari, nahiz eta euskal prentsa aldarrikatzeko orduan kapaz den Anoetako belodromoa mukuru betetzeko.

Miloi erdi lagun euskaldun gehientzat ez da nahikoa euskaraz idatzita egotea besterik gabe egunkari edo aldizkari bat erosteko. Azken urteotan gehienok maila bateko produktutara ohitu gara: «El País», «El Mundo», «Sud-Ouest», «Le Monde», «El Correo», «El Diario Vasco», «Marca», «Hola», «Cosmopolitan», «Le Point», «Info-Martin», «Deia», «Egin», eta abar besapean ibiltzen gara alde batekoak zein besteak. Bakoitzak bere neurrian, gu-

txieneko maila eskatzen diogu geure aukerako agerkariari edo beste batera joko dugu horren bila. Irakurle euskaldunak berezko oztopo asko ditu euskaraz irakurtzeko orduan, gutariko askok eta askok ez baitute euskaraz irakurtzeko ohiturarik. Baina oztopo horretaz gainera, iruditzen zait ez dugula asmatu euskal prentsa erakargarria egiten. Motiboak ugari izan daitezke: diru estuasuna, enpresa kudeatzeko eskarmentu falta, epe luzearako lan egiteko ahalmen falta, oro har kezetari gazteegiak izatea, albisteak aurkezteko trebezia eskasa, eta abar. Niri dagokidanez, gustatzen zaidalako baino, gehienetan gure artean nork zer esaten duen jakiteko erosten dut euskal prentsa.

Banan-banan aztertuz,

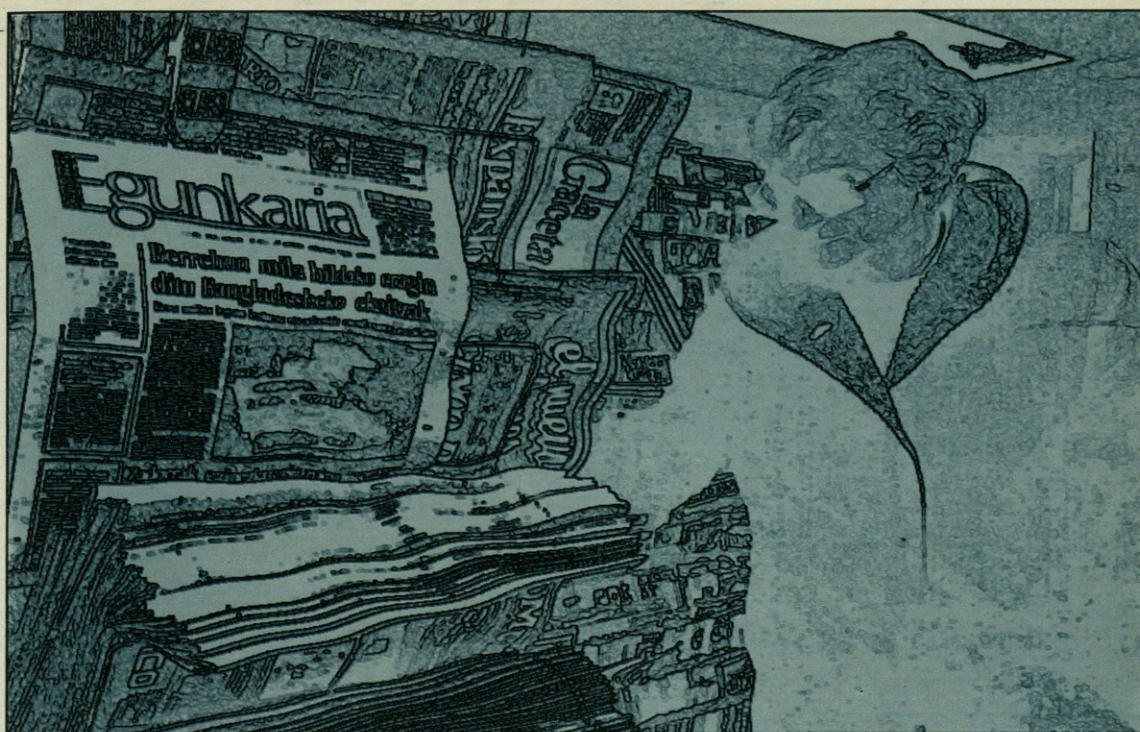
«Euskaldunon Egunkaria»-k euskaldunok esku artean inoiz izan dugun euskarazko egunkaririk iraunkorrena da. Hor dago, gainerako eskaintza osatuz eta ahal duen moduan aurrera eginez. Ez da gutxi. Baina orain dituen formularekin eta diseinuarekin nekez hurbilduko da milioi erdi irakurlerengana.

Beste horrenbeste esan liteke ARGIA astekariari buruz. Oraingo formulak argi erakusten digu noraino heltzeko gauza den. Elite batek segitzen du irakurtzen. Baina oso urruti gertatzen da euskaldun gehengoa harrapatetik. Horretara heltzeko erabat aldatu beharko luke produktua.

Salbuespen bakarra, nire ustez, azken sei urteotan euskal herrietan barrera sortu diren herri-aldizkariak dira. Gehien inprimitzen duenak 7.000 aleko tirada badu ere, azken kalkuluen arabera denen artean 101.000

«Milioi erdi
lagunen-
gan
pentsaturik
egindako
prentsa
behar
dugu. Asko
ez gara,
baina uste
duguna
baino
dexente
gehiago
bai. Desber-
dinak gara,
ordea, eta
ez denok
alde batera
lerratuak».

aleko tirada osatzen dute eta 300.000 irakurlerengana iristen dira. Euskal prentsa inoiz ez da maila horietara iritsi. Zalantzarik gabe doanekoa izateak lagundu egiten die, baita hurbil hurbileko albisteak lantzeak ere. Hala ere zenbakiak hor daude: kaleratzen diren herrietan bertako euskaldun-goaren %80eNgana iristen dira. Proportzio horretan ez gaude milioi erdi lagunengatik oso urrutit. Guztia-ekin ere, herri-prentsak ere berrituz eta hobetu egin beharko ditu bere planteiamenduak eta itxurak, erdarazko doanekoen lehia geroz eta nabarmenagotik sendo irtengo bada.

Baina itzul nadin hasie-
rako harira. Nola egin, orduan, milioi erdi lagunentzako prentsa?

–Milioi erdi lagun horiengan pentsaturik egindako prentsa tajutuz. Asko ez gara, baina uste duguna baino dexente gehiago bai. Desberdinak gara, ordea, eta ez denok alde batera lerratuak. Independentista-euskaltzale-rockero-borrokak euskal faunako tribu bat baino ez dira. Badira gehiago. –Militantismotik profesionaltasunera joz. Jakina, horretarako sosak behar dira, baina sos guztiek ez dute diru

Ez dugu asmatu euskal prentsa erakargarria egiten. Motiboak ugari izan daitezke: diru estuasuna, enpresa kudeatzeko eskarmentu falta, epe luzerako lan egiteko ahalmen falta, oro har kazetari gazteegiak izatea, albisteak aurkezteko trebezia eskasa, besteak beste

publikotik zertan etorri. Ahalegin bereziak egin beharko dira sektore pribatuarentzako abentura honetan sar dadin. Horretarako pizgarri batzuk sortu beharko dira, marketing eta publizitatearen bidez.

–Jendeak eskatzen duena gutxieneko kalitatearekin emanez. «Euskaldunon Egunkaria»-ren eta ARGIAren kasuan erosleak eta herri-aldizkarietan iragarleak, ordaindu egiten dute produktua. Ordaintzen duenari zor zaio gutxieneko kalitatea.

–Komunikagaitasunak behar dituen tresnak (hizkuntza, diseinua, informatika, argazkigintza, eta abar) ikasiz eta menperatuz. Asko dugu hobetzeko euskararen trataera periodistikoan, albistearen diseinuan mezua bera hobeto uler dadin, argazkien tratamenduan, koloreen erabileran, irudi bidezko

informazioaren aurkezpenean eta talde-lanean.

–Bestek hain ondo egiten dituzten egunkariak eta aldizkariak aztertuz eta, ahal dugun neurrian, guk geure baldintzen barruan eginez. Leku eta egoera oso desberdinetan aurki dezakegu inspirazioa, munduan zehar ahalegin izugarriak egiten ari dira-eta komunikagaitasuna hobetzeko eta errazteko.

–Irakurlearengan ilusioa eta irakurtzeko alaitasuna piztuz. Arreta berezia eskaini behar genieke eguneroko bizitza zipristintzen duten zertzelada gazi-gozoei, beti ere hiritarra hartuz albistearen sujetotzat eta ez hainbeste betiko betikoak.

Formula magikorik ez dago, baina lana eta hobetzeko borondatea ezin bestekoak izango dira ■

Harkaitz Cano eta Xabier Ganzarain Condado do Minhoko poesia jailaldian

Galiziako olerki intsumisoak

Galizian beti euria egiten zuela uste genuenak harritu gintuen Vigo aldeko mikroklimak. Baina poesiak hartan zerikusirik izan zezakeela iradoki bagenuen oker ibili ginen, irailaren 24ko poeten eguna heldu zenean okertu baitzen eguraldia. Galiza sito distinto, Galiza kuxidade. Azpimarragarria Fornelos de Ribeira nahiz Salvaterra de Minhoko poesia ekitaldia tajutzeko orduan antolatzaileek eginiko lana. 'Intsumisioa'

Poesia emanaldiaz gain, hainbat musika talde eta antzeztalderik ere izan zen Condado do Minho intsumisioaren inguruko jardunaldian, arratsaldeko seietatik goizeko hirurak arte.

SALVATERRARA heldu baino hogeita bost kilometro lehenago bazen ekitaldiaren berri ematen zuen kartel koloretsurik bide bazterre-

tan. Minho ibaiari jarraituz, atentzioa ematen digu Condado do Minho bailara Portugalekin lotu nahi lukeen zubi bat eraikitzen ari direla

ikusteak. Azaltzen digutenez, duela sei urte hasi omen ziren zubi koxkor hura egiten eta aurrekontu ezak eta bestelako arazoek ez dute

Galizia aldekoek hainbeste irrikatzen duten lotura hori burutu dadin utzi.

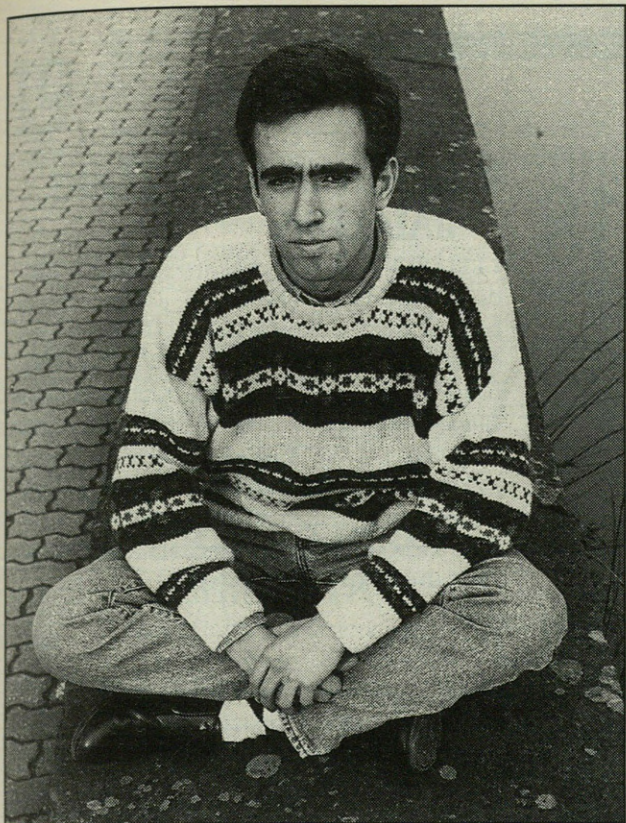
Galizia hegoaldea esaten diote han Portugal iparraldeari; gauza asko dituzte batekoek eta bestekoek amankomunean, eta gaue-tako eztabaidarik sutsuenak galiziar batua portugaldar kutsuko lusistarantz gerturatzeari mesedegarria ote zen eztabaidan eman zituzten adituek.

Poesia-pasa egitera

FORNELOSEN, XVI. mendeko erretoretze berrituan erakusketa bat ere ikusi genuen. Bertako hiru erakuntza berritu behar zirela eta, dekoratzailerik ez zuten behar izan, tarteko paretak bota eta espazio zoragarria eratu dute erakusketetarako, dekadentzia giro erakargarri bat sortuz.

Ostiraleko eguraldia ikusita, fresko antzean abiatu ginen egun osoko poesia-pasa egitera larunbatean. Bazkalostean, serbilletan zuzenbideak idazteko garaia. Rafa Vilbarrek poema bat utzi zigun bere zuzenbidearen ordeiz: *Nom sei co-*

Taberna eszenatokitik urrunegi; gastronomia eta Albariñoa poesiarekin lehiatzen direnean aurrez jakina da emaitza.

*mo/ pero com aquelas aves
do sul/ tamém alguns
aprendemos a voar/ despre-
guizando as asas/ e sacu-
dindo a nossa rebeldia/ ao
bater do vento.*

Ekitaldia hasi aurretik, Bertold Brechten «Escepçom e a regra» antzezlanaren aurkezten zuten Ogrobenko intsumisoei. Ondoren, aurtengo lema nagusia zen intsumisioaren inguruan, hogeita bi poeta (galiziarrez gain, Portugal, Mozanbiko, Katalunia eta Euskal Herriko etorriak) eta bost musika talde arratsaldeko seietan hasi eta goizeko hirurak bitartean: Bochechinhas, A Quenlla, Chouteira, Leonel Almeida eta Herdeiros da Crus. Aurtengo kritika nagusia, taberna eszenatokitik urrunegi jarri izana, gastronomia eta Albariño ardoa

poesiarekin lehiatzen direnean aurrez jakina baita emaitza.

Euria ere etorri zen. Zelako euri jasa, fresko antzean poesia-pasa. Zinez, bertsolariak bakarrik falta ziren han. Bada esan eta bedi izan. Hara non diren falta zirela esandakoak. Maddalen eta Irazu, Santiagotik intsumisioaren alde Minho-diño-kariño-albariño errimatu nahian; ez ziren baina, taularatzerara ausartu.

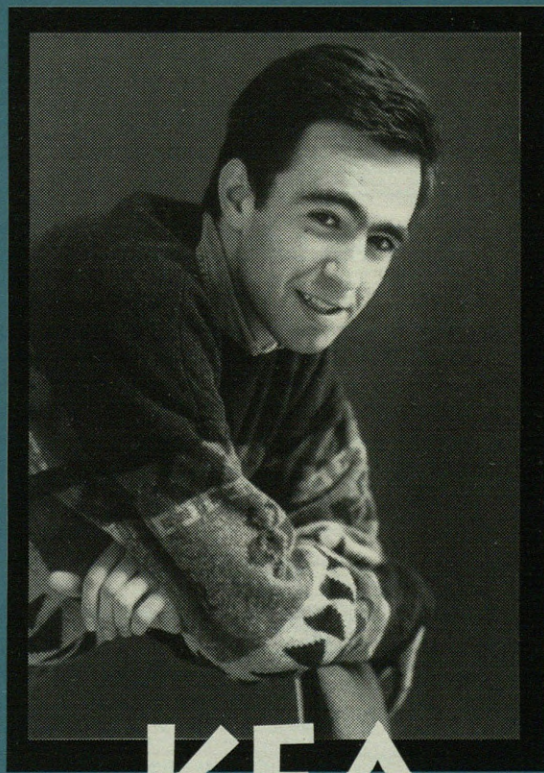
Biharamunean, Salvaterra uztean –igandea izan arren– langileek kriseilupean lanean zerraiten zubian. Beran inauguratzerako itzuliko ginelakoan geratu ginen. Ordurako intsumiso guztiak aske izango direlakoan.

Bada esan eta bedi izan.

HARKAITZ CANO

HARKAITZ CANO

idazlearen lehen liburua

KEA BEHELAINOPEAN BEZALA

Errealitatearen galtzak jatzten dituen hitza da poesia, sentsibiltatearen eta lanaren patrikei osatua, irakurleak atseginik badu eskua sar dezan. Poesiatik bilatu nahi izan ditu Harkaitz Canok hiriaren egunerokotasunari darion kea eta gizartearen behelainoa.

Liburu hau ke bafada bat baino zerbait gehiago izango da gure literaturaren behelainopean.

GARIKOITZ BERSALUZE

SUSA industrialdea 1-2 Lasarte ☎ 37 15 45

URRIAK

15

larunbata

■ NAFARROAKO BIDEO ERAKUSTALDIA

NAFARROAKO hirugarren Bideo Erakustaldia urriaren 15ean abiatuko da, eta 23ra bitartean, **nazioarteko erakusketa, ordenagailuz eginitako artea, hitzaldi zikloa, multimediarren inguruko lanak eta lehiaketak osatuko dute egitasmoa.** Lehiaketa, Espainiako bideogileei irekia dago eta bi jenero bereziko dira, sorkuntza (grafismo elektronikoa eta infografia) eta erreportaiak eta dokumentalak. Ekitaldi guztiak **Iruñeko Planetariumean** izango dira. Principe de Vianak hartu du bere gain antolaketa.

URRIAK

18

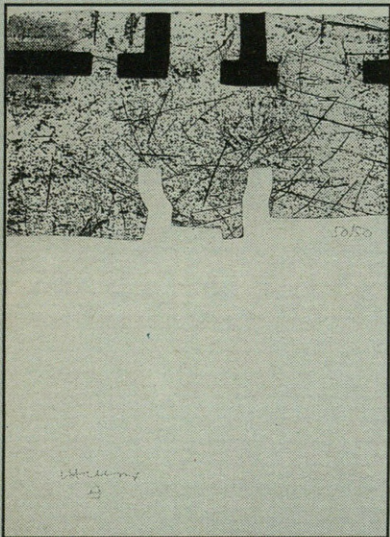
asteartea

■ BAIONAKO ANTZERKI JAIALDIA

URRIAREN 18tik 22ra, Baionako Antzerki Jaialdian Espainia, Frantzia eta Latinamerikako hainbat obra erakutsiko dira. Hamalagarren edizio honek hasiera berezia izango du, Baionako Theatre des Chimores (antolatzaileak), Burdeosko Zentro Dramatiko Nazionala eta Akitaniako Gazte Antzerkia erakundeek elkarrekin ekoiztutako **Garcia Lorca**ren «Yerma» **frantsesez** estreinatuko baita. Jean-Marie Broucaret-ek zuzendu du muntaia eta **Amaia Zubiriak** abestuko ditu doinuak.

B E G I B E L A R R I

A R T E A

PINTURA ERAKUSKETA: «ARTE GARAIDEA ESKOLAN».

ARTISTAK: AMAT, BARCELO, CAPA, TXILLIDA, GORDILLO, GUERRERO, MARECHAL, MIRO, PICASSO, HERNANDEZ PIJUAN.

DONOSTIAKO OKENDOKO KULTUR ETXEAN. URRIAK 16 ARTE.

Noiz erakusketa batera lehenengo aldiz?

DONOSTIAKO Kultur Udal Patronatuaren ekimenez antolatutako erakusketa berrian, arte plastikoen inguruko hausnarketari ikuspegi ezohizko batetik heltzen zaio. Izan ere, artezaleari begira baino, erakusketa batera lehenengo aldiz hurbilduko denari begira pentsatua dago, eta zentzu honetan hezkuntz ikuspegi batetik antolatua dagoela esan daiteke.

Baina honekin batera ere, hezkuntz balioaz gain, ospe handiko espainiar artista garaikideek estanzio teknika oparo baten aukera ere egiten dute; honela, bada, Picasso, Miro, Txillida edo Gordillo bezalako artisten eskutik, artelan grafikoa ikusle eta artezaleari hurbiltzea ere badu erakusketa honek helburu.

Izan ere, arte grafikoa hainbat prozedura eta teknika dauzkan arren, plantxa grabatua egiterakoan

erabilitako materiala zein den, obraren azkeneko emaitza erabat aldatuko baita.

Adibide ugari aipa daitezke; esate baterako, erliebezko grabatua eta sakonerazko grabatuaren arteko bereizketa zertan den, edota xilografiaren nondik norakoak, ala sakonera zuzeneko eta ez zuzeneko grabatuaren arteko desberdintasuna zertan den. Zentzu honetan, hori ikasketako asmoz dabilenari ere erakusketak badu zer eskainia, helburu didaktikoa agerian utziz.

Baina, beti ere, artezaleak bilatu ohi duen helburu ludikoa eta ezezaguna deskubritzeko gogoaz ahaztu gabe; Picasso, Miro edota Txillidak, besteak beste, sortzen dutena hezkuntz interes hutsa baino askoz erakarpin zabalagoa delako.

PATXI SARRIEGI

■ GASTEIZKO ANTZERKI JAIALDIA

MARTXAN da dagoeneko Gasteizko Antzerki Jaialdia. Antolatzaileek **egileraren antzerkiari begiratu diote** bereziki edizio honetan, eta horrela, Goldoni, Shakespeare, Brecht eta Becket, Alfonso Sastre eta Buero Vallejoren obrak taularatuko dira hiriburuko Principal antzokian. Bestalde, kalean ere emanaldirik egingo da aurtengo edizioan; zentzu honetan, Off-Jaialdia deituriko programazioa prestatu dute antolatzaileek. Euskal ordezkariak dagokionez, urriak 19an Karraka taldeak jardungo du, «Pecata minuta» antzezlanarekin.

■ EIBARKO HIRIA LEHIAKETA

HAMARGARREN ediziora iritsi den Eibarko Hiria Gazteen Ipuin Lehiaketarako deialdiak zabalik darrai azaroaren 25era bitartean. **25 urte bitarteko gazteek parte har dezakete bertan.** Bi maila egongo dira: 14tik 17ra eta 18tik 25era. Gai libreza izango da. Gehienez bi lan aurkez daitezke, euskaraz nahiz erdaraz. **Lanek 7 orri baino gutxiago eta 10 baino gehiago ezingo dituzte eduki.** Udako Kultura Sailean aurkeztu behar dira ipuinak.

■ «UZTARO 94» ARTELEKUN

ARGAZKIA, eskultura eta pintura alorretan Gipuzkoako Foru Aldundiak 1993-94an banatutako arte sorkuntzako beken emaitzak jasoko ditu «Uztaro 94» erakusketak. **Albin, Alkorta, Arribas, Azqueta, Garmendia, Mitxelena, Prego eta Ubeda artista gazteen lanak** azaroaren 4a bitartean izango dira ikusgai, Donostiako Artelekun.

■ ZARZUELA BARAKALDO ANTZOKIAN

HIRUGARREN urtez, Barakaldoko Antzokiak Zarzuelari buruzko Jardunaldiak burutuko ditu urrian eta azaroan zehar. Jardunaldien baitan egingo den lehiaketara lau obra aurkeztu dira, Bilbo, Bartzelona, Santander eta Madriletik. Urrian 23an, Bartzelonako Graciako Zarzuelaren Lagunak taldeak «Bohemios» (letra: J. Perrin eta M. Palacios. Musika: A. Vives) eta «El duo del africano» (letra: M. Echegaray. Musika: M. Fernandez Caballero) taularatuko ditu.

IKASMENDI, duela bi ikasturtetik hona «Euskaldunon Egunkaria»k eskola munduan dohan banatzen duen gaztetxoentzako gehigarriak Egunkari Saria antolatu du lehenengo aldiz. Euskal Herriko edozein eskoletako ikasleek parte har dezakete lehiaketan, aldizkari bat eginez edo mamituz. Horretarako ez da eredu jakinik aurrikusi eta lan talde bakoitzak nahi duen erakoa moldatu ahal izango du, gai librean beti ere. Ikasturtean zehar, ekainera bitartean, bidai daitezke aldizkariak «Euskaldunon Egunkaria»ren egoitzetara. Guztietan onenak, hamar lagunentzako bidaiak jasoko du sari moduan, Parisen dagoen Futuroscopera. Ez dira ez oporraldi kaskarrak izango Parisko bidea hartzen dutenentzat!

GURE PRINTZPIOEKIKO LEIAL

**PROFESIONALITASUNA,
ESPERIENTZIA ETA ARRETA.**

OPEL

Z A I N G A I T U Z U

**10°
URTEURRENA**

TALLERES OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. **BERGARA** (Gipuzkoa)
Erakusketak **ARRASATE**n: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86
DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAlrako kontzesionaria
OPEL BANATZAILE OFIZIALAK. ESPERIENTZIAGATIK ONENAK.

L I B U R U A K

«EUSKARA AGERIAN,
HERRIEN IZENAK ETA
BIDE SEINALEAK».EUSKAL KULTUR
ERAKUNDEA. 25 or.

ELE ugari izan da azken bo-
ladan Ipar Euskal Herrian
bide-sinaleak euskaldun-
tzeko eginiko ahaleginez.
Oihartzun horri esker hain-
bat erakundek ekin dio ele-

bidun jartzeari. Liburu hau
helburu horri lotzen zaio,
euskaraz jartzerakoan hiru
herrialdeetako euskal ize-
nak eta bide-seinaleak nola
eman behar diren. Bigarren
sailean administrazio, atse-
dengune, kultura, irakas-
kuntza, kirol eta otoitz-le-
kuetarako izenen itzulpena
ezartzen da●

«NIRE ANAIA
GAZTEENAREN
GUTUNAK».CHRIS
DONNER. ITZULTZAILEA:
GENARO GOMEZ ZUBIA.
MARRAZKILARIA: BELEN
LUCAS. DESCLEE DE
BROUWER. 58 or.

Bilboko argitaletxe honek
plangintza oso bati ekin dio
haur-literaturaren bidea jo-

rratzeko. Urteen arabera
banaturik, «Epotzak eta
erraldoiak» sailean lau azpi-
sail osatu dituzte, zortzi, ha-
mar, hamabi eta hamalau
urtetik aurrekoentzat. Badi-
ra dagoeneko bospasei li-
buru sail bakoitzean. Ho-
rretaz gain, Beatrix Potterren
saila eta, azkenik, Walt Dis-
neyren liburuak. Honakoa

B E G I - B E L A R R I

D I S K O A K

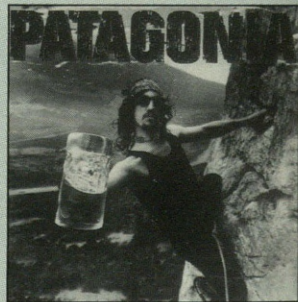
Iruñea beti gogorra izan da, atsegina

ZIRRARA ikaragarria sortu zidan iru-
ñear gazte hauen lehenbiziko lan ho-
nek, zirrara izugarria diskoan entzun
izan nuen lehen aldian, aurrerago zu-
zenean ikusita baino erakargarriago
egin baitzait aurkezpen lan biribil hau.
Ez naiz gezurretan ariko, egunotan
etxean gehien entzun ohi dudako diskoa
dela adieraztean, azkenean gorde egin
behar izan baitut, entzunaren entzunaz.

Aitor dut, gehiegi entzun dut, kantu
gehienak gura barik jarraitzen ditut,
konturatu barik, oharkabea. Gogor-
tasun atsegin bat du Patagonia taldeak
berarekin, bi gitarrek sekulako jokoak
egiten dituzte beraien artean, ondo
ulertzen dute elkar. Bateriaren bi bon-
boek aldiz, txoratu egiten naute, ni ere
bi hankak segituan mugitzen hasten
naiz. Kantariak ezer berririk ezin esan,
bere anaiari egin dakioken omenaldi-
rik onena baita lan hau. Nik ez nuen
David ezagutu, baina Aitorrek fresko-

tasun bat gaineratzen dio taldeari, fut-
bol jokalaria ona izateaz gain, kantari
gisa ere gol asko sar ditzake dudarik
gabe. Hitzak asko laket zaizkit, eta Iru-
ñeko alde zaharra, istiluak, begi gal-
duak etorri zaizkit burura behin baino
gehiagotan, maitasun kontuak, kalea,
eta bizitzari buruzko beste zenbait go-
goeta ahortzi gabe noski.

Su Ta Gar taldeak ireki zuen musika
heavy gogorraren ibilbidea Euskal He-
rrian, atzetik beste askok jarraitu dute,
eta Nafarroan beti musika mota hau
hedatua izan bada ere, oraingoan gure
hizkuntzan aurkeztu digute lehendabi-
zikotz Patagoniakoe. Dena dela,
oraindik ere nahiko itxiak garela aitortu
beharra daukat, bestela, zergatik da ho-
rren ezezagun oraindik Patagonia Na-
farroaz gandi, zergatik ez dugu en-
tzungai izan taberna eta irratieta? Ez al
du promozio nahikorik izan? Hainbat
kezka, argitu beharrekoak.

«PATAGONIA».

PATAGONIA. Oihuka

Disko on honen ondotik, zuzeneko
emanaldien txanda dator, era honetako
taldeek dena eman izan dute beti jen-
dearen aurrean, Patagonia ere eginen
du ziur aski, horretan naiz ni behintzat,
tximaluzedun zein ile laburdun musika
gogorraren jarraitzaileek gustura asko
dantzatuko dituzte iruindar ausart
hauen matxinadarako kantuak, ehun
eta hogeita hamar kilometrorra bada ere.
Zorte on!

PATXI GAZTELUMENDI

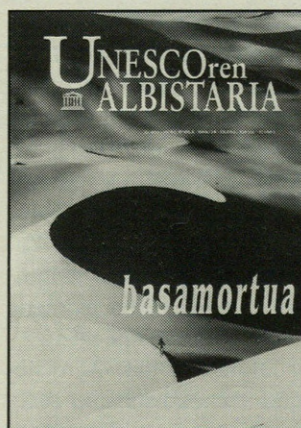
lehen sailekoa da eta zortzi urtetik aurrekoentzat dago gomendaturik. Chris izena du protagonistak eta oporretan dagoen anaia-rengandik hainbat gutun jasoko ditu, ez denak udako plan zoragarrien lekuko ●

«URRUZUNO LITERATUR LEHIAKETA 1994».
ASKOREN ARTEAN.
EUSKO JAURLARITZA,
EUSKARA ZERBITZUA.
191 or.

IRAKASKUNTZA ertainetako literatur sari honetan irabazle suertatu diren ikasle eta idazle guztien lanak bilduz dira. «Ai, oroimena! Ai, desioa!» izeneko aitzin-solasan egin du Anjel Lertxundik eta ondoren, bat bestearen

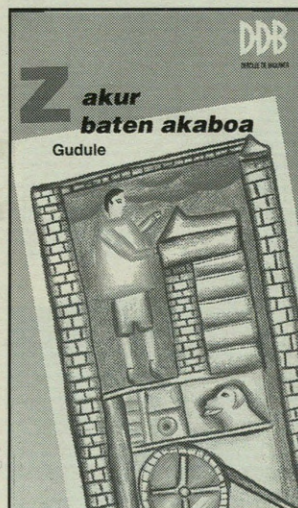
atzetik, A eta B kategorietan, prosa eta poesian irabazle izan diren guztien lanak aurki daitezke. Argitaletxe batek baino gehiagok jarraitu behar luke bertakoen eta beste sariketetan aritutakoen ibilbidea, maila handiko lanak baitaude bertan ●

«UNESCOREN ALBISTARIA».
1994.EKO EKAINA. 93.
ZENBAKIA. 34 or.

HITZ bakar batek adierazten du benetan berandu kaleratu den ale oso honek duen mami edo eduki nagusia: basamortua. Oso kezkatuak agertzen dira ikerleak basamortuen hedatzea eragiten duten fenomenoez. Hala ere, fenomeno horiek aztertzeaz gain, beste ikuspegiak

ere jorratzen dira orriotan: sorrera, oasietako ur ezkutuak... Kultur osagarria ere izan da: zineman izaniko islapenez, basamortuetako hutsunearen zirrara, mistikaren haranak... Erdialdeko gehigarri berezian, «Orrialde berdeak», sailean hezegunek babesteaz mintzatzen dira ●

«ZAKUR BATEN AKABOA». GUDULE (ANNE KARALI).
ITZULTZAILEA: FELIPE JUARISTI.
MARRAZKILARIA:
ROBERT DIET. DESCLEE
DE BROUWER. 181 or.
AITAK Frantzian lana izateagatik familia osoa bera-

rekin eramaten duen italiar gazte baten gorabeherak kontatzen dira. Baina frantziarrek ez dituzte italiarrak begi onez ikusten, lapur eta alprojatutak baitituzte, baina Louis bere laguna egingo da eta arazoak hobe eramaten lagunduko dio. Baina behin lagun berriaren Toby izeneko txakurra hilik aurkituko dute... ●

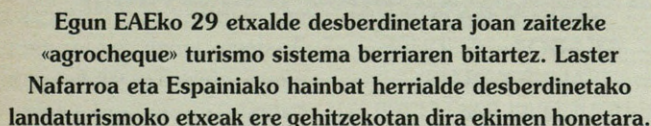
«RAFAEL MIKOLETA ESKOLARTEKO IPUIN LEHIAKETA 1993».

BILBOKO UDALA. 93 or.
DAGOENENKO bost edizio burutu dira, 1993. urteko honekin, lehiaketa hau abiatu zenetik. Antolatzaileak oso pozik agertu ziren aurkezturiko lan-kopurua 200 alera iritsi zelako. Hasieran OHoko ikasleei zuzendua bazegoen ere, orain BBB eta UBIkoek ere parte hartzerik izan zuten. Liburua osatzeko, beraz, lehen aldiz aurkeztu ziren maila horietako -BBB eta UBikoak- ikasleen lanak bildu egin ziren ohizko OHokoekin batera. Liburua aurkezteko, bestalde, 1994. urteko irabazleen gaineko erabakia emateko aukeraz baliatu zen Udala. Ikasleek berek egindako marrazkiez horniturik dator liburua ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Enpresa honek «Agrocheque» izeneko turismo sistema martxan jarri baitu Euskal Autonomi Elkartearen. Agrochequea zazpi txekiz osatutako taloi-sail bat da. 24.500 pezeta (1.020 libera inguru) balio ditu, eta taloi bakoitzaren truke, gau bat igaro dezakezu ekimen honetan parte hartzen duten Euskal Komunitate Autonomoko 29 nekazari-etxeetako

Deitzerakoan, gainera, e
ahaztu inoiz erreserba eg
ondoren txeke berezi haue
bitartez ordainduko duzula
zehaztea. Bertaratzen zare
nean, berriro esan txek
ordainduko duzula, ez eg
nez gero, etxeko nagusiak
eska baitezake tarifa ofiz
laren ordainketa. Ongi iga
ro, beraz, aukeraturako
etxean, txekea beti hortzat
tean eraman arren ■

BALDINTZAK

Aukeratu duzun baserriaren baldintzez informa zaitez.

TXEKE berezi hauen abantailak handiak izan arren, badira hainbat gauza ahaztu ezin dituzunak. Batetik, ezin duzu erreklamaziorik egin nonbaitera deitu eta erre-serbarik ezin duzula egin esaten badizute. Bestetik, etxe bakoitzaren baldintzak desberdinak dira, eta komeni zaizu aldeaz aurretik informatzea. Zalan-tzarik baldin baduzu, Gipuzkoako 83 28 58 telefono zenbakira dei ezazu.

HURA OTORDUA!

GEMA LASARTE
Kazetaria

Pulamentua zertarako?

Mundu guztiko amek aho batez esango luketen bezala, pulamentu guztiko neska dugu haxe. Moja garaitan garbantzuei hartu zien nazka alde batera utzita, denetik jaten duena, baina eseritzeko betarik ere hartzen ez duena. Gazta eta sagardoa batu, eta bere menu preziatuena lortuko duzu, hala ere. Zerbaitentzat jatea iraunbizitzeko betebeharrak ez da, eta Gema klub honetako ohorezko partaide. Jateak plazerrik ematen ez, eta besteen jate kontuak entzuteak gaixotu egiten du emakumea. Kausa guztiek euren ondorioak dituztela eta, sukaldean ez da ongi konpontzen. Krokettek dira salbuespena. Hala ere, ez da gosez hilgo. Zerbait gehiago behar?

Belar olioak

GERO eta erabiliagoak dira gure etxeetan belar osasungarrien ahalmenak dituzten olioak. Ahalmen horiek dituzten olioak zuk zeuk presta ditzakezu, ordea, zauri, ekzema, kolpe, behartu eta abarrerako. Euren balio biologikoa hainbat ez-behar sendatzeko erabil dezakezu.

Belar bakoitzaren ahalmenak ondoen jasoko dituen olioia prestatzeko, antzinako teknikak dira aroproposenak.

Lehen urratsa, olioia aukeratzeko da, eta egokiena gutxien errefindutakoa. Oliba olioia erabil daiteke, duen usain bortitza gehienetan desagertu egingo baita. Arto, eguzkilore eta almen-drena ere olio baliagarriak dira (baina ez ahaztu inoiz

Produktu osasungarriak lortzeko, garrantzi handia du aukeratzen duzun olioak.

kimikoki gutxien tratatutakoa behar duela izan).

Olioia aukeratu ondoren, belarrak gehitzen has zaitezke. Freskoak erabiltzen dira orokorrean, baina oso usaintsuak direnean lehorrak ere baliagarri dira.

Hartu belarrak, beraz, eta fin-fin zatitu. Olioiz beteriko

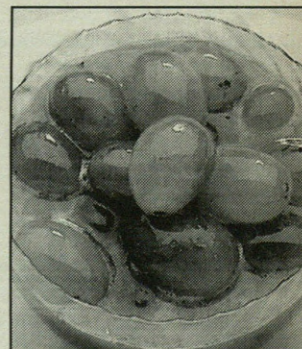
poto batetan sartu, eta eguzkitan utz itzazu 30-40 egunez. Produktu aromatikoagoa nahi baldin baduzu, birritan egin prozesua. Hirutan, beharrezkoa balitz. Ondoren, iragazi dena, poto txikietan sartu, eta leku fresko eta ilunean gorde, bere ahalmenak gal ez ditzan ■

GARAICO JAKIAK

Mahatsa menda erara

MAHATSA jada nonnahi topa daitekeenez, aste honetan mahatsa modu berezian ere zerbi daitekeela ikusiko dugu. Larri handiegirik gabe, gainera, 15 minutu nahikoak baitira postre hau prestatzeko. Horretarako, kilo erdi mahats erostea besterik ez duzu. Ezti argia ere behar duzu, 9 koilarakada. Lima zuku pixkat ere bai (3 koilarakada), eta mendian topa dezakezun menda finezko 3 koilarakada.

Menda fina txiki txiki egin behar duzu lehenik, mahatsarekin hasi ahal izateko. Honela, mahatsa ongi garbitu, ale guztiak bere txotxetik bereizi, lehertu gabe, eta 6 kopatxotan banatu. Ondoren, ezti, lima zukua eta menda fina nahastu, eta mahats multzo guztiak ongi busti nahasketarekin. Jada zailena eginga duzu, kopatxoak hozkailuan sartu eta bi ordu beranduago zerbi baitetzakezu. ■

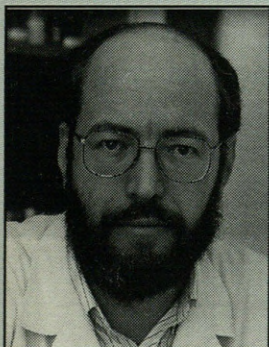
Mendian bildutako menda fina, ezti pixka bat eta lima zukuaz gozatzen da mahatsa.

BATA ZURIA ERANTZITA

**JOXE MARI
RODRIGUEZ IBABE**
ZETIAZ-Elhuyar-eko kidea

Ikerkuntzaren konpetizioa

Nazioarteko kongresu batean parte hartzea, egokia da zientzi eta teknologi ikerkuntzaren munduak dituen gogortasunak ikusteko. Zientzia eta teknologiaren berrikuntzak eta aurrerapenak oso azkar aldatuz doaz. Aurkikuntza edo eredu teoriko bat kaleratzen denean, ikertzailea (edo bere taldea) bere inguru zientifikoa «izarra» bihurtzen da. Arlo horretako munduko ikertzaileek bere emaitzak eta lorpenak aztertuz, onartu eta erabili egingo dituzte, ondorengo urteetan argitaratuko diren idazlan eta liburuetan bere izena eta bere lana aipatuak izango direlarik. European eta EEBBetan hurrengo urteetan izango diren kongresuetan parte hartzeko gonbidatua izango da eta askotan kongresuaren hitzaldi garrantzitsuenetarikoa bat emango du. Kongresuak iraungo duen egunetan zehar, beste nazioetako ikertzaile gazteak, askotan doktoregaiak, berarengana hurbilduko dira, haiek lortu dituzten emaitzak berari erakutsiz eta aholkua eskatuz.

Gazte horiek ikertzaile ospetsu hori ezagutzea eta berarekin hitz egitea ohore handi bezala hartuko dute. Neurri handi batean, zinezake batek aktore ospetsu batekin mintzatzean senti dezakeen esperientziarekin konpara daiteke.

Hamabost edo hogeit hamar urte beranduago, ikertzaile horren portaera eta egoera kongresu batean guztiz desberdina izango da. Berak ez du hitzaldi nagusirik emango eta beharbada, ezta hitzaldi arruntik ere. Fama eta ospea eman zion teoria gaudituta egongo da edo guztiz berria. Berari hori burutzea eta lantzea hainbeste kostatu zitzaiona, orain arlo horretan dabilen edonork ezagutu egingo du.

Kasu batzutan, bere inguruan lantalde on bat sortzeko gai izan bazen, orduan bere taldekide batek aurkeztuko du ikerlanen bat kongresuan. Denek badakite bera taldeburu denez, idazlanean azaltzen dela egileen artean, baina ez dela izan lan horren sortzailea. Besteetan, talde on bat ez baldin badu sortu, kongresuan aurkeztuko duen lana nahiko arrunta izango da eta edozein doktoregai gazte berak bezain lan ona aurkeztuko du. Azkenean, gure ikertzaile ospetsu hori badirudi kongresuan turista ikertzaile baino gehiago dela.

Gertaera hau behin baino gehiagotan ikusten dugu eta errealitatearen gogortasuna erakusten digu. Neurri handi batean, ikerkuntza ere konpetiziozko kirola da eta errekorra (edo berrikuntza) gauditzen denean, protagonista berriak zaharra itzaltzen du. Zalantzarik gabe, ikuspinatu hau kontutan hartuta, ikerkuntza konpetizio mundu bat da, goimailako kirolarekin duen parekotasuna oso handia izanik.

Teleskopio mundiala

TXILEKO Gobernua onartzeaz dago duela 30 urte 8 herrialde europarrekin sinatutako konbenioaren osagarri izango den hitzarmena. Akordio honek, Europar Obserbatorio Australaren (ESO) gauzatzea lekarke. Proiektu honek munduko teleskopio handiena eraikitzea du helburu (VLT), eta joan den apirilean helburua ezertan geratzeko zorian egon zen, familia txiletar batek 1988an Txileko Estatuak ESOrri eman zizkion Cerro Paranalako lurraldean jabetza aldarrikatu zuenean. Epaitegiraino eramanez, zuten auzia sendiak, eta joan den irailaren 24an jakin zen epailearen erabakia. Epaileak ESO 725 kilometro karraturen jabe dela esan zuen, eta bertan altxatuko dela teleskopioa. Bertatik, adituen esanetan, planetako zeru zati garbiena ikus daiteke.

Cerro Paranal lursaila Santiago de Chiletik 1.250 kilometrorara dago, iparraldean, eta ESOk partaidea

diren 8 herrialdeek (Alemania, Belgika, Danimarka, Frantzia, Holanda, Italia, Suedia eta Suitza) abuztuaren erabaki zuten VTLren eraikuntza lanekin jarraitzea. Mende bukaerarako amaitua egongo dela aurrikusten da, 800 milioi dolarreko kostuarekin.

Cerro Paranalako obrak 1992tik hasiak dira, eta mendi gaina 28 metrotan gutxitu dute, 300.000 tona lur eta harri mugitzeaz gain. Guztia, teleskopioak behar duen oinarritzko plataformaren 28.000 metro karratuak (lau futbol zelai, gutxi gorabehera) lortzeko.

VTL proiektuak 4 teleskopio txiki ditu, eta 8 metroko diametroa duen ispilua izango du ardatz, 16 metrokoa izanik emaitza, zeruko objektu txiki eta ahulak ere ikusteko gaitasuna emanez teleskopioari. Orain arteko duda-muda nagusiak Gobernu txiletarraren jarreraren ondorioz sortu dira, bertako astronomoentzat obserbazio baimena zabaldu nahi izan baitute. Badirudi azkenean adostasunera heldu direla eta aditu txiletarrek %10 erabili ahal izango dutela teleskopioa ■

Duela 30 urte sinatu zituzten Txilek eta Europako zortzi herrialdek munduko teleskopio handiena egiteko planaren oinarriak.

ETXE ZULOAN

ETXE ZULOAN +ETXE ZULO +ETXE ZULO +ETXE

ERREPIDEAN

Gurpil finentzako leku bila

URTEAK joan, urteak eto-
m, gorantz egin du gure ar-
tean bizikletaz ibiltzeko
ohiturak, baina erabilpen
handiagoak ez du ugaltu
bizikleten segurtasun maila,
gero eta altuagoa baita ur-
tero errepedeetan hiltzen di-
ren bizikletazaleen kopu-
rura. Europako Batasunak
garraio segurtasunari zu-
zendu zion urtean (1986), 23
neurri ezarri zituen bizikle-
taren erabilera bultzatzeko.

Segurtasun eza bide-go-
riek soilik ekidin dezake-

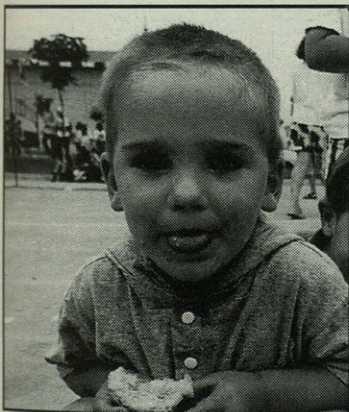
tela erabaki zuten. Eta bide-
gorri horiek motoredun ga-
rraio-tresnen jabeek or-
daindu behar dituztela. Neurri hauek aholku legez
besterik ez ziren onartu. Be-
raz, ez dira indarrean jarri ■

**Europako Batasunak badu
arautegia bizikleten erabilera
bultzatzeko, 23 neurrik
osatua; baina argi dago
oraindik ez dela lortu
bizikletak bere lekua izan
dezan errepedeetan.**

GOGORATU

Bizikleta seguruak

Bizikleten salmentak
gorantz egin baldin
badu ere, oso urriak
dira oraindik euren bi-
zikletarentzako ase-
gurua egiten duten bi-
zikletazaleak. Orbea
etxea da bizikletak
aseguru eta guzti sal-
tzen dituen bakarre-
netakoa. Asegurua
merke lortzeko era
zuzenena, zure fede-
razioarekin kontak-
tuan jartzea da, eta
6.000 pezetagatik (280
bat libera) lor daiteke.

Haurren erlojua

ERLOJU biologikoa du-
gula esatea ez da berria,
baina Parisen Didier La-
garde doktoreak haurrek
ere badutela gogoratu du.
Haurren artean inkesta

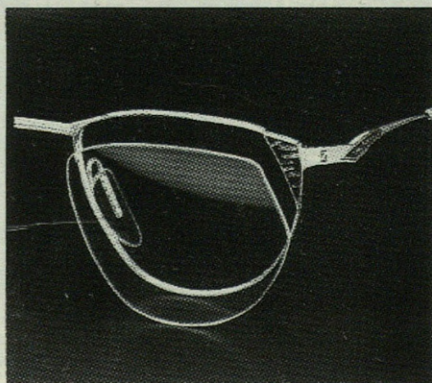
anitz egin ditu doktore
frantziarrak eta, bere
aburuz, eskoletan egun
dauden ordutegiak ez dira
egokienak haurren lane-
rako gaitasuna ahalik eta
ondoan aprobetxatzeko.

Lagarderen esanetan,
adimen gaitasuna baxue-
nean egoten da goizeko
9ak aldean, eta gorantz

egiten du 11.30etan gore-
nean jarri arte, beherantz
egiteko gero eta berriro
igotzeko 16.30etarako.

Adimen gaitasun egokia
lortzeko, gaueko 9ak eta
10ak bitartean lotaratu
behar dira haurrak, aditu
honen ustez, eta goizeko
sei t'erdia eta zazpi t'er-
diak bitartean esnatu ■

HAURRAK

IKUSMEN BIKAINERAKO ZEISS LENTE ALEMANDARRAK

GRADAL HS Distantzia guztietarako ongi ikusteko lentea.

LANTAL 1'S Miopietako lenterik meheena.

UROPAL ET Autoz gidatzeko eta ordenagailuetako lente bikaina.

ZEISS
Germany

Zure begietako
kalitatea

Zinkunegi Optika
Hernani + DONOSTI

HAN
ETA
HEMEN
EUSKARAZ

æek eguna

TAFALLA 94

URRIAK 16, IGANDEA

Fanfarreak, Erramun Martikorena, Joteroak,
Mimoa, Artisauen erakusketa, Bittor Aiape,
Gaitariak, Konpartsak, Bertsolariak, Axuri
Haur parkea, Txistulariak, Herri bazkaria,
Euskal musika tresnen erakustaldia,
Jojo eta Ramuntxo, Zanpantzarrak,
Akelarre, Tapia eta Leturia...
ETA ZUK ZEUK EGINEN DUZUNA!!!

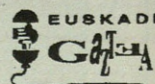
ARGIA

RADIO POPULAR
HERRI IRRATIA
19.100 LOLOLA DONOSTIA

egin DEIA

Egunkaria

EL MUNDO
PAIS VASCO

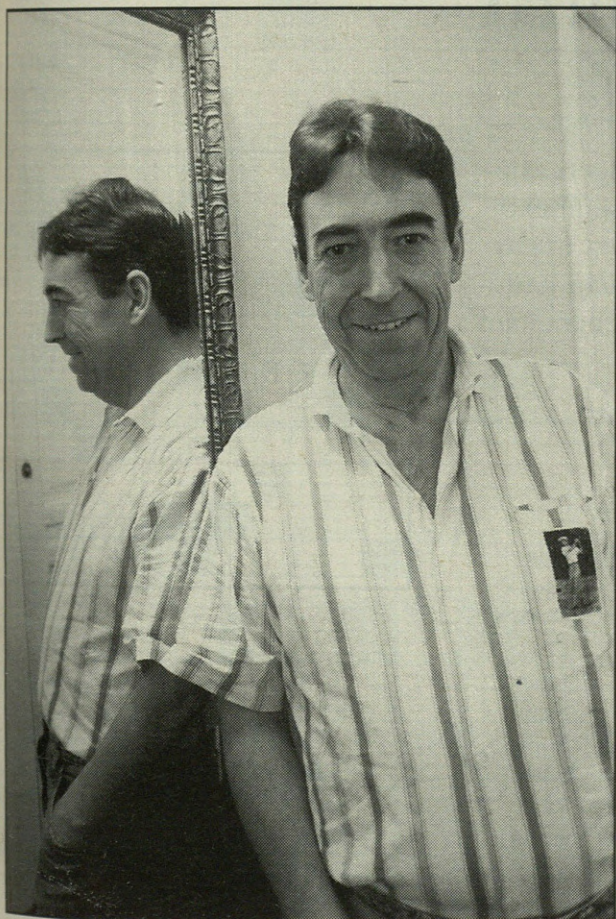
Mikel Garmendia: «Beldur pixka batekin sartu ginen proiektuan»

Ezaguna dugu aspaldidanik goierritar hau. Zinema, telebista, antzerkia... leku guztietan ikusi ahal izango dugu. ETBko izar berria izatera deitua dagoen «Goenkale» saioan paper garrantzitsua du ordainetan. Grabazioak utzitako tarte batean harpatu dugu.

ARGIA. Zein da zure pa-pera «Goenkale»n?

MIKEL GARMENDIA. Joxe Mari Lasa naiz, Marti-nen anaia. Biok pilotariak

izanak, ez dugu ongi elkar aditzen, eta giroa erabat gaiztotzen da gure artean herentzia kontu bat agertzen denean. Bion familien tira-

«Ez naiz produktorea, baina nahiko produkzio merkea dela uste dut. Eguneke atal bat egitea merkea da beti».

birak eta istorioak dira arda-tza.

A. Zein klabe izango da nagusi narrazioan?

M.G. Ez da komedia izango. Klabe guztiak ukituko ditu. Izen bat jartzekotan, melo-drama dela esango nuke.

A. Euskal 'foiletoia' ote?

M.G. Foiletoiek jenero ba-karra izaten dute: amodioa, zeloak... Hemen jenero ge-hiago ukitzen dira. Kome-dia, tragedia, drama... de-netik. Gainera, normala da, 200 atal egiteko asmoa bal-din badute nolabait arindu beharko baitute, astunegia bihur ez dadin.

A. Telebistan borrelako proiektua gauzatzea be-rria da. Ez al da ardura handia?

M.G. Baietz uste dut. Denak nahiko arduratuta gaude. Beldur pixka batekin ere sartu ginen, erronka latza da. Buru-belarri sartzen zara horretan, edo jai duzu, eta uste dut horrela sartu ondo-ren nahiko pozik gaudela. Noski, beste medio batzue-kin hobe zitekeela, baina dagoenarekin egin behar.

A. Medioak aipatu ditu-zu. Izugarrizko medio piloa duzuela dirudi pu-blizitatearen arabera.

M.G. Ez naiz produktorea, baina nahiko produkzio merkea izango dela uste dut, egin behar den guztia kon-tuan hartuta. Eguneke atal bat egitea merkeago izaten da astero bat egitea baino.

IKUSITAKOAK
IKUSITA

Gibelera

KARRAMARROA-REN

estrategia dager denboraldi berrian. Ez saio guztietan, jakina; gutxi ba-tzuk oso maite ditugun saioetan, ordea. Horra hor «Iparra». Lehenengo eta behin, jainkoari eskerrak eman behar dizkiogu kul-tur informazioaz ardura-tzen den programa bakar hau ez dutelako infernuko sutara bidali. Mirakulua! Hala ere, telebistako zen-bait arlok aurrera egiten duten bitartean «Iparra-k atzera egin du bai estetika bai edukiaren aldetik. Es-treineko saioa oso kaska-rra izan zen. Donostiako Zinemaldiari buruzko erreportaiek ez zuten ez bururik, ez buztanik. Na-has-mahas batean izenen porrusalda zentzugabea eskaini ziguten. Ez estilo-rik ezta iparrik ere. Eske-rrak astegunero Rosa Zu-fiak maisutasunez gerta-tutakoaren berri ematen zigula «Gaur Egun-en. Edu-kia antolatzeke gaitasun gutxi erakustez gain, mende honetako estetika nondik nora doan ez da-kitela ere agerian utzi zu-ten. Dekoratu telebista lokal bati mailagatu ziotela zirudien. Grafismo eta efektu barik orain dela ha-mar urteko saioa ematen zuen. Dena dela, berandu-ago urezko maskorra ira-baziko zuen Imanol Uribe txiripaz elkarriketatu zu-ten. Bingo hau eta aurkez-learen nafar hizkera batua atsegin izan nituela esan dezaket bukatzeko.

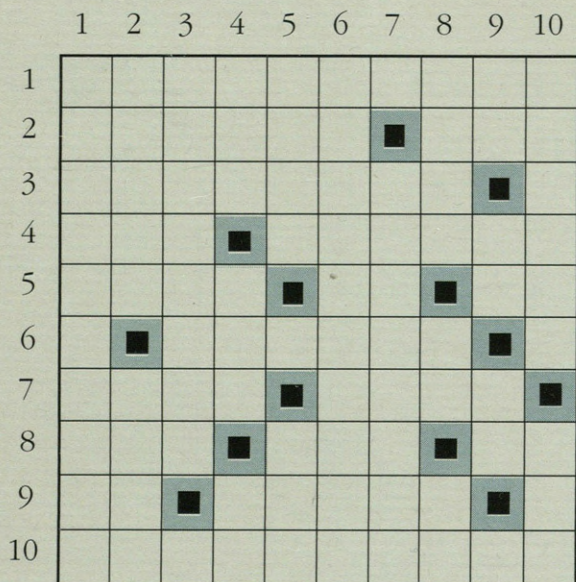
IMANOL AGIRRE

AMAGOA IBAN

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Balakuak, losintxak. 2.- Arrainen gorputzeko kanpoaldeko plaka txiki bakoitza. Garra. 3.- Hartu-eman. Röntgenen sinbolo kimikoa. 4.- Modu Niregana. 5.- Zein unetan. Bat eta bat. Idi, hitz elkarketan. 6.- Bokala. Toka, nekien. Bokala. 7.- Joan nadin. Anaia. hitz elkarketan. 8.- Su. Gramoaren laburdura. Mehe. 9.- Osmioaren sinbolo kimikoa. Lerroa. Oxigenoaren sinbolo kimikoa. Azpimarratzekoa.

GOITIK BEHERA: 1.- Aurrenekoa. 2.- XI. hil. Basamortuetako berdegune. 3.- Ukrainako. Fosforoaren sinbolo kimikoa. 4.- Sartu aditzaren infinitiboa. Zegoen. Masurioaren sinbolo kimikoa. 5.- Moztu. Potasioaren sinbolo kimikoa. Umorezko kolpe. 6.- Namibiakoa. 7.- Kontsonantea. Beharbada. Kontsonante bikoitza. 8.- Iparraldean, usaimena. Nafarroako. 9.- Urrearen sinbolo kimikoa. Naizen hau. Bi. Bat. 10.- Ekialdeko borroka mota. Martxa dut.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Arroilak
Bizardun
Idarokia
Usansolo

7 letra

Arazoak
Ertaina
Irakats
Sorleku

4 letra

Aina
Ardo
Aria
Buda
Deba
Diru
Eria
Gako
Gasa
Gela
Koko
Ihia

Laia
Nano
Nork
Orio
Otia
Sara
Soin
Sosa
Zapi
Zeru
Ziri
Zori

3 letra

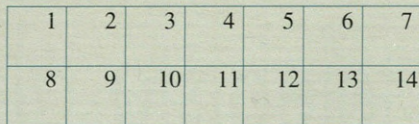
Ahi
Doi
Era
Rio

2 letra

An
De
Ko
On
Oo
Pu
Si
Tu

ERANTZUN

[illegible]

Aurreko asteko soluzioak

			P	A	T	Z	I	K	U	
			P	E	R	U	R	E	N	A
			●	B	●	O	●	E	●	
			P	I	N	T	O	R	E	
●	F	●	A	L	O	A	●	A	●	
M	E	S	F	●	D	A	N	T	Z	A
●	D	I	E	Z	U	●	A	N	T	I
R	E	●	R	U	●	I	●	T	U	A
●	D	O	A	K	I	Z	U	●	●	●
P	U	S	K	A	T	U	●	Z	A	I
●	N	O	●	I	●	A	P	I	K	A
Z	A	R	A	T	A	●	I	U	●	●
●	K	O	●	Z	A	B	O	R	R	A

10. Anisylalilak

	B	E	S	O		S	A	G	U	
K	A	T	U		U		G	O	R	A
O	S	A	G	I	L	E		T	A	R
K	O		E	Z	I	N	E	Z	K	O
O		O	T	U	A		R	A		A
	I	T	Z	A		A	R	I	N	A
B		I	Z	A		Z	I	A		A
I	H	A	R	R	O	S	I		A	D
H	A	N		I	R	E	N	T	S	I
I	R	A	K		I	A	S	K	O	
I	K	A	S		I	G	A	U		

Bosteko ttipiak

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Nafarroa Behereko herria
2. Une honetan
3. Poztu
4. Dauzkat
5. 60 segundu

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Nafarroa Behereko herria
2. Une honetan
3. Poztu
4. Dauzkat
5. 60 segundu

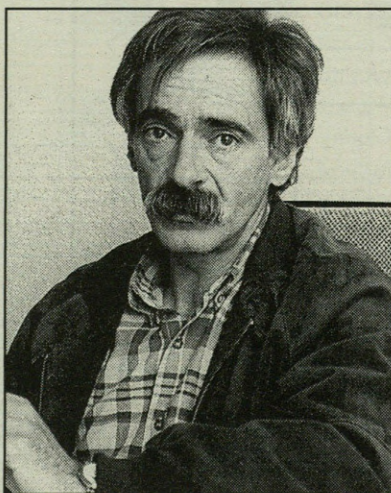

Herritar guztien telebista al da ETB?

EAE-KO Hauteskunde Batzordeak gogor ezetsi du ETBko zuzendaritzak, zenbait alderdik ezarritako be-toaren aurrean amore emanez, HBrekiko ezarri duen diskriminazioa. ETBko Administrazio Kontseiluak eta zuzendaritzak era lardats batean konpondu dute demokrazia eta legebiltzarreko gehiengo baten interesaren arteko auzia. HB aurrekanpainako mahainguruetatik kanpo uzteak, eta orekatzaile gisa elkarriketa bat emateak, indarra honi, eta batez ere, teleikusleei bere programa besteekin alderatzeko aukera kentzen dio.

Amatiñok emaniko azalpenak -aurrekanpainan ez gaude Batzordearen erabakiei loturik, harturiko erabakiak legebiltzarreko gehiengo ordezkatzen du eta ikuslearentzat interesgarriena da- urtebetean albistegien osaketaren inguruan eginiko azterketa batek baino argi gehiago ematen digu erakundearen zuzendaritzaren irizpideen inguruan.

LEHENIK, aurrekanpaina eta kanpainaren arteko ezberdintasuna egitea txantxa da, hain zuzen, eztabaidak hauteskundeei begira antolatu direnean. Ikuskizun izan behar denaren inguruko ikuspegi mediatizatu batez, ETB instituzioen luzapen bilakatu da -bertsolarien aferan gertatutakoa honen ispilu izan zen- Administrazio eta Legebiltzarraren komunikazio sistema, oso era mugatuan eta interes publikoko arrazoiengatik izanik (horretarako baitaude publizitate instituzionala eta prentsa bulegoak), gizarte errealaren ispilu beharko luke.

RAMON ZALLO

EHUko Ikus-entzuteko saileko burua

BIGARRENIK, ETB herritar eta entzulegoaren arteko nahasketa egiten ari da. Herritarra eskubide sozial, politiko eta kulturalak dituen gizakia da, teleikuslea programa baten kontsumo aukeratzen duena.

Teleikusleek badakite ETBko aurrekontuaren zatirik handiena —% 80- zerga sarreretatik datorrela, eta izaera publikoarekin bat datorren programazioa izateko eskubidea dute. Teleikusleak saio informatibo edo eztabaida saio bat ikusten duenean herritar bezala ari da, eta telebista publikoak aurrikuspen horiei erantzun behar die. Europako telebista publikoen krisiaren erdian, «herritarren telebista» nozioa da, hain zuzen, telebista publiko eta pribatuaren arteko 'desberdintasuna' bilatzea posible egiten ari dena.

Herritarrek HB atsegin dezakete

edo haserre sor diezaike, baina ziurra da ia inork zentzu demokratiko hutsagatik, ez duela honen diskriminazioa defendituko. Hor instituzio eta gizartearen arteko alde kezkarria dago. Eskerrak batzuetan Hauteskunde Batzordea bezalako instituzio garantistak aritzen diren!

HIRUGARRENIK, ETBko informazio zerbitzueta egungo irizpenak paragubernamentalak eta kontraesankorrak izateaz gain, jada ez dute balio. Denek HB Legebiltzarrean eserita ikusi nahi dutela esatea, baina ez telebistan. Hau garrantzitsuagoa izango da. EA izan da egoerak eskatzen zuen mailan egon den bakarra.

Ajuria Eneko Itunaren desoreka eta interesak salbatzeko oreka, kointura politikoen gainetik beharko lukeen zerbitzu publiko baten koherentzia eragiten ari da. ETBk, oso oker jokatuz, aldakorrek diren alderdien akordio bat bere egin zuen eta orain boomerang baten gisa telebista publiko baten jabegorik preziatuenean jo du: sinesgarritasuna. Zerbitzu publiko batek onar dezakeen konpromezu bakarra balore demokratiko, sozial eta moralekikoa da.

EDO, bestela, konponbidea erraza zen. Eztabaidetara nahi dutenak joan daitezela. Bakoitzaren arazoa da nahi duenarekin eseri edo ez. Telebista publikoa guztiona da.

Gatazka hauek politikoei osaturiko Administrazio Kontseilu eta Zuzendaritza Orokorrek porrot egin dutela azaltzen dute. Ez du herritarrentzat balio.

FAGOR

Teknologikoki fantastikoa

ESKERRIK
ASKO

KILOMETROAK 94

LEGAZPI

se-
i-
n-
a-
l-
e

ON

EUSKADI

Garaia